

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDA YER ALAN
MİLLÎ KÜLTÜR TEMASINA İLİŞKİN KAZANIMLARIN
DEĞERLENDİRİLMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Işıl DUMAN

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Aziz KILINÇ

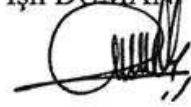
Çanakkale – 2012

TAAHHÜTNAME

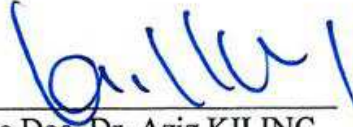
Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Millî Kültür Temasına İlişkin Kazanımların Değerlendirilmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlâk ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

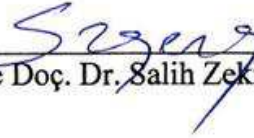
27/06/2012

Işıl DUMAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼ę¼'ne
Işıl DUMAN'a ait İlk¼đretim İkinci Kademe T¼rkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Millî
K¼lt¼r Temasına İlişkin Kazanımların Değerlendirilmesi adlı çalışma, j¼rimiz
tarafından T¼rkçe Anabilim Dalı,
Y¼KSEK LİSANS TEZİ olarak oybirliği ile kabul edilmiştir.

¼ye Doç. Dr. Aziz KILINÇ
(Danışman)

¼ye Doç. Dr. Salih Zeki GENÇ

¼ye Yrd. Doç. Dr. Hulusi GEÇGEL

Tez No :
Tez Savunma Tarihi :27/06/2012

ONAY
Doç. Dr. Aziz KILINÇ
Enstit¼ M¼d¼r¼
27/06/2012

ÖZET

Araştırmada Türkiye genelindeki okullarda okutulan iki yayınevine ait Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitapları incelenmiştir. Pasifik Yayınları ve MEB Yayınlarına ait bu kitaplar 6,7 ve 8. sınıflara aittir. Toplam altı kitap incelenmiştir. İlk olarak kitaplarda bulunan kazanımlar incelenmiştir. Daha sonra bu kazanımlar doğrultusunda oluşturulmuş etkinlikler tek tek ayrıntılı bir biçimde incelenmiştir. Altı kitapta yer alan hedef, kazanım ve etkinlikler, ait oldukları “Millî Kültür” temasına uygunluklarına göre incelenmişlerdir.

İncelenen altı kitapta bulunan hedef ve kazanımlar, dil becerilerine dönük olmakla birlikte, araştırmanın temeli olan millî kültür kazanımına yönelik hedef ve kazanıma rastlanmamıştır. Millî kültür temasına ait hedef ve kazanımların, tamamen dil becerilerine yönelik olduğu görülmüştür. İncelenen etkinliklerde, dil becerisi ve metin çözümlemesinin yanında millî kültür kazanımına dönük etkinlikler de bulunmaktadır. Her ne kadar dil becerilerine dönük etkinliklerden sayıca az olsa da, millî kültür kazanımına yönelik etkinliklerin herhangi bir kazanımla ifade edilmedikleri görülmüştür. Altı kitapta yapılan araştırma neticesinde, verilen yöntemlerin öğrenciye dönük olması, öğretmeni tamamen rehber konumunda bırakıp, İlköğretim Türkçe Öğretim Programının gereği olan öğrencinin kendi yapılandırmasına izin vermesi gerektiği belirlenmiştir.

Araştırmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde tümevarım yöntemi esas alınmıştır. Elde edilen bulgulara dayanılarak önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Millî Kültür, Millî Kültür Teması, Türkçe Dersi ve Kültürel Unsurlar.

ABSTRACT

In this research, two Turkish lesson teacher's manuals published by two different presses and used all over the schools in the country has been examined. These teacher's manuals published by Pasifik Press and MEB Press are sixth, seventh and eighth grade. Totally, six teacher's manuals has been examined. At the first step, the outcomes has been examined. Later on, the activities that has been built according to these outcomes has been examined one by one in detail. The objectives, outcomes and activities in these six teacher's manuals has been examined according to convenience with the theme of "Natural Culture".

The objectives and outcomes in the examined six teacher's manuals are related to the language skills. However, no objectives and outcomes related to the theme of "Natural Culture" which is the basic of the research have been found. It has been found out that all the objectives and outcomes related to the theme of natural culture are oriented towards the language skills. In the examined activities, there have been ones intending for the gain of natural culture as well as language skills and text analysis. Although the activities aiming the language skills have been poor in number, it has been found out that the activities aiming the gain of natural culture haven't been figured with any outcomes. As a result of the examine in these six manuals, it has been stated that the given methods should be oriented on the student, leave the teacher in the guiding position and empower the students to construct on their own as a necessity of the Primary Schools Turkish Teaching Programme.

Content analysis method has been engaged in the research. Induction method has been applied in the data analysis. Suggestions have been put forward with the help of the findings.

Keywords: natural culture, theme of natural culture, Turkish Lesson and cultural elements.

ÖNSÖZ

2006 yılında yeniden yapılandırılan Türkçe ders programında, şimdiye kadar dikkate alınmamış olan; “yapılandırmacılık eğitim felsefesi”, “çoklu zekâ kuramı”, “tematiklik”, “aktiflik”, “öğrenci merkezli öğretim”, “bireysel farklılıklar” temel alınmıştır.

Yapılandırmacı eğitim felsefesine göre; öğretmen sınıfta sadece yol göstericidir. Öğrencide merak uyandırarak, bilgiye ihtiyaç duyması sağlanır. Daha sonra da, öğrencide var olan bilgilerin üzerine, yine öğrencinin kendi yöntemleriyle bilgi eklemesi amaçlanır.

Çoklu zekâ kuramına göre; herkes öğrenebilir. Belirlenen sekiz temel beceri alanı vardır. Bu alanların hepsi, bütün insanlarda vardır. Ancak bazı alan ya da alanlar diğerlerine göre daha gelişmiştir. Öğretmenin görevi, öğrencilerindeki bu gelişmiş olan alanı fark edebilmektir. Bireysel farklılıkları dikkate alarak, öğretmenin düzenleyeceği etkinliklerle, sınıfın tümü, o beceriyi kazanacaktır. Yapılandırmacı yaklaşımla iç içe kullanılacak olan çoklu zekâ kuramı, “öğrenemeyen öğrenci”, “başarısız öğrenci” sorunlarını ortadan kaldıracaktır.

Tematik yaklaşıma göre, öğrenciye kazandırılmak istenen beceri, bir ana konu olarak alınmakta, konuyla ilgili farklı türlerden metinler işlenmektedir. Yapılan uygulamalar neticesinde de, bu yaklaşımla öğrencilerin, kazandırılmak istenen becerileri, daha çabuk ve sağlam bir şekilde kazandıkları görülmüştür.

Aktiflik felsefesine göre; uzun yıllardır benimsenmiş olan geleneksel eğitim anlayışından uzaklaşma amaçlanmaktadır. Geleneksel eğitim anlayışında, öğretmen “bilgiyi aktaran”, öğrenci “bilgiyi alan” konumundadır. Öğrencinin, aldığı bilgiyi ezberlemesi istenmektedir. Öğrencinin, etkili bilgiye değil, fazla bilgiye sahip olması amaçlanmaktadır. Ancak, aktiflik felsefesi, bu anlayışı yıkmaktadır. Önemli olan, öğrencinin ezberlemeden, işine yarayan bilgiyi, kendisinin edinmesidir. Öğretmenin ise, tamamen bilgi aktarıcı pozisyondan kurtulup, yol gösterici olması istenmektedir. Aktiflik ilkesi, “öğrenci” anlayışı yerine, “öğrenen” anlayışını getirmektedir.

Öğrenci merkezli öğretim anlayışı, “yapılandırmacı anlayışı”, “çoklu zekâ kuramını” ve “aktiflik ilkesini” birleştiren bir anlayıştır. Buna göre, eğitim – öğretim faaliyetleri, öğrenciye göre düzenlenmektedir. Öğrencinin, bilgiyi alıp kendisinin işlemesi için uygun ortamlar yaratma amaçlanmaktadır. Sahip olduğu zekâ türüne göre, etkinliklerin düzenlenmesi gerekmektedir. Yine, bilgiyi alan konumundan, bilgiye ihtiyaç duyup,

keşfeden konumuna gelebilmesi için, bu ilkenin göz önünde bulundurulmasıyla, gerekli önlemlerin alınması anlamına gelmektedir. Öğrenci merkezli anlayışa göre; bilgiyi aktaran “öğretmen” merkezli anlayış, yerini, bilgiyi keşfederek alan “öğrenci” merkezli anlayışa bırakmaktadır.

Bireysel farklılıklar ilkesi, “öğrenci merkezli anlayışı”, “çoklu zekâ kuramını” ve “yapılandırmacı anlayışı” birleştirmektedir. Buna göre; her birey kendine özgü, diğer bireylerden farklı olarak, birtakım özellikler taşımaktadır. Eğitim – öğretim faaliyetlerinin, tek tip öğrenciye göre düzenlenmesi, son derece hatalı bir davranıştır. Öğrencilerin, bireysel farklılıklarının tanınarak, tümüne yönelik, farklı etkinliklerin düzenlenmesi, bütün olarak sınıf başarısını sağlayacaktır.

2006 programının dayandığı felsefeler, “hayat boyu öğrenme” becerisini de kazandırmaktadır. Bilimsel çalışmalar neticesinde sürekli yenilenen bilginin öğrenilmesini amaçlayan bu yaklaşım, bilimin sınırları kaldırmasıyla, ülkemiz tarafından da benimsenmiştir. Küreselleşmenin yararlı etkilerinin yanında, günümüzde, insanların kendi kültürlerinden çıkararak, başka kültürlerin bir takım özelliklerini almalarına neden olduğu da görülmektedir. Özellikle ergenlik dönemindeki bireylerin, özenti duyarak, kendi kültürlerinden uzaklaşıp, başka kültürleri benimsemeleri, öz kimliklerini yitirmelerine neden olmaktadır.

Türkçe derslerinin; ana dilini kurallarına uygun öğrenme, güzel konuşma, kendini doğru ve güzel ifade etme becerilerini kazandırmasının yanında, Türk kültürünü aktarma görevi de vardır. 2006 programına göre, millî kültür başlı başına bir tema olarak ele alınmış, 7. sınıfta da zorunlu tema olarak belirlenmiştir. Farklı türden metinlerle işlenen bu tema sayesinde, öğrencilere millî kültür kazandırılmaya çalışılmaktadır. Küreselleşmenin etkisiyle kaçınılmaz bir hâl alan kültür yozlaşması sorununun, uygulamada olumlu sonuçlar veren tematik yaklaşımla, çözümlenip çözümlenemeyeceği, bu araştırmanın ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Araştırmanın birinci bölümünde çalışmanın gerekçesini oluşturan problem durumu ve buna bağlı alt problemler, araştırmanın amacı ve önemi, sınırlılıklar, varsayımlar, tanımlar üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde çalışmanın alt yapısını oluşturan kavramsal çerçeve alanyazın taramasıyla ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde çalışmanın yöntemi için seçilen araştırma modeline, çalışmanın yapıldığı evren ve örnekleme, verilerin toplanması ve değerlendirilmesine değinilmiştir. Araştırmada, içerik analizi yönteminden, verilerin çözümlenmesinde tümevarım analiz yönteminden yararlanılmıştır. Tezin evren ve örnekleme öncelikle Çanakkale ilinin Biga ilçesinde bulunan ilköğretim okullarının 6. , 7. ve 8. sınıfları olarak belirlenmiştir. Sonrasında yapılan değişikliklerle, araştırmanın evrenini 2007 – 2008 ve 2008 – 2009 eğitim – öğretim yılından itibaren Türkiye genelinde okutulmakta olan Pasifik Yayınları'nın ve MEB Yayınlarının 6. , 7. ve 8. sınıflara ait Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitapları, araştırmanın örneklemini ise adı geçen kitaplarda bulunan “Millî Kültür” teması oluşturmaktadır.

Dördüncü bölümde araştırma sonunda elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Beşinci bölümde araştırmadan çıkan sonuçlar ve bu sonuçlar doğrultusunda varılan öneriler sunulmuştur.

Araştırma sonucunda incelenen Türkçe ders kitaplarında yer alan millî kültür temasının hedefler ve kazanımlar açısından millî kimlik kazanımı çerçevesinde geliştirilmesi kanaatine varılmıştır.

Araştırma süresince ve araştırma sonunda görülmüştür ki, Türkçe ders kitaplarında yer alan bütün kazanımlar ve etkinlikler, dört temel dil becerisi olan okuma, yazma, konuşma ve dilbilgisine yöneliktir. Millî kültür temasında, millî kimlik kazanımını ilgilendiren hiçbir kazanım bulunmamaktadır. Sadece tema başında bulunan “Temaya Hazırlık” etkinlikleri içerisinde, “kültür”, “millî kültür” gibi kavramların öğrenciler tarafından derse gelmeden önce araştırmaları gerektiği söylenmektedir.

Yapılan araştırmayla, özellikle tematik yaklaşım ve millî kültür teması hakkındaki çalışmaların azlığı, ders kitaplarındaki hedef, kazanım ve etkinliklerin azlığı ve sadece temel dil becerilerine dönük oldukları görülmüştür. Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu araştırmanın, Türkçe dersi ve millî kimlik kazanımı alanında oluşan veri tabanına bir katkı sağlayacağını umuyorum.

Bu araştırmamda, cömertçe bilgi ve birikiminden yararlanmama müsaade eden değerli hocam ve danışmanım Doç. Dr. Aziz KILINÇ'a, yüksek lisans programına başlamamın tek sebebi olan sevgili babam emekli öğretmen Sıtkı KIRAN'a, her zaman

yanımda olan annem Nurten KIRAN, ablam Işık BEYHAN ve eşim Olgay Okan DUMAN'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

0. SUNUŞ

00. Özet	i
01. Abstract	ii
02. Önsöz	iii
03. İçindekiler	vii
04. Tablo ve Şekiller	x

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	3
1.3. Alt Problemler	3
1.4. Varsayımlar	3
1.5. Sınırlılıklar	4
1.6. Araştırmanın Amacı	5
1.7. Araştırmanın Önemi	6
1.8. Tanımlar	7
1.9. Konu Alanı İle İlgili Araştırmalar	8

İKİNCİ BÖLÜM

2. 1. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1.1. Millî Kültür	9
2.1.2. Millî Kültür Kazanımı Üstünde Etkiye Sahip Türler	12
2.1.3. Millî Kültür ve Millî Kimlik	35
2.1.4. Küreselleşme	36

2.1.5. Millî Kültür Eğitimi ve Önemi	38
2.1.6. Türkçe Dersi ve Millî Kültür	39
2.1.7. Yapılandırmacı Anlayış	42
2.1.8. Tematik Anlayış	44

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli	52
3.2. Evren ve Örneklem	53
3.3. Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi	55

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Bulgular	57
4.2. Pasifik Yayınları 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Kazanımlarına Ait Bulgular	58
4.3. Pasifik Yayınları 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Etkinliklerine Ait Bulgular	66
4.4. Pasifik Yayınları 7. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Kazanımlarına Ait Bulgular	79
4.5. Pasifik Yayınları 7. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Etkinliklerine Ait Bulgular	89
4.6. Pasifik Yayınları 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Kazanımlarına Ait Bulgular	104
4.7. Pasifik Yayınları 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Etkinliklerine	111

Ait Bulgular	
4.8. MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Kazanımlarına Ait Bulgular	122
4.9. MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Etkinliklerine Ait Bulgular	122
4.10. MEB Yayınları 7. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Kazanımlarına Ait Bulgular	122
4.11. MEB Yayınları 7. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Etkinliklerine Ait Bulgular	128
4.12. MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğretme Kılavuz Kitabı Kazanımlarına Ait Bulgular	140
4.13. MEB Yayınlar 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Etkinliklerine Ait Bulgular	146
4.14. Yorumlar	156

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER	160
-----------------------------	-----

KAYNAKÇA

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1: Araştırmanın Örneklemini Oluşturan Kitaplar.	53
Tablo 4.1: Pasifik Yayınları 6. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Hedef ve Kazanımlarının Dağılımı.	58
Tablo 4.2: Pasifik Yayınları 6. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Metinlerinin Türleri.	59
Tablo 4.3: Dinleme/İzleme Becerisi Hedef ve Kazanımları.	59
Tablo 4.4: Konuşma Becerisi Hedef ve Kazanımları.	60
Tablo 4.5: Okuma Becerisi Hedef ve Kazanımları.	62
Tablo 4.6: Yazma Becerisi Hedef ve Kazanımları.	64
Tablo 4.7: Dil Bilgisi Becerisi Hedef ve Kazanımları.	66
Tablo 4.8: Tema Kapsamında Üzerinde Durulacak Ara Disiplin Kazanımları.	66
Tablo 4.9: Pasifik Yayınları 6. Sınıf Millî Kültür Teması Etkinliklerinin Öğrenme Alanlarına Dağılımı.	67
Tablo 4.10: Pasifik Yayınları 7. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Hedef ve Kazanımlarının Dağılımı.	80
Tablo 4.11: Pasifik Yayınları 7. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Metinlerinin Türleri.	80
Tablo 4.12: Dinleme/İzleme Becerisi Hedef ve Kazanımları.	81
Tablo 4.13: Konuşma Becerisi Hedef ve Kazanımları.	82
Tablo 4.14: Okuma Becerisi Hedef ve Kazanımları.	84
Tablo 4.15: Yazma Becerisi Hedef ve Kazanımları.	86

Tablo 4.16: Dil Bilgisi Becerisi Hedef ve Kazanımları.	88
Tablo 4.17: Pasifik Yayınları 7. Sınıf Millî Kültür Teması Etkinliklerinin Öğrenme Alanlarına Dağılımı.	89
Tablo 4.18: Pasifik Yayınları 8. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Hedef ve Kazanımlarının Dağılımı.	104
Tablo 4.19: Pasifik Yayınları 8. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Metinlerinin Türleri.	104
Tablo 4.20: Dinleme/İzleme Becerisi Hedef ve Kazanımları.	105
Tablo 4.21: Konuşma Becerisi Hedef ve Kazanımları.	106
Tablo 4.22: Okuma Becerisi Hedef ve Kazanımları.	108
Tablo 4.23: Yazma Becerisi Hedef ve Kazanımları.	109
Tablo 4.24: Dil Bilgisi Becerisi Hedef ve Kazanımları.	110
Tablo 4.25: Pasifik Yayınları 8. Sınıf Millî Kültür Teması Etkinliklerinin Öğrenme Alanlarına Dağılımı.	111
Tablo 4.26: MEB Yayınları 7. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Hedef ve Kazanımlarının Dağılımı.	123
Tablo 4.27: MEB Yayınları 7. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Metinlerinin Türleri.	123
Tablo 4.28: Dinleme/İzleme Becerisi Hedef ve Kazanımları.	123
Tablo 4.29: Konuşma Becerisi Hedef ve Kazanımları.	124
Tablo 4.30: Okuma Becerisi Hedef ve Kazanımları.	125
Tablo 4.31: Yazma Becerisi Hedef ve Kazanımları.	126

Tablo 4.32: Dil Bilgisi Becerisi Hedef ve Kazanımları.	127
Tablo 4.33: Tema Kapsamında Üzerinde Durulacak Ara Disiplin Kazanımları.	128
Tablo 4.34: MEB Yayınları 7. Sınıf Millî Kültür Teması Etkinliklerinin Öğrenme Alanlarına Dağılımı.	128
Tablo 4.35: MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Hedef ve Kazanımlarının Dağılımı.	140
Tablo 4.36: MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Metinlerinin Türleri.	140
Tablo 4.37: Dinleme/İzleme Becerisi Hedef ve Kazanımları.	141
Tablo 4.38: Konuşma Becerisi Hedef ve Kazanımları.	142
Tablo 4.39: Okuma Becerisi Hedef ve Kazanımları.	143
Tablo 4.40: Yazma Becerisi Hedef ve Kazanımları.	144
Tablo 4.41: Dil Bilgisi Becerisi Hedef ve Kazanımları.	145
Tablo 4.42: MEB Yayınları 8. Sınıf Millî Kültür Teması Etkinliklerinin Öğrenme Alanlarına Dağılımı.	146
Tablo 4.43: İncelenen Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitaplarının Hedef ve Kazanım Sayıları Açısından Karşılaştırması.	157
Tablo 4.44: İncelenen Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitaplarındaki Etkinliklerinin Karşılaştırması.	158

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde; çalışmanın gerekçesini oluşturan problem durumu ve buna bağlı alt problemler, araştırmanın amacı ve önemi, sınırlılıkları, varsayımlar, tanımlar ele alınmıştır.

1.1. Problem Durumu

İnsanı diğer canlılardan ayıran en önemli özelliği düşünebilmesidir. Topluluk hâlinde yaşayan insanlar, oluşturdukları bir takım birimlerle toplum hâline dönebilmiştir. Sürü hâlinde yaşayan diğer canlılardan bu birimler sayesinde ayrılmışlardır. İnsanlar böylelikle devlet kurabilmiştir. Güvenli bir şekilde yaşayabilmişlerdir.

İlk insandan günümüze kadar güven içinde yaşamak ilk aranacak koşul olmuştur. Ama bunun yanında manevî güven ve doygunluk da aranmıştır. Manevî doygunluk, nesilden nesile aktarılmak istenmiştir. Çünkü bu sayede toplumların devamlılığı sağlanacaktır. Başlangıçta sözle bu aktarım sağlanmıştır. İlerleyen zamanlarda çeşitli uygulamalar, maddî nitelik taşıyan kavramlar da kullanılmaya başlanmıştır.

Tüm bu maddî ve manevî nitelik taşıyan kavramlar, kültürü oluşturmaktadır. Mehmet Kaplan tarafından kültür sahasına giren unsurlar şu şekilde sıralanmıştır; “*Edebiyat dışındaki bütün güzel sanatlar, resim, musikî, dans, heykel, mimarî, ilh. kültür sahasına girdiği gibi güzel sanatların dışında insanoğlunun elinden çıkma eşya, yiyecek, içecek, elbise, silah, âlet vesaire de kültür sahasına girerler* (Kültür ve Dil, sy.11, 2006).” Buradan anlaşılması gereken şudur; insanlar toplum hâlinde yaşayabilmek için bir takım çalışmalar yapmışlardır. Maddî, manevî pek çok şeyi işledikleri gibi, kendilerini ve kendilerinden sonra gelecek kuşakları da işlemişlerdir. Kültürlerini, çocuklarına bırakarak, onlardan da bu kültürü işlemelerini beklemişlerdir.

Bir topluluğu toplum yapan tek şey, bayrak birliği değildir. Dil, din, sanat anlayışı, gelenek, görenek, yaşam biçimi, damak tadı, giyim tarzı, toprak birliği, duygu ve ülkü birliği gibi pek çok unsur, toplulukları toplum yapabilmıştır. Bu sayede de “millî kültür” kavramı ortaya çıkmıştır.

Mehmet Kaplan, kültür kavramını edebiyatla ilişkilendirmiş, kültür sahasında bulunan her şeyin yansımasının edebiyatta bulunabileceğini, edebiyat bütünüyle ele alınırsa kültüre denk düşeceğini belirtmiştir (Kültür ve Dil, 2006).

Bu noktada akla, oluşturulan bu millî kültürün hangi araçla nesillere aktarılacağı sorusu gelmektedir. Hiç kuşkusuz kullanılacak en yalın ve en sağlam araç dildir. Dil sayesinde oluşturulan kültür işlenebilecek ve nesillere aktarılacaktır.

Eğitim alanından konuya yaklaşıldığında, kullanılacak araç olan dille ilgilenen ders, yani Türkçe karşımıza çıkmaktadır. Beşikten itibaren çocukların öğrenmeye başladığı dil, okul ve kitaplar sayesinde akademik bir nitelik kazanmaktadır. Türkçe dersinin, öğrencilere kazandırmak istediği başıca temel dil becerileri vardır. Bunlar; Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim kurma, problem çözme, araştırma, karar verme, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimciliktir (İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı, 2006). Türkçe dersi bu temel becerileri öğrencilere kazandırmayı amaçlar. Bu temel becerilerden hareketle, Türkçe dersinin en önemli amaçlarından ve görevlerinden birisi de Türk kültürünü gelecek kuşaklara eğitim yoluyla aktarabilmektir.

Millî kültür gibi, toplumu ayakta tutan en önemli maddî ve manevî değerlerden birisini, gelecek nesillere aktarmayı kendine görev bilmiş olan Türkçe dersi, bunu yaparken kitapları kullanmaktadır. 2006 yılında düzenlenen yeni Türkçe öğretim programında tematik yaklaşım benimsenmiştir. Bu yaklaşıma göre, bir ana konu çeşitli türden metinler sayesinde işlenmektedir. O ana konu öğrencilere sezdirilmekte, verilen etkinliklerle de konunun kavranması sağlanmaktadır.

Şimdiye kadar tematik yaklaşımı benimsemiş olan Türkçe öğretim programı derinlemesine incelenmemiştir. Bu araştırmanın yapılmasının nedeni de, var olan durumu incelemektir. Kitaplarda yer alan metinler ve öğrencilere uygulanacak olan etkinlikler, dil becerilerini kazandırmanın yanında, millî kültür gibi önemli bir unsuru kazandırabilecek

yeterlilikte midir, hedefler ve kazanımlar öğrenme çıktılarına netleştirecek nitelikte mi hazırlanmıştır, tartışma konusudur.

Türkçe dersi programında millî kültür teması zorunlu temadır. Özellikle dış etkenlerin artmasıyla, ergenlik döneminde olan öğrencilerin ilgileri değişmektedir. Bu nedenle kendi kültürlerini incelemek yerine, ilgi çeken, dışarıda var olan kültürleri incelemekten benimsene yoluna başvurmuşlardır. Küreselleşmenin beraberinde getirdiği çıkmazlardan biri olan kültür yozlaşması, kültürümüz açısından önemli bir tehdit konumundadır. Bu durum da, millî kültür temasının zorunlu tema olarak belirlenmesini haklı çıkarmaktadır. Millî kültürün öğrencilere kazandırılmasında, Türkçe ders kitaplarında, hedef ve kazanımlar, metinler, etkinlikler çerçevesinde nasıl bir yol izlendiği, araştırmada cevap aranacak sorudur.

1.2. Problem Cümlesi

İlköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarında yer alan millî kültür temasına ilişkin kazanımlar, millî kültür teması için uygun mudur?

1.3. Alt Problemler

Yanıt aranacak alt problemler şunlardır:

Araştırmada incelenen Türkçe ders kitaplarındaki;

1. Millî kültür temalarında millî kültür ile ilgili hedeflerin özellikleri nelerdir?
2. Millî kültür temalarında millî kültür ile ilgili kazanımların özellikleri nelerdir?
3. Millî kültür ile ilgili hedeflerin, genel hedefleri içindeki yeri nedir?
4. Millî kültür ile ilgili kazanımların, genel kazanımlar içindeki yeri nedir?
5. Millî kültür kazandırmaya yönelik etkinlikleri içeren yönergelerin (etkinliklerin) özellikleri nelerdir?

1.4. Varsayımlar

1. Çalışma için seçilen kitaplar evreni en iyi şekilde temsil etmek için yeterli görülmüştür.

2. Problem konusunun alt yapısını, önemini ve kavramsal çerçeveyi ortaya koymak açısından yapılan kaynak taraması çalışmaları, konuyu gereğince yansıtabilme açısından yeterli görülmüştür.
3. Millî kültür temasındaki hedef ve kazanımların, metin ve dil becerisi odaklı olup, millî kültür değerine yönelik olmadığı düşünülmektedir.
4. Millî kültür temasındaki etkinliklerin millî kültürün kazanımı için yeterince nitelikli olmadığı düşünülmektedir.
5. Millî kültürün Türkçe dersi etkinlikleriyle öğrencilere kazandırılabilceği varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırmada Millî Eğitim Bakanlığı'nın Talim Terbiye Kurulunun;

- 13.04.2007 tarih ve 38 sayılı kurul kararıyla ders kitabı olarak kabul edilmiş Pasifik Yayınlarına ait 6. sınıf Türkçe ders kitabı ve 28.06.2006 tarih ve 278/293/299 sayılı kurul kararlarıyla ders kitabı olarak kabul edilmiş MEB Yayınlarına ait 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan millî kültür temasındaki hedefler, kazanımlar ve etkinlikler,
- 19.04.2007 tarih ve 72 sayılı kurul kararıyla ders kitabı olarak kabul edilmiş Pasifik Yayınlarına ait 7. sınıf Türkçe ders kitabı ve 19.04.2007 gün ve 96 sayılı kurul kararı ile ders kitabı kabul edilmiş MEB Yayınlarına ait 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan millî kültür temasındaki hedefler, kazanımlar ve etkinlikler,
- 14.02.2008 tarih ve 100 sayılı kurul kararıyla ders kitabı olarak kabul edilmiş Pasifik Yayınlarına ait 8. sınıf Türkçe ders kitabı ve 12.02.2008 gün ve 56 sayılı kurul kararı ile ders kitabı olarak kabul edilmiş MEB Yayınlarına ait 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan millî kültür temasındaki hedefler, kazanımlar ve etkinlikler ile sınırlandırılmıştır.

2. Araştırmada öğretmen ve öğrenci görüşlerine başvurulmamış, Türkçe öğrenci çalışma kitaplarını da içeren öğretmen kılavuz kitaplarındaki hedefler, kazanımlar ve etkinlikler ölçüt alınmıştır.

3. Dilbilgisi etkinlikleri ayrıntılı bir şekilde çalışma kapsamına alınmamıştır.

4. Millî kültür kavramı oldukça derin bir kavramdır. Bu kavram, araştırmada eğitim bilimleri alanıyla sınırlandırılmıştır. Edebiyat alanında incelendiğinde ise, millî kültür, pek çok tür tarafından kazandırılmaya çalışılmaktadır. Araştırmada, ders kitaplarında yer alan metinlerin türleri, içerikleri, yaş seviyesine uygunlukları ve millî kültür kavramı ile ilişkisi ortaya konacaktır.

1.6. Araştırmanın Amacı

Araştırmada problem cümlesi çerçevesinde aşağıdaki hedeflere ulaşılmaya çalışılmıştır:

1. Millî kültür kazanımının gerekliliğini açıklamak.
2. Millî kültürün Türkçe dersi içindeki yerini ve önemini belirlemek, problemlerini saptamak.
3. Türkçe dersi ve millî kültür konusunda ders kitaplarındaki ve Türkçe programındaki mevcut durum hakkında bilgi vermek.
4. Millî kültür temasında, millî kültürü kazandırmaya yönelik etkinliklerin durumunu ortaya koymak.
5. Millî kültür temasında millî kültürü kazandırmaya yönelik hedeflerin ve kazanımların genel hedef ve kazanımlar içindeki yerini saptamak.
6. Elde edilen bulgulara dayanarak Türkçe öğretimi alanında öneriler geliştirmek.

Türkçe dersi sadece Türk dilini, dil bilgisi kurallarını ve bir metni okuyup anlamayı öğreten bir ders değildir. Çünkü Türk dili asırlardır, Türk kültürünün içinde yoğrulup gelişmiştir. Ayrıca “Millî Eğitim Temel Kanunu”nda öğrencilerin, “Türk milletinin kültürel değerlerini benimseyen, insan haklarına saygılı, yapıcı, yaratıcı, dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe sahip” olmaları belirtilmiştir. Bu ifade, bütün derslerin genel hedefleri arasında yer almıştır. Bunun yanında okul sadece öğretim yapan bir kurum değildir. Öğrencilerin, yetiştikleri toplumdan haberdar olmalarını da sağlayan bir kurumdur. Bu unsurlar göz önüne alındığında, Türkçe dersinin, içinde geliştiği millî kültürden uzak olması beklenemez. Türkçe dersine ait hedef ve kazanımlarda da mutlaka

“millî kültür” kavramı yer almalıdır. Ders esnasındaki uygulamalarda, “Millî Kültür Teması” kapsamında, öğrenciler millî kültürle alakadar olmalıdır.

Bu durumun, uygulamada nasıl gerçekleştirildiği araştırılması gereken bir sorudur. Araştırma genel olarak bu soruyu yanıtlamayı amaçlamaktadır.

1.7. Araştırmanın Önemi

Millet kavramı Fransız İhtilali sonrası ortaya atılmış bir kavramdır. İhtilal’in getirdiği düşüncelerle, millet; aynı topraklarda yaşayan, tarih, dil ve düşünce birliği güden toplumların oluşturduğu birim olarak görülmektedir. Devletler zaman içerisinde, sahip oldukları topraklarda yaşayan insanların oluşturduğu bu birimi en önemli unsur olarak görmüşlerdir. İnsanların bu birimi, yani milleti oluştururken kullandıkları araç ise, millî kültürleri ve dilleri olmuştur.

Eğitim yaygınlaşana kadar, millî olma duygusu ve bunun getirdiği millî dil ve millî kültür kavramları, aileleri tarafından çocuklara kazandırılmaya çalışılmıştır. Zaman içerisinde, eğitim sistemi sayesinde, bu kavramlar okullarda kazandırılmaya başlanmıştır.

Okullarda bu kavramları kazandırmada kullanılan en önemli araç ise ders kitaplarıdır. Okullarda öğretilen tüm dersler düşünüldüğünde, “millî” kavramını asırlardır kazandırmaya çalışan “millî dil”in, Türkçe dersinde ana araç olduğu görülecektir.

Mustafa Kemal Atatürk’ün şu sözlerine dikkat etmek gerekir:

“Yetiyecek çocuklarımıza ve gençlerimize, görecekları öğrenimin sınırları ne olursa olsun, ilk önce ve her şeyden önce Türkiye’nin bağımsızlığına, kendi benliğine, millî geleneklerine düşman olan bütün unsurlarla mücadele etmek gereği öğretilmelidir.”

Bağımsızlık ve millî benlik kavramları için hayatını ortaya koyan bir liderin sözleri, aslında bu araştırmaya ışık tutmaktadır. Millî geleneklere düşman olan unsurlarla mücadele edebilmek için, öncelikle millî geleneklerin ne olduğu bilinmelidir. Bu da yukarıda belirtildiği gibi, okullarda ders kitapları sayesinde gerçekleştirilmektedir.

“Millî dil” ve dolayısıyla “millî kültür” kavramlarıyla birebir ilgili olan ders, şüphesiz Türkçe dersidir. Türkçe dersinin ve onun araçlarından biri olan Türkçe ders kitaplarının,

“millî kimlik” kavramını ne düzeyde kazandırdığı ise araştırılması gereken önemli bir konudur. Zira millî kimlik, millî birliğin anahtarıdır, denilebilir.

2006 programının getirdiği yenilikler hakkında araştırmalar yapılmıştır. Bu yeniliklerin sonucu olarak oluşturulan ve ders kitaplarında yer alan temalar hakkında, yeterli sayıda araştırma yapıldığı görülmemektedir. Araştırmanın, Türkçe dersi ve millî kimlik alanında oluşturulan veri tabanına, ders kitaplarının daha nitelikli hazırlanmasına, Türkçe programının geliştirilmesine, getirdiği sorularla bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.8. Tanımlar

Kaynağı belirtilmemiş olan tanımların hepsi TDK Türkçe Sözlükten alınmıştır.

Millet: Çoğunlukla aynı topraklar üzerinde yaşayan, aralarında dil, tarih, duygu, ülkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğu, ulus.

Millî: Milletle ilgili, millete özgü, ulusal.

Millî Kimlik: Bir milletin kendine özgü düşünüş ve yaşayış biçimi, dil, töre ve gelenekleri, toplumsal değer yargıları ve kuralları ile oluşan özellikler bütünü, millî hüviyet.

Millî Kültür: Bir milletin tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yarattığı bütün maddî ve manevî değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullandığı, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçünü gösteren araçlarını bütünüdür.

Hedef: Varılmak istenen nokta, amaç olarak tanımlanan “hedef” kavramı, eğitim açısından ele alındığında, bir etkinliğe başlanırken erişilmek istenen, öğretim sürecine bütünlük ve anlam kazandıran sonuç olarak tanımlanmaktadır.

Kazanım: Öğretim sürecinde, öğrencilerin edinecekleri bilgi, beceri ve alışkanlıkları kapsamaktadır.

Program: Etkinlik ya da işlemlerin önceden saptanmış sırasını ya da zamanını gösteren bir plan, tasarlama, izleme. Öncül (2000)'e göre, belli bir okulda yer alan belli bir dersin ayrıntılı öğretim konuları. Özbay (2006)'a göre, eğitim ve öğretimin içeriği, araçları, amaçları ve nasıl düzenleneceğini kapsayan bir bütün olarak tanımlanmaktadır.

Öğretim Programı: Özbay (2006)'a göre eğitim programında gösterilen kazanımların gerçekleştirilmesi için gerekli olan öğretmen, konular, eğitim ortamları, yöntem, teknik, fizikî imkânlar, ders araçları, ölçme ve değerlendirme gibi unsurları kapsayan bir bütündür.

Eğitim Programı: Hedef, eğitim durumları ve değerlendirme öğelerinden oluşur. Program hazırlanırken önce hedeflerin ortaya konması ve bu hedeflerin öğrenci davranışı yönünde tanımlanması gerekir. Bu işlemlerden sonra davranışların nasıl geliştirilmesi gerektiği sorusuna yanıt aranır. Bu sorunun yanıtı içerik, öğretim yöntemi, araç ve gereçlerin seçimi ve düzenlenmesini içerir (Bilen 1996).

Türkçe Öğretim Programı: İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıflar için hazırlanmış Türkçe dersi öğretim programıdır.

Ders Kitabı: Öğrenci düzeyinde yazılmış ya da toplanmış metinlerden oluşan ve programa göre anlama – anlatma yeteneğini geliştirmenin yanında yazın terimlerini, kompozisyon bilgilerini, dil bilgisi konuları tanıtan kitap (Göğüş, 1989). Araştırmada, öğrenci ders kitabı ve öğrenci çalışma kitabının bir arada bulunduğu, öğretmene yol gösteren Öğretmen Kılavuz Kitabından yararlanılmıştır.

Tür: Edebiyat eserlerinin biçimlerine, teknik özelliklerine ve konularına göre ayrıldığı çeşitlere tür denir (Kavcar, 2004).

1.9. Konu İle İlgili Araştırmalar

2006 Türkçe Öğretim Programı hakkında yapılan araştırmalar sınırlıdır. Özellikle tematik yaklaşım ve Milli Kültür temasında yapılan araştırmalara pek rastlanmamaktadır. Bu konuyla ilgili yapılan araştırmalardan bazıları şunlardır:

Akyol Şebnem, İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Sevgi Temasının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), 2010, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Tunçbilek Gamze, İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarındaki Hak ve Özgürlükler Temasının Demokrasi Eğitimi Açısından İncelenmesi, (Yüksek Lisans Tezi), 2011, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde çalışmanın kavramsal altyapısını oluşturan millî kültür, millî kültür kazanımı üstünde etkiye sahip olan türler, millî kimlik, küreselleşme, millî kültür eğitimi ve önemi, Türkçe dersi ve millî kültür, yapılandırmacı anlayış, tematik anlayış konuları, ilgili alanın alanyazın taramasıyla ele alınmıştır.

2.1. Millî Kültür

Kültür, kelime karşılığı olarak TDK Türkçe Sözlükte şöyle yer almaktadır:

- Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddî ve manevî değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesille iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin.
- Bir topluma veya halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünü.
- Muhakeme, zevk ve eleştirme yeteneklerinin öğrenim ve yaşantılar yoluyla geliştirilmiş olan biçimi.
- Bireyin kazandığı bilgi.
- Tarım.
- Uygun biyolojik şartlarda bir mikrop türünü üretme.

Sözlükte yer alan bu karşılıklardan yola çıkarak kültürün tanımı şu şekilde yapılabilir: Bir toplumu oluşturan bireylerin, tarihsel süreç içerisinde edindikleri bilgiler yoluyla oluşturdukları maddî ve manevî değerler, sanat eserleri gibi o topluma has bir takım birimleri oluşturmada ve ileriki kuşaklara aktarmada kullandıkları araçlar, egemenlik göstergeleri.

Sözlükte yer alan kelime karşılığının yanında, kültür alanında oldukça yetkin bir kişi olan Mehmet Kaplan'ın kültür tanımına da bakmak gerekmektedir. Mehmet Kaplan'a göre

kültür sahasına bütün güzel sanatlar, resim, müzik, dans, heykel, mimari vb girmektedir. Bunun yanında insanların kendi yaptıkları eşya, yiyecek, içecek, elbise, silah, alet vb de kültür kapsamında yer almaktadır. İnsanlar oluşturdukları bu kültür araçlarını işlerken bir yandan da kendilerini işlemişler, çevre kültürlerden etkilenmişlerdir. Bu etkileşim bazen kültürlerini zenginleştirirken, bazen de kültürlerinin yozlaşmasına neden olmuştur. Tüm bu oluşum, etkileşim ve sonuçları da edebiyat alanına yansımıştır. Bu nedenle Mehmet Kaplan'a göre, edebiyatı incelemek bir anlamda kültürü incelemektir.

Kültür kavramının iki alandaki açıklamasını da derlemek gerekirse, kültür; insan var olduğu andan itibaren var olmaya başlayan bir kavramdır. İnsanla birlikte gelişmeye devam eder. İnsan elinin değdiği, gelecekteki kuşaklarına aktardığı her şeyde kültür vardır, denilebilir. Kimi zaman çevre kültürlerden etkilenip özünü yitiren kültür, kimi zaman da bu etkileşimden zenginleşerek çıkmıştır. Kaplan (2006)'a göre, “ Yüksek seviyede olan hiçbir kültür ‘saf’ değildir.” Kültürün bu etkileşimlerinin sonuçları hakkında Orhun Abideleri, bolca ders vermektedir. Etkileşimlerin, toplum hayatını nasıl yok edebileceği hakkında geleceğe uyarılarda bulunmaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere, kültürün bir de “millîlik” özelliği vardır.

Millî kelimesi, köken olarak Arapça bir kelimedir. TDK Türkçe Sözlükte; milletle ilgili, millete özgü, ulusal anlamına gelmektedir. Millet ise, çoğunlukla aynı topraklar üzerinde yaşayan, aralarında dil, tarih, duygu, ülkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğu, ulus; bir yerde bulunan kimselerin bütünü, herkes; benzer özellikleri olan topluluk anlamına gelmektedir.

Yapılan araştırmanın, Türkçe ders kitaplarıyla ilgili olması nedeniyle, millî kültür kavramı üzerinde durulurken, Türk kültüründen bahsetmemek mümkün değildir. Orhun Abideleri eseri, Türk kültürünün, Türk dilinin yazıya geçirilmiş ilk hâlidir. İlk Türk tarihidir. Devlet adamları halkıyla bu metinler sayesinde hesaplaşmıştır. Ergin(2006), Orhun Abideleri'nin önsözünde bu özelliklere oldukça geniş yer vermiştir. Ona göre bu abideler, Türk nizamının, Türk töresinin, Türk medeniyetinin, Türk kültürünün en önemli ve en büyük belgeleridir. Hatta Kül Tigin abidesinin Çincesinde “Gelecek hadsiz, hesapsız nesillerin dimağlarında, onların müşterek muvaffakiyetlerinin şaşaaası her gün yeniden canlansın diye, uzakta ve yakında bulunan herkesin bunu öğrenmesi için, bilhassa muhteşem bir kitabe yaptık.”ifadesi yer almaktadır. Türklerin dünya üzerinde birlikte yaşamaya başlamış ilk topluluğu olan Oğuzların hayatını ve kültürünü anlatan bu eserlerle

birlikte, kültür yazıya geçirilmeye başlamıştır. Türklerin hazırlamış olduğu bu kitabelerde, yaşam tarzları, gelenekleri, ekonomik hayatları, yaptıkları savaşlar, ölümleri ve uygulamaları yer almaktadır. Kültür üzerine oldukça kapsamlı bir şekilde hazırlanmış bu eser, bize Türkler hakkında oldukça geniş bilgi vermektedir.

Dede Korkut Hikâyeleri'nde de Türk kültüründen geniş bir şekilde bahsedilmektedir. Özellikle Ergin (2003)'in bu kitabın özsözünde yazmış oldukları, bu hikâyeleri özetler niteliktedir. Ona göre Dede Korkut Hikâyeleri, terazinin bir gözüne konsa, Türk edebiyatı terazinin diğer gözüne konsa, yine de Dede Korkut Hikâyeleri ağır basar. Bunun nedenini, bu hikâyelerin görevleriyle açıklamıştır. Hikâyelerin görevleri, aynı zamanda Türk kültürünün, yani millî kültürün özelliklerinden bahsetmektedir. Ona göre Bu özelliklerden ilki, metnin, millî kültürün bir hazinesi olması, millî ve sosyal hayatın renkli bir tablosu olmasıdır. Çünkü Türklerin benimsemiş oldukları kahramanlıklar, coşkunluklar, atı evcilleştirip ulaşım aracı olarak kullanmalarının bir getirisi olan atlı – göçebe yaşam tarzı, hayvanlarına verdikleri değer ve hatta ölümlerini atlarıyla beraber gömmeleri, atın çevikliği ve hızlılığının hayatlarına yansması, tarih ve coğrafya birlikleri hem bu hikâyelerin hem de Türk kültürünün özellikleridir. Bu hikâyeler, en uygun aktarım aracı olan dil sayesinde günümüze kadar ulaşabilmiştir. Tüm bu özelliklerden Kaplan(2005) da “Tip Tahlilleri” eserinde bahsetmiştir.

Bunun yanında Ögel(1971)'in yazmış olduğu “Türk Mitolojisi” adlı eserde bulunan, dönemin Başbakanı Süleyman Demirel ve Milli Eğitim Bakanı Orhan Oğuz'un yazmış oldukları Önsözler, kültür ile kitaplar arasındaki bağı kurmaktadır.

Süleyman Demirel'e göre, kitaplar, insanlar arasındaki bağı kurmakla kalmayıp, bilgi, inanç, duygu, zekâ, kültür, ilim ve sanatın paylaşılmasını ve diğer kuşaklara aktarılmasını sağlayan en önemli araç olmuştur. Özellikle günümüz gelişmeleri dikkate alındığında, kültür gibi önemli bir kavramın gelecek kuşaklara aktarılmasında kitapların önemi daha da artmıştır. Millî eğitim davasının okullarla sınırlı kalmasını engelleyen kitaplar olmalıdır. Buradan da anlaşılacağı üzere, millîlik, kültür gibi kavramlar kitaplar sayesinde gelecek nesillere aktarılmaktadır. Yeni gelişmelerle bu aktarımın kuvvetlenmesi yine kitaplar sayesinde olacaktır. Millî Eğitim Bakanlığının ele aldığı temel kitaplar yayını, millî kültür ve sanatımızın değerlerini, ilim ve sanat dünyasının ortak hazinelerini Türk okuruna ulaştırmakla, bugünkü ve yarınki nesillerin düşünce ve zevk olgunluğuna katkıda bulunmuş olacaktır.

Aynı kitap için dönemin Millî Eğitim Bakanı olan Prof. Dr. Orhan Oğuz tarafından yazılan ikinci önsöze göre, bir milletin kültürü, geçmişten süzülüp gelen maddî ve manevî değerlerin tümü ve zaman içinde kendine has, duyuş, düşünüş, ifade ediş tarzı ile ortaya çıkmaktadır. Dünya üzerinde pek çok kültürün ve pek çok milletin bulunduğunu belirten Orhan Oğuz, Türk kültürünü ayrı bir yere koymuştur. Ona göre Türk kültürü, son derece köklü olması, diğer kültürleri etkilemesi ve Türk toplumunu “millet” olarak ayakta tutmayı başarması yönüyle oldukça önemlidir. Bu sayede Türk topluluklarına “Türklük” damgası vurulabilmiştir. Bu nedenle de Türk kültürünü araştırmak, tanıtmak, önemini vurgulamak, daha verimli ve yaratıcı unsurlar olarak geliştirmek millî bir vazifedir. Bu vazife yerine getirildiğinde de, Türk gençleri geniş ve ileri bir dünya görüşüne sahip, geçmişine bağlı, tarihi ile gurur duyan ve geleceğe umutla bakan vatansever, bilgili kişiler olarak yetiştirilmiş olacaktır.

Tüm bu tanımlardan ve görüşlerden yola çıkılarak, 2006 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programında zorunlu tema olarak kabul edilen “Millî Kültür” temasının kavram olarak karşılığı, şu şekilde bulunabilir: Ortak paydada buluşup bir arada yaşamaya başlayan insan topluluklarının, birlikte oluşturdukları birimler ve bu birimleri gelecek kuşaklara aktarmada kullandıkları araçlar millî kültürü oluşturmaktadır. Oluşturulan bu birimler ise; doğum sonrası yapılan uygulamalar, ad koyma, kahramanlık anlarında yapılan uygulamalar, askerî uygulamalar, ölüm anında yapılan uygulamalar, toplum hayatı, ekonomik hayat, yaşam şekli, tarih bilinci ve birliği velhasıl o topluluğu millet yapan birimlerdir. Aynı dil gibi, millî kültür de yaşayan ve gelişen bir varlıktır. Yıllar geçtikçe birikerek, çevresiyle etkileşime girerek, nesilden nesile aktarılır. Bu sayede o toplumun bir arada kalması sağlanır.

Millî kültür kavramını araştırmanın konusu yapan özelliği ise, okullarda işlenen ders kitaplarındaki hâlidir. Millî kültür, özellikle Türkçe dersinde işlenen ve zorunlu tema olarak belirlenen bir kavramdır. Bu kavram Türkçe dersinde, elbette, edebî metinler sayesinde işlenecektir. İçerik olarak pek çok metinde millî kültür kavramı işlenebilir. Bunun yanında burada incelenecek olan, millî kültür kavramını kazandırmada en çok işlevselliğe sahip olan türlerdir.

2.2. Millî Kültür Kazanımı Üstünde Etkiye Sahip Türler

Millî kültür kazanımında etkiye sahip olan türleri incelemeyen önce, tür kavramını açıklamak yerinde olacaktır.

TDK Türkçe Sözlükte tür kelimesinin karşılığı şu şekilde yer almaktadır:

- Çeşit, cins.
- Ortak özellikleri olan bireylerin tamamı, cinslerin ayrıldığı bölüm.
- Kendi içinde bir birim olan ve üzerinde cins kavramının bulunduğu mantıksal kavram.
- Türü.

Prof. Dr. Kavcar (2004), edebî eserlerin biçimlerine, teknik özelliklerine ve konularına göre ayrılma biçimini tür olarak tanımlamıştır. Kavcar, edebiyat türlerinin değişmeyen kalıplar olmadığını vurgulamıştır. Zaman içerisinde, ilgi ve ihtiyaçlar çerçevesinde yeni türlerin oluştuğunu, bazı türlerin ise artık kullanılmaz olduğunu belirtmiştir.

Kaya (2004), yazılı ve sözlü dilsel etkinliklerin işlevinin, iletişim olduğunu vurgulamıştır. Bu iletişimin de belirli kurallar çerçevesinde oluşturulan metinler sayesinde yapıldığını, her metnin kendi kurallarına uygun bir dil yapısı gerektirdiğini söylemiştir.

Araştırmada tür kavramının alınmasının nedeni ise, tematik yaklaşım doğrultusunda açıklanabilir. Tematik yaklaşım, bir önceki programın içerisinde bulunan “ünite” kavramının yapılandırılmış halidir. Öğrencilere kazandırılmak istenen her kavram, bir tema olarak belirlenmiştir. Her kavramın kazandırılması, çeşitli türden metinler aracılığıyla olacaktır. Öğrenciler, o kavramı kazanırken, metnin içeriğine uygun olan türleri de kavramış olacaktırlar. Çünkü her tür, her konuyu kavratmada etkili olmayabilir. Örneğin; arkadaşlık ya da dostluk kavramı için fabl türünde yazılmış bir metin, makale türünde yazılmış bir metinden daha etkili olacaktır. Çevre sorunları kavramı için ise konferans ya da röportaj türleri daha etkili olacaktır.

2006 yılında yeniden düzenlenen İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programına göre 6, 7 ve 8. sınıflarda yer verilmesi gereken türler şöyledir;

6. Sınıfta; şiir, hikâye, anı, masal, fabl, deneme, tiyatro, mektup,

7. Sınıfta; şiir, hikâye, anı, deneme, tiyatro, sohbet (söyleşi), gezi yazısı, biyografi,

8. Sınıfta; şiir, hikâye, anı, makale, roman, deneme, sohbet (söyleşi), eleştiri, destan.

Araştırmanın konusu 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin kitaplarını kapsamaktadır. Bu dönemdeki bireyler çocuk olarak adlandırılmaktadır. Çocuklar, özellikle tarih boyunca göçebe yaşamış olanlar, sürekli halkla iç içe büyümüşlerdir. Doğal bir sonuç olarak da halkın oluşturduğu sözel edebiyatla, halk edebiyatıyla beslenmişlerdir. Enginün (1987)'e göre, bütün dünyada hazırlanan eserlerde, çocuklara o topluluğun gelenekleri, inançları aktarılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla yazılan ve bir milletin bütün geleneğinin bir özeti olan halk edebiyatı türleri ninniler, tekerlemeler, bilmece, efsaneler, türküler, masallar ve hikâyelerdir.

2.2.1. Ninni

İnsanoğlunun gözünü dünyaya açtığı anda karşılaştığı ilk tür ninnidir. Anadolu Türkçesinde “nenen yapmak, nen yapmak” fiillerinden türemiştir. Ninni, Divanü Lügati't-Türk'te “balu balu” olarak geçmektedir. Türkiye dışında ise “laylay, leyley leyley, nene, elle, eldiyi, ayya, nanıy, allay, urug öpeyler, Wiegenlied, berceuse, lullaby” şeklinde isimler almaktadır. Ninni için, aldığı isimler bakımından incelendiğinde, kulağa müziğiyle hoş gelen, bebeğin dikkatini çekebilecek, ona kültürüyle ilgili bir takım aktarımların yapılabileceği bir türdür, denilebilir.

TDK Türkçe Sözlükte ninni şu şekilde tanımlanmaktadır: Bebeklerin uyumasına yardımcı olmak için söylenen türkü. Bu türkülerin sonunda tekrarlanan söz. Bu tanıma Demir(2008) bir ekleme yapmaktadır. Ona göre ninniler bebeği sadece uyutmak için söylenmez. Bebeği uyandırmak için söylenen ninniler de vardır. Tokat'ın Niksar ilçesinde bulunan bir kaynak kişiden alınan ninni bunu kanıtlamaktadır.

Beşiğimin kulpu bakır,
Uğulerim takır takır,
İçindeki Molla Bekir,
Uyan bebek sabah oldu,
Nenni bebek sabah oldu.

Çelebioğlu (1995) ninnişi şu şekilde tanımlamıştır:

Ninni, en az iki – üç aylıktan üç – dört yaşına kadar annenin çocuğuna onu kucağında, ayağında veya beşikte sallayarak daha çabuk ve daha kolay uyutmak için yahut ağlamasını susturmak için hususi bir beste ile söylediği ve o andaki halet-i ruhiyesini yansıtır mahiyette umumiyetle mani türünde bir dörtlükten meydana gelen bir çeşit türkülerdir.

Artun (2000)'un tarifine göre ninni:

Çocukları büyüten, nine, anneanne, babaanne, teyze, abla, yenge vb. gibi yakınların çocukları uyutmak için belli bir ezgiyle söyledikleri manzum ve mensur sözlerdir.

Ninni türünün gelişimine bakıldığında atasözleriyle olan benzerliği dikkat çekmektedir. Ninni de atasözleri gibi, söyleyeni ve kaynağı belli olmayan bir türdür. Ninnilerden, söyleyen kişinin yaşadıkları, üzüntüsü, sevinci, karakteri, kültürü velhasıl pek çok özelliği hakkında bilgi alınabilir. Kimi zaman başkalarıyla konuşup derdini anlatamayan bir gelin, kimi zaman sevincini torunuyla paylaşmak isteyen bir nine, ninnileri kullanmıştır. Oğuz (2006)'a göre, ninni söylen kadın ya hazır şiir örneklerinden yararlanmakta, ya da doğaçlama yoluna başvurmaktadır. Kısacası bebeğin çevresinde olan kimseler, bebekle iletişimlerini ninni sayesinde kurmuşlardır.

Ninni türünün tamamen konuşmaya dayalı bir halk edebiyatı ürünü olduğu düşünüldüğünde, yazıya aktarılmamış olmasının getirdiği bir belirsizliği de vardır. Türün ne zaman ortaya çıktığı, hangi evrelerden geçtiği ve hangi edebiyat koluna alınması gerektiği konusunda bir belirsizlik vardır. Şirin (1990), ninni türünü “anne edebiyatı” içinde incelemiştir. Ona göre ninni, annenin bebeğine mırıldanmaya başladığı ilk nağmeli sözdür. Bunun yanında folklorik özelliklerinden dolayı ninnilere “beşik türküleri” adını da vermiştir. Çelebioğlu (1982) ise, ninnileri “anne türküsü” kapsamında ele almıştır. Çocuklar için söylenen şiirler çocuk edebiyatı kapsamında ele alınmaktadır. Ninniler de çocuklar için söylenen şiirlerse, demek ki ninni de çocuk edebiyatı kapsamında ele alınmalıdır.

Ninnilerin tür ve şekli incelendiğinde ise manilerle olan benzerliği göze çarpmaktadır. Kullanılan dil tamamen halkın dilidir ve oldukça sadedir. Kendi içerisinde zengin bir kafiye ve ses düzeni vardır. Genelde aa, bb şeklinde kafiyelenmiş olan ninnilerin çoğu 7 – 8 hece sayısı içerir ve bu yönüyle de türküye benzer. Ninniler, söyleniş özelliği

yönüyle lirik şiirlere benzer. Basit bir vezne sahip olan ninnilerin yapısı da oldukça basittir. Ancak sözlü edebiyat geleneği içerisinde geliştiği için bu özellikleri zaman zaman değişiklik göstermiştir. Ninniler anonim ürünlerdir. Söylen kişinin ruh haline göre şekil değiştirebilen ezgilerdir. Bunların yanında ninnilerin rahatlatıcı bir özelliği de vardır. Mantık akışı aranmayan ninnilerde, ses tekrarları dikkat çekmektedir. Eee, huuu, pişş pişşş şeklindeki ses tekrarları ninnileri monoton hale getirmektedir. Bu özelliğiyle de bebeği sakinleştirip dinlendirmektedir.

Artun (2000)'a göre ninniler çok yönlü işleve sahip oldukları için konuları da değişiklik göstermektedir. Kız ve erkek ninnileri, dinî ve millî ninniler, sevgi, üzüntü, ayrılık, dilek, temenni, vaat, şikâyet, tehdit, korkutma içeren ninniler mevcuttur. Bütün bu konular elbette ninniye söyleyen kişiye göre değişiklik göstermektedir.

Karakaya (2004)'ya göre, ninniler işlevleri bakımından çok yönlüdür. Ruhsal gelişimi olumlu etkileyen ninniler, rahatlatıcı, güven verici, telkin edici, motive edici ve caydırıcıdır. Biyolojik olarak uyumayı destekleyen ninniler, tıbbî olarak da bazı rahatsızlıkları gidermektedir. Psikolojik ve fiziksel rahatlamayı sağlamaktadır. Çocuğun çok yönlü eğitilmesini sağlayan ninniler, sanat ve edebiyat eğitimi açısından estetik yetiyi geliştirmektedir. Güzel konuşmaya yönlendiren ninniler, anne ile bebek arasındaki bağı da kuvvetlendirmektedir. Dil yetisini ve becerisini geliştiren ninnileri dinî içerikli olanları ise çocuğun inancı üzerinde olumlu etki yapmaktadır.

Ninni türünün eğitsel yönünü Kabadayı (2009) şöyle açıklamaktadır:

Şiirsel halk edebiyatı ürünleri ana dili eğitiminde, Türkçenin sağlıklı öğrenilmesinde önemli katkılarda bulunur. Ninniler, türküler, mani, bilmece, tekerleme ve halk şarkıları çocukları, anadilin söz varlığıyla tanıştırır. Bu edebî ürünler, duyu – motor döneminde başlayarak, işlem öncesi dönemlerinde çocuğun ana dili Türkçeyi yetkin bir şekilde kullanmasına katkı sağlamaktadır. Dil eğitimi ayrıca bir kültür aktarımı olarak da, çocuklarda dil bilinci ve ulus bilinci güçlendirir. Bu halk edebiyatı ürünlerinin çocukların büyüme ve gelişme evrelerine, duyu – düşünce yeterliliklerine, zevk ve alışkanlıklarına, düş dünyalarına göre sınıflandırılması, bilimsel yöntemlerle çocuk edebiyatı malzemesi olarak kullanılması ise dil eğitimcileri, eğitim bilimciler, çocuk gelişimciler ve psikologların ortak çalışmalarına bağlıdır.

Yalçın ve Aytaş (2002)'a göre ninniler, söz – müzik ve ezgi özellikleriyle çocuğun dil zevkini geliştirmekte, vurgu ve tonlamalarıyla da çocukta ana dili estetiğini geliştirmektedir. Dönmez (2000)'e göre ninniler anadilin melodik yapısının kavranmasına

katkı sağlamaktadır. Konuşma evresinden başlayarak çocuklarda dil gelişimi ve zevkini oluşturmaktadır. Nas (2002)'a göre bir varlığın, olayın, kavramın adını vermeden kapalı bir biçimde, çağrışımla birlikte, özelliklerini belirterek bulunmasını sağlarken, çocuğun sözcük dağarcığını da zenginleştirmektedir. Ninniler çocuğun ezberini güçlendirirken, çocuğun dilsel bellek gücünü artırarak pratik bir dil kazandırmaktadır. Aydın Bilgin (2004)'e göre çocuk annesinin söylediği ninni sayesinde sevgiyi ve ait olma duygusunu hissetmektedir. Anne ile arasındaki iletişimin güçlenmesi ninni sayesinde olmaktadır.

Demir (2008), ninnilerin özelliklerinden ve Türk milletinin ninnileri hangi amaçla kullandığından bahsetmiştir. Ona göre Türk milleti sanata ve şiir söylemeye oldukça yatkındır. Türk milleti tarih sahnesine çıktığı andan itibaren söyleyeceği şeyleri ezgili bir biçimde söylemiştir. Bunun en güzel örnekleri Orhun Yazıtları'nda da görülmektedir. Bu özelliğini de çocuklarına daha beşikteyken aktarmaya çalışmaktadır.

Demir (2008)'e göre Türk dilinin en sade şekli ninnilerde görülmektedir. Türk dilinin bütün incelikleri yine ninniler sayesinde çocuklara aktarılmaktadır. Günlük hayatta kullanılan birçok kelime ninnilerle öğretilmektedir. Türk dilinin inceliklerinin yanı sıra Türk kültürünün özellikleri de ninniler sayesinde çocuklara aktarılmaktadır.

2.2.2. Tekerleme

TDK Türkçe Sözlükte tekerleme şu şekilde tanımlanmaktadır:

- Tekerlemek işi.
- Çoğunlukla basmakalıp söz.
- Birbiriyle uyumlu hazır söz kalıbı.
- Çoğunlukla, masalların genellikle başında bulunan “Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde” gibi uyaklı giriş veya ara sözler.
- Saz şairleri arasında yapılan deyiş yarışı.
- Orta oyununda, özellikle Kavuklu'nun kullandığı sözler.

Akalin (1987)'a göre tekerleme, ezgisi olan sözlü üründür. Masal ve oyun yoluyla çocuğun yaşamına giren tekerleme eğlenceli bir dil alıştırmasıdır. Tekerlemeler, çocuklarca, hoşça vakit geçirmek, dil becerisi sergilemek, oyunlarda eş ve ebe seçmek için kullanılmaktadır.

Yavuz (2000)'a göre ise, tekerleme ile çocuklar anadillerini öğrenme, deneme, kullanma yeteneği de kazanmaktadırlar. Zengin bir iç uyumu içeren eğlenceli tekerlemeler, çocuğa dil sevgisi aşılarda, alışık olmadığı sözcükleri söylemesine yardımcı olmaktadır.

Boratav (1987)'a göre, tekerlemelerde yer yer düz yazının kolaylıklarından yararlanan bir şiirin yoğunluğu, hızı, kıvraklığı vardır. Boratav, tekerlemenin tanımına şöyle devam etmektedir:

Bu türün başlıca niteliği, herhangi bir ana konudan yoksun oluşudur. Tekerleme baş-uyaklar ve ayaklarla elde edilen ses oyunları ve çağrışımlarla birbirine bağlanıvermiş, belirli bir şiir düzenine uydurulmuş, birbirini tutmaz birtakım hayallerle düşüncelerin sıralanmasından meydana gelmiştir. Tekerlemede düşünceye sade bu şiirlik öğeler kılavuzluk eder; içerik öteki halk edebiyatı türlerinde olduğundan daha kararsız, daha kaypaktır. Tekerleme, birbirine aykırı düşünceleri, olmayacak durumları bir araya yığıp, mantık-dışı birtakım sonuçlara varmakla şaşırtıcı bir etki yaratır. Örgüsü ve konusu bakımından bu özellik tekerlemenin başlıca vazifesini de belirler. O, beklenmedik hayal oyunlarının boşanıvermesiyle şaşırtmak, eğlendirmek, keyiflendirmek için başvurulan bir söz cambazlığıdır.

Tekerleme İngilizcede:“jingle”, Almancada:“stereotyper formel” ile karşılık bulur. Kaya (2004)'ya göre, Türkiye'nin dışındaki diğer Türk boylarında tekerleme kelimesinin karşılığı: Azerilerde:“sanama,” Kazaklarda:“ölen” ve “tekerleme,” Kırgızlarda:“canılmaç,” Özbeklerde:“bala koşukları,” “sanaş” ve “sanak,” Türkmenlerde: “sanavaç” şeklindedir. Tekerlemeler yörelere göre de değişik isimler almaktadır. Tekerlemeler; Doğu Anadolu'da: ‘döşeme’, Güneydoğu Anadolu'da: ‘sayışma’ adını alır. Önal (2002)'a göre, tekerlemenin kelime kökü ‘tek’ isim kökünden gelip teker teker söyleme anlamındadır.

Duymaz (2001) tekerlemeyi şöyle tanımlamaktadır; kimi sözcüklerin ya da seslerin yinelenmesi ve ölçü, uyak gibi öğelere bağlı kalınması yoluyla oluşturulan anlamlı veya anlamsız, belirli bir konusu olmayan söz dizelerine verilen addır. Tekerlemelerin belirleyici özelliği, herhangi bir ana konudan yoksun olmasıdır. Tekerlemeler, birbirine aykırı düşünceleri, olmayacak durumları bir araya getirerek, mantıkdışı birtakım sonuçlara ulaşmakta ve şaşırtıcı bir etki yaratmaktadır.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (1998)'ne göre tekerleme; masal, hikâye, halk tiyatrosu, bilmece gibi türlerin içinde, âşık edebiyatında, çocuk oyunlarında ve bazı törenlerde, ya da bağımsız olarak görülen halk edebiyatı türüdür. Tekerlemelerin bir yandan bağımsız olarak söylenmesi, bir yandan da içinde yer aldığı türden ayrılan bazı özellikleri barındırması nedeniyle halk edebiyatının ayrı bir türü olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Tekerleme daha çok çocuk geleneklerinde yer alan bir türdür.

Tüm bu tanımlar incelendiğinde, ninni gibi sözlü edebiyat geleneğinde ortaya çıkan tekerleme, çocuklara dil sevgisini ve dil becerisini kazandırmaktadır. Halk edebiyatı içerisinde olduğu için aynı zamanda tekerlemelerde, dönemin kültürel özelliklerine de rastlanmaktadır. Fakat ninni ve tekerlemeyi ayıran bir özellik vardır. O da ninninin tek başına kullanılan bir tür olması, tekerlemenin ise zaman zaman başka türlerin içerisinde kullanılmasıdır. Boratav (2000) tekerlemenin bulunduğu türlerin, saz şiiri, halk şiiri, meddah anlatmaları, masallar, Karagöz ve Ortaoyunu olduğunu söylemiştir.

Tekerlemeler bugüne kadar çeşitli şekillerde sınıflandırılmışlardır. Bu sınıflandırma tekerlemelerin konularına ve yapılarına göre yapılmıştır.

Nas (2002) tekerlemeleri masal, tören, oyun-sayışma ve yanıltmaca tekerlemeleri olarak sınıflandırmıştır. Masal tekerlemeleri, masalların başında, ortasında ve sonunda söylenmektedir. Masal başındaki tekerlemeler, Tezel (1968)'e göre masalla ilgisi olmayan tekerlemelerdir. Amaç sadece okurun ilgisini masala çekmektir. Başaran (1974)'dan alınan bir masal başı tekerlemesi şöyledir:

Evvel evvel iken, deve tellal, saksığan berber iken... Ben anamın beşiğini
tingir mıngır sallan iken. İp koptu, beşik devrildi. Anam kaptı maşayı, babam
kaptı meşeyi, döndürdüler dört bir köşeyi. Dar attım kendimi dışarı.. Kaç
kaçmaz mısın, kaç ha kaçmaz mısın.. Vardım bir pazara.. Bir at aldım dorudur
diye, bineyim dedim at bir tekme salladı bana geri dur diye.. Padişahın topları
ateşe başladı. Topladım gülleleri cebime doldurdum darıdır diye. Tozu dumana
kattım, Edirne'ye yettim. Selimiye minarelerini belime soktum borudur diye.
Yakaladılar beni tumarhaneye tıktılar delidir diye. Babamdan haber geldi onun
eski huyudur diye. Bereket inandılar tutup beni saldılar. Neyse uzatmayalım,
masala başlayalım.

Masal ortası tekerlemeleri daha çok zamanı hızlı akıtmak için kullanılmaktadır. "Sözün kısası", "lafı uzatmayalım" şeklindedir. Masal sonu tekerlemelerinde ise masal sonlandırılırken sanki yaşanmış olaylar anlatılmış izlenimi verilmektedir.

Nas (2002)'in yaptığı sınıflandırmaya göre bir diğer tekerleme grubu, tören tekerlemeleridir. Çocuklar arasında yapılan bazı törenlere bu tekerlemelerle başlanmaktadır. Yağmur yağdırma, adak aşısı, bahar bayramı anlamına gelen çiğdem pilavı törenleri tekerlemeler eşliğinde gerçekleştirilir. Nas (2002)'tan alınan bir tören tekerlemesi şöyledir:

Yağ yağ yağmur
 Tarlada çamur
 Teknede hamur
 Ver Allah'ım ver
 Silice (sicim gibi) yağmur

Diğer tekerleme grubu, oyun-sayısmaca tekerlemeleridir. Boratav (1969)'a göre bu tekerlemeler oyun başında söylenmekte ve bu tekerlemeler sayesinde eş ya da ebe seçilmektedir. Oyun-sayısmaca tekerlemeleri tamamen çocuklar tarafından üretilmektedir. Başaran (1974)'a göre bu tekerlemeler doğrudan doğruya çocuğun iç dünyasını yansıtmaktadır. İlk okuma-yazma öğretiminde, yaşam üniteleri işlenirken ve Türkçe derslerinde çocuğun ilgisini çekmek için bu gruptaki tekerlemeler kullanılmalıdır. Nas (2002)'tan alınan oyun-sayısmaca tekerlemesi şöyledir:

Oooo!
 Ayşe hanımın keçileri
 Kışne kışne kışniyor
 Arpa saman istiyor
 Arpa saman yok
 Kilimcide çok
 Kilimci kilim dokur
 İçinde bülbül şakı
 O bülbül benim olsa
 İki kardeşim olsa
 Biri ay biri yıldız

Biri oğlan biri kız
 Allı ballı kiraz
 Bana gel biraz
 Kiraz vakti geçti
 Eşim seni seçti
 Oyunun başı
 Şu çeşmeden su taşı
 Çeşmenin dibi delik
 Bana geldi ebelik

Son tekerleme grubu yanıltmaca tekerlemeleridir. Bu grupta bulunan tekerlemeler söz cambazlığı gerektirmektedir. Şiirselliği olmayan bu tekerlemelerde kelimeler oldukça ustaca sıralanmaktadır. Boratav (1969)'a göre bu tekerlemeler hızlıca söylenmelidir. Nas (2002)'tan alınan örnek yanıltmaca tekerlemeleri şöyledir:

Şu köşe kış köşesi
 Şu köşe kış köşesi
 Şu şişe su şişesi
 Şu duvarı badanalamalı mı, badanalamamalı mı?
 Keşkekeçinin keşkekenmemiş keşkek kepçesi.

2.2.3. Bilmece

Çocuklar arasında oldukça yaygın bir eğlence aracı olarak bilinen bilmecenin TDK Türkçe Sözlükteki karşılığı şöyledir:

- Bir şeyin adını anmadan niteliklerini üstü kapalı söyleyerek o şeyin ne olduğunu bulmayı dinleyene veya okuyana bırakan oyun, muamma.
- Bilinmeyen şey, muamma.

Bilmece tarih boyunca özellikle çocuklar arasında söylenegelen bir türdür. Çocukların bilmeceyi sevmelerinin nedeni, şiirsel bir anlatımla bir şeyi bulmaya

çalışmaktadır. Bilmece, halk edebiyatı ürünlerindedir. Ancak ninni ve tekerlemeye göre yapısını daha çok korumuştur. Boratav (1969)'a göre, şiirsel çağrışımlı anlatımları, bilmeceleri oldukları gibi, bozulmadan saklanmalarını sağlamıştır.

Başgöz (1979)'e göre ise, bilmeceler eğlence kaynağı oldukları kadar, toplumsal yaşamda önemli işlevler de görmüşlerdir. Bu işlevlerden bazıları şunlardır:

- Özellikle köy düğünlerinde bayrak taşıyıcılar vardır. Erkek evinin gelişi, kız evinin yeri bu bayrak taşıyıcılar sayesinde bilinmektedir. Köy düğünlerinde bayrak taşıyan kişiler birbirilerini bilmecelerle sorguya çeker. Bilinmezse karşı tarafın elinden bayağı alınır.
- Tekkelerde dervişler, çırakların bilgilerini bilmecelerle sorgulamaktadır.
- Masalarda bilmeceler vardır. Örneğin, Keloğlan önüne çıkan bilmeceleri çözerek mutlu sona ulaşmaktadır.
- Hamamlarda kadınlar arasında yapılan eğlencelerde de birbirlerine bilmeceler sorulmaktadır.

Birbirine bilmece soran kimseler, bilemediklerinde karşı taraftan ipuçları da istemektedir.

Çocuklar açısından bakıldığında, üç yaşına gelen çocuklarda bilmeceye olan ilginin arttığı görülmektedir. Bilmeceler, çocuğu eğlendirirken, düşünmeye, dil ve düşünce ilişkisini sezmeye, dilin gizemli dünyasını duyumsatmaya çalışmaktadır. Hatta Sever (2000) ve Erkunt (1966)'a göre bilmeceler, çocuğun sözcük dağarcığını zenginleştirmektedir. Çocuk bilmecelerden şiirsel bir tat almaktadır.

Nas (2002)'tan alınan bazı bilmece örnekleri şöyledir:

Yaprağı var, ağaç değil

Dikilidir, urba değil

Konuşur, insan değil. (Kitap)

Ateşe girer yanmaz, suya girer ıslanmaz. (Güneş)

Çıt etti, çiçek açtı. (Kibrit)

Elçin (1987)'den alınan bir bilmece ise şöyledir:

Sfenks'in Oidipus'a sorduğu bilmece şudur: Sabahleyin dört, öğlende iki, akşam üç bacak üstünde yürüyen kimdir? (İnsan)

2.2.4. Efsane

Efsane türü, söylence olarak da bilinmektedir. Efsane kelimesi köken olarak Farsça bir kelimedir. TDK Türkçe Sözlükte efsane şöyle tanımlanmaktadır:

- Eski çağlardan beri söylenegelen, olağanüstü varlıkları, olayları konu edinen hayalî hikâye, söylence.
- Gerçeğe dayanmayan, asılsız söz, hikâye.

Boratav (1969)'a göre efsaneler, bir kişi ya da olayı olağanüstü yanlarıyla ve düz konuşma diliyle aktaran kısa anlatı türüdür. Efsaneler tamamen inanışla ilgilidir. Anlatılanlar gerçek ve doğru kabul edilmektedir. Diğer düz anlatı türlerinde olduğu gibi, efsanelerin kalıplaşmış bir anlatımı yoktur. Bir hikâye olağanüstü özellikler taşır hâle geldiyse ve yıllar boyu anlatıldıysa, bu onu efsane yapmaya yetmektedir. Efsaneyi diğer anlatı türlerinden ayıran diğer özelliği ise sonudur. Bir hikâye daimen “mutlu son”la biter. Ama bir efsanenin mutlu sonla bitmek gibi bir zorunluluğu yoktur.

Efsaneler yıllar boyunca dilden dile dolaşmış hikâyelerdir. Bu hikâyelerin ilk halleri gerçek bir olaya dayansa da, yıllar boyunca içerisine olağanüstü unsurlar katılmıştır. Örneğin, 1573'te Fransa'nın Dijon yakınlarındaki Dôle'de, Gilles Garnier adında bir “kurt adam” köye ve köydeki çocuklara zarar vermekle suçlanmıştır. Yakalandığında da kazığa geçirilerek yakılmıştır. 1598'de yine Fransa'da Caude yakınlarındaki ıssız ve vahşi bir yörede birkaç Fransız köylüsü 15 yaşındaki bir erkek çocuğunun cesedini bulmuştur. Çocuk korkunç bir şekilde parçalanmıştır. Köylüler çocuğu bulduklarında iki kurdun çocuğu yediklerinden bahsetmişlerdir. Köylüleri görünce kurtların kaçıp çalılarının arkasına saklandıklarını söylemişlerdir. Çalılarının arkasına koşan köylüler, Jacques Rollet adındaki bir adamı yerde yarı çıplak yatar halde bulmuşlardır. Adam oldukça bakımsızdır ve tırnaklarının arasında pıhtılaşmış kan ve insan eti bulunmaktadır. İşin aslı araştırıldığında adı geçen kişinin bir ruh hastası olduğu, kendini kurt gibi hissettiği ortaya çıkmıştır. Köylüler adamı bulduklarında gerçekten o cesedi parçalamaktadır. Ancak bunu, içinde bulunduğu ruhsal durum nedeniyle yapmaktadır. Bu olaylardan sonra adam önce ölüme

mahkûm edilmiş, sonra da Paris Mahkemesi tarafından akıl hastanesine gönderilmiştir. Köylüler karşılaştıkları tablo karşısında duydukları heyecan nedeniyle, adı geçen kişiyi kurt gibi algılamışlardır. Gerçekte yaşanmış bir olay, yanlış algılamalar ve üstüne yapılan eklemeler nedeniyle bir “kurt adam” efsanesine dönüşmüştür. (Kaynak: www.wikipedia.com/ Erişim tarihi: 28.06.2011)

Efsanelerde belirli bir sınıflandırma yoktur. İçeriğine göre efsaneler çeşitli adlar alırlar. Bunlardan bazıları şunlardır; Yusufçuk Köroğlu, Kerem ile Aslı, Boş Beşik, Ağlayan Kaya, Gelinkayalar, Sarı Kız...

Boratav (1969) efsanelerin önemini şu şekilde açıklamıştır:

Efsaneler halkın çaresizliklerini, umutlarını, özlemlerini, dünya görüşlerini, bütün öteki halk edebiyatı türlerinden daha keskin belirtirler; çünkü inanış konusudurlar büyük bir bölüğüyle. Onları saçmadır, akıl dışıdır diye küçümsemek, zararlıdır diye aforoz etmek yersiz bir davranış olur. Aydın kişilerin böylesine bir tutumu, halkı anlama, onunla işbirliği yapma çabasına engeller çıkartmaktan başka bir sonuç vermez. Efsanelerin inanç konusu olanları, ancak o inançların sürüp gitmesini sağlayan şartlarla birlikte ortadan kalkacaktır. O şartları ortadan kaldırmadan efsanelerin saçmalığı, zararlılığı üzerinde durmanın bir faydası yoktur.

Kaldı ki efsanelerin bir bölümü, halk onlara inanmaz olduktan sonra da yaşayacaktır.(...)

Söylenceler, ayrıca, sanata (resme, şiire, tiyatroya, sinemaya...) günün sorunlarını anlatmak için yeni anlatım biçimleriyle kaynaklık ederler.

Sakaoğlu (1987), efsanelere olan inançsızlığı ve ilgisizliği yaşayış tarzına ve eğitim kurumlarının yapısında meydana gelen değişmelere bağlamaktadır. Hâlbuki masallar gibi “Bir varmış, bir yokmuş” ile başlamadığı için çocuklar efsanelere daha çok güvenmektedirler. Hatta kendisine anlatılan efsaneleri unutan çocuğa da pek rastlanmamıştır. Bu nedenle Enginün (1987)’e göre, kültür aktarımı efsanelerle çok daha kolay ve kalıcı bir şekilde gerçekleştirilebilmektedir.

2.2.5. Türkü

Türkü TDK Türkçe Sözlükte şöyle yer almaktadır: Hece ölçüsüyle yazılmış ve halk ezgileriyle bestelenmiş manzume.

Türkü, halk edebiyatında yer alan anonim bir tür olduğu için net bir tanımı yapılamamaktadır. İçerik ve dış unsurları açısından ninniyle benzer yanları bulunan türkü, sözlü edebiyat geleneğinde gelişim göstermiştir. Bu nedenle de keskin çizgileri olmayan, söyleyen kişisine göre değişiklik gösteren bir türdür. Oğuz (2001), türküyü, “Türklere mahsus ezgiler” olarak tanımlamaktadır. Ona göre türkü herhangi bir tür değil, sadece Türk’e özgü olan demektir. Yine de araştırmalar neticesinde bir tanımı yapılmıştır. Fakat türkülerini ezgisinden bağımsız düşünmek olanaksızdır.

Boratav (1988), türkülerini bölge, konu, ezgi ve söz çeşitlemesine göre incelemiştir. Türküleri “şarkı”, “deyiş”, “deme”, “hava”, “ninni”, “ağıt” gibi isimler de vermiştir. Genel olarak Boratav (1988) türkülerini konularına, kullanıldıkları yer ve görevine göre iki grupta incelemiş ve şu şekilde sınıflandırmıştır:

1) Konularına göre türküler

a) Lirik türküler

i) Ninniler

ii) Aşk türkülerini

iii) Gurbet türkülerini, askerlik türkülerini, hapisane türkülerini

iv) Ağıtlar

v) Çeşitli başkaca duygular üzerine türküler.

b) Taşlama, yergi ve güldürü türkülerini

c) Anlatı türkülerini

i) Efsane konulu türküler

ii) Bölgelere ya da bireye özgü konuları olan türküler

iii) Tarihlik konuları olan türküler

2) Kullanıldıkları yerler, gördükleri vazifeler ya da söylenmelerini şartlandıran vesilelere göre türküler

a) İş türkülerini

b) Tören türkülerini

i) Bayram türkülerini

- ii) Düğün türküleri
- iii) Dinlik ve mezheplik törenlere ilişkin türküler
- iv) Ağıt töreninde söylenen türküler
- c) Oyun ve dans türküleri
  - i) Çocuk oyunlarında söylenenler
  - ii) Büyüklerin oyunlarında söylenen türküler.

2.2.6. Masal

Arapça “mesel” kelimesinden gelen, öz Türkçede “ötkünç” yani öğüt anlamına gelen masalın, TDK Türkçe Sözlükte şöyle karşılık bulmaktadır:

- Genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen, çoğunlukla insanların veya tanrıların başından geçen, olağandışı olayları anlatan hikâye.
- Öğüt verici, ahlâk dersi veren alegorik eser.
- Boş ve yalan söz.
- Değersiz, önemsiz şey.

Kudret (1980)’e göre masal, tamamen hayal ürünüdür. Genellikle olağanüstü olaylara, zaman zaman da doğaüstü varlıklara (cin, peri, dev, ejderha vs.) yer verilen; ağızdan ağza, kuşaktan kuşağa anlatılarak sürüp giden anlatı türüdür.

Boratav (1969)’a göre masal, düzyazı biçiminde söylenmiş, dinlik ve büyüklük inanışlarından ve törelerin bağımsız, tümüyle düş ürünü, gerçekte ilgisiz, anlattıklarına inandırma iddiası olmayan bir anlatıdır.

Seyitoğlu (1987)’nin yazısına göre, Grimm Kardeşlerden Wilhelm Grimm, masalların İndo-Avrupa’dan geldiğini, bu uluslara ilişkin mitolojilerin zamanla değişip zayıflayarak masalları oluşturduğunu belirtmiştir. Aynı esere göre, Alman halk bilimcisi Von Der Leyen, rüyalarla masallar arasında bir bağ kurmakta, masallardaki kimi olayların kaynağı olarak da eski rüyaları göstermektedir.

Tezel (1968)’e göre masal şu şekilde tanımlanmaktadır:

Masal, ilk insan topluluklarından doğmuştur. Önceleri ataların kahramanlıklarının küçük toplulukta anlatılması ile başlamış, kahramanlıklar ve bunlarla ilgili olaylar, ağızdan ağza geçerek, topluğun genişlemesiyle birlikte yayılmış, aileden klana, klandan kabileye, kableden de daha büyük birliklere ve sonunda uluslar dediğimiz geniş insan topluluğuna geçmiş, ona mal olmuştur.

Başlangıçta, belki gerçek olayların bir hikâyesi olan masal, ağızdan ağza geçtikçe, hafıza ve çevre değiştirdikçe, asıl söylenen unutuldukça, aslındaki birtakım öğeleri yitirmiş, bunların yerine, daha çok hayalî öğeleri toplamış, ama halk ruhundaki iyilik, hak tanırılık ve adalet duygularını daima kendinde saklamıştır.

Kültürün ve uygarlığın gelişmesi sonucundaki temaslarla, savaş ve göçlerle, masal, hafızasına yerleştiği ulusun özelliklerine bürünmüş, asıl yapısını çoğu zaman koruyarak, ikinci derecedeki öğelerinde değişikliğe uğramıştır.

İlkel kavimlerde masal kahramanları, çevre ve yaşayış gereği olarak, hayvan biçiminde görünmekte idi. Topluluklar uygarlaştıkça ve masallar uygar topluluklara ulaştıkça, kahramanlar da insan biçimine dönüştüler. Görülüyor ki masal, doğuştan bir kişinin malı iken, hafıza ve çevre değiştirdikçe, söyleyen unutulmuş, sonuçta masal, herkesin, toplumun malı olmuştur. Kendisini yaratan kişinin etkileri silinince, onun yerine toplumun duyguları, düşünceleri, ruh hali bütün masalı sarmıştır.

Masal, efsaneden farklı olarak hayal ürünü olduğu anlaşılabilen bir türdür. Masalarda yer, zaman ve kişiler belirsizdir. Gerçekte yaşayan kişiler, var olan bir yer olup olmadığı net bir şekilde anlaşılammaktadır. Efsaneler ise, olağanüstü öğeleri olsa da gerçekte yaşanabilecek bazı unsurları barındırmaktadır.

Boratav (1969), Kudret (1980), Tezel (1968) ve Gökşen (1966)'e göre masallar iki ana grupta ve kendi içerisinde de alt gruplarda incelenmektedir.

- 1) Halk masalları
  - a) Olağanüstü masallar
  - b) Gerçekçi masallar
  - c) Hayvan masalları
- 2) Sanat masalları
  - a) Geleneksel biçimi korunarak işlenmiş halk masalları

b) Çağdaş dille yazılmış masallar

Halk masalları, halkın kulaktan kulağa aktardığı masallardır. İlk söyleyeni belli olmayan bu masallar zaman içerisinde yazıya aktarılmıştır. Halk masallarının ilk grubu olan olağanüstü masallar Tezel (1968)'e göre asıl masallardır ve tamamıyla düşsel unsurlar barındırmaktadır. Bu masallardaki varlıklar tamamen düşseldir, gerçekte yaşaması mümkün olmayan canlılardır. Var olan hayvan figürleri bile cin, peri gibi doğaüstü varlıkların dönüşmesiyle meydana gelmiştir. Ancak Boratav (1969)'a göre, Türk masallarında ne kadar olağanüstü öğeler bulunsa da gerçeğe yakınlık eğilimi mutlaka vardır.

Halk masallarının diğer grubu olan gerçekçi masallardaki varlıklar gerçekte de yaşamış veya yaşayabilecek varlıklardır. Ancak yaşamış oldukları olaylar mantık çerçevesi içerisinde olağanüstü öğeler barındırmaktadır.

Halk masallarının son grubu olan hayvan masalları olağanüstü masallara benzer niteliktedir ama onlar kadar uzun değildir. Kılık değiştirip insan değerini alan hayvanların varlık kadrosunu oluşturduğu hayvan masallarında başında, ortasında veya sonunda tekerleme söylenmez ya da önemsenmez.

Sanat masalları, sözel gelenekte gelişmiş olan masalları, yazıya aktarmayı amaçlamaktadır. Masalın geleneksel biçemi, masalcının anlatımındaki özellikleridir. Pek çok sanatçı masal türünden ilham alırken, onun anlatım biçimini korumaya çalışmaktadır. Çünkü masal türünü masal yapan, özellikle bu biçemdir. Alman Grimm Kardeşler, Fransız Charles Perrault, Danimarkalı Andersen ve son olarak Türk Eflatun Cem Güney, bu yöntemle eserlerini vermişlerdir.

Masal türü tek bir kişinin oluşturduğu bir tür değildir. Diğer halk edebiyatı türleri gibi, masal da yıllar boyunca birçok insanın katkısıyla ortaya konmuştur. Ancak çağdaş dille yazılmış masallar böyle değildir. Bu yöntemle yazıya aktarılmış masalarda, hayal gücü topluma değil, tamamen yazara aittir. Bu nedenle de saf bir masal özelliği göstermemektedir.

Masalların yazıya aktarım yöntemleri bu şekilde gruplandırılırken, masal genel olarak üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümüne “masal başı” adı verilmektedir. Bu bölümde

söylenen tekerlemeler, masalla ilgili değildir. Amaç sadece okurun dikkatini masala çekebilmektir. Bu bölüm aynı zamanda “tekerleme” ya da “döşeme” adını almaktadır.

İkinci bölüm olan gövdenin diğer adı asıl bölümdür. Adından da anlaşılacağı üzere olayların aktarıldığı bölüm bu bölümdür. “Bir varmış, bir yokmuş”, “Günlerden bir gün”, “Evvel zaman içinde kalbur saman içinde”, “Vaktin birinde” gibi sözlerle başladıktan sonra, asıl olay anlatılır.

Son bölüm olan ve “üç elma” diye de anılan bölüm masal sonu bölümüdür. Masallar ne kadar hayal ürünü olsalar da, özellikle çocukları olaya inandırabilmek için, masalcı olayı gerçekten yaşamış gibi bitirir. Gökşen (1966)’e göre “üç elma” bir gönül almadır ve masalın anasıdır. Bu bölümle okura da olayın sonunda pay verilir. Yavuz (1997), bu bölümü bir örnekle açıklamıştır. “Kırk gün kırk gece düğün ettiler. Geçen gün ben de uğradım. Bana da üç elma verdiler. Birini bana, birini Bölükbaşı’nın Yılmaz’a, birini masalı söyleyene...”

Masal türünün sınıflandırılması veya bölümlerinden daha çok, çocukla olan ilişkisi önem arz etmektedir. Çocuklar, yaşadıkları dönem itibariyle bir takım korkular içerisindedir. Bu korkulardan başlıcası, ailesi tarafından terk edilme korkusudur. Çocuklar masalarda buna benzer korkuları yaşayan varlıkları görünce, kendisini anlayan birilerinin var olabileceğini görürler. Bu da masallara olan ilgilerini artırır.

Çocuklar, hayal dünyası geniş varlıklardır. Kendi kendine oyun oynayan, kendi kendine konuşan çocuklar sıklıkla görülmektedir. Yakınlarından duydukları masallar, aslında çocuklar için hayal ürünü değildir. Onlar zaten hayal içerisinde yaşamaktadırlar. Bu nedenle verilmek istenen dersler, öğretilmek istenen pek çok şey, masallar sayesinde rahatlıkla gerçekleştirilmektedir. Nas (2002)’a göre masalların temel felsefesi, çile çekmeden, emek harcamadan, beceri göstermeden, kendini kanıtlamadan başarıya, mutluluğa erişilmez. Buradan da anlaşılacağı üzere, masal her ne kadar hayal ürünü bir tür olsa da, verdiği dersler bakımından hayatın ta kendisidir. Bu yolla çocuk geleceğe hazırlanır.

Boratav (1987)’a göre, masallar çocuğun dil gelişimine de katkı sağlar. Çocuğun ana dilinin nasıl kullanıldığı öğretir; çocuğa bu dilin hünerlerini, kıvraklığını, zenginliğini, inceliğini ilk gösteren; kişiyi kendi dilini konuşmayanlardan uzaklaştırırken, kendi dilini

konusanlara yaklaştıran duyguyu; ninnilerin, tekerlemelerin, türkülerin yanı başında ama herhalde onlardan daha geniş ölçüde ilk aşıl原因an masallardır.

Masallarda her zaman için iyi karakterler iyidir, kötü karakterlerse kötüdür. Masal boyunca yapılarında bir değişim olmaz. İyiler masa sonunda ödüllendirilirken, kötüler mutlaka cezalandırılır. Dilidüzgün (1996), bu noktadan hareketle, çocukların masala olan ilgisini açık bir şekilde belirtmiştir. Çocuk için yaşamın nesnelere, çevresindeki insanlar ve olaylar karşıt değerlerle vardır. İnsanlar ya iyidir ya kötüdür. Çocuğun değerler sistemindeki bu tek yanlı ve doğal bakış açısı, masalın benzer özellikleriyle örtüşmektedir. Öte yandan masallarda yer alan olaylar, gerçek yaşamın zor ve karmaşık yanlarının basitleştirilmiş bir modeli gibidir. Masalın mantığı ile çocuğun mantığı ortak bir tabanı paylaşmaya başlar.

Sabri Esat Siyavuşgil (1941), masallara çocukların ruhunun sindiğini belirtmiştir. Dünyaca ünlü masal yazarlarının ve derleyicilerinin de, bu masalları çocuklardan öğrendiğini iddia etmiştir. [Akt: Oğuzkan (1983)]

Nas(2002), masalların çocuklara kazandırdıklarını şu şekilde sıralamıştır:

- Çocuğun düş gücünü geliştirir.
- Çocuğa anadilinin zenginliklerini, olanaklarını sunar.
- Çocuğun sözcük dağarcığını zenginleştirir.
- Çocuğun dinleme yeteneğini geliştirir.
- İyilik, adalet, haktanırlık duygularını geliştirir [Baraz (1987)]
- Masallar, çocuğun iç sorgularına, gerilimlerine gönderme yaparak, dolaylı yoldan onun iç dünyasına girer. Çocuk bilincine varmadan masalda kendini bulur [Dilidüzgün (1996)]
- Çocuğu yaşama hazırlar, onun duygularını besler.

Bu kadar iyi özelliğine karşın Akal (2000) gibi, masalların kötü özellikler taşıdıkları savunanlar da vardır. Bu düşünceye göre, masallarda hayal ürünü unsurlar olmakla birlikte,

kimi masal kitaplarında şiddet yüklü bölümler de bulunmaktadır. Masal içerisinde canavar ve devlerin kavgası, birbirine zarar veriş şekilleri açıkça belirtildiğinde, çocuk üzerinde olumsuz etki yaratmaktadır. Hatta masalların iyi özelliklerinden sıklıkla bahseden Enginün (1987)'e göre, masalarda bulunan ruhanî unsurlar, yaşanan ortamın hurafeleri, çocuğun ruh dünyasının bozulmasına neden olmaktadır.

Bu tip zararlardan çocuğu korumak için Akal (2000), masallara yetişkinlerin el atması gerektiğini vurgulamıştır. Halk edebiyatı ürünü olan bu türün örneklerinin, asıl hallerini bozmamak adına, çocukların zarar görmesine sessiz kalmanın hata olduğunu söylemiştir. Klasik özelliğini bozmanın, masal türüne bir hakaret olmadığını, aksine bu türü çocuklara uygun hale getirmenin daha önemli olduğunu vurgulamıştır.

Erdoğan (1989)'a göre, masal çocuklara hitap eden bir tür olduğu için, çocuklar adına yapılacak bu düzenlemenin çocuk penceresinden bakılarak yapılması gerekmektedir. Bu düzenlemeyi yapacak olan yetişkinlerin korkmayacağı ya da etkilenmeyeceği bir anlatımdan çocuklar etkilenebilir. Ya da yetişkinlerin, çocukların etkilenebileceğini düşündüğü anlatımlardan çocuklar etkilenmeyebilir.

Dilidüzgün (1996), masallardan, çocukların eğitiminde nasıl yararlanılacağı konusunda şu maddeleri sıralamıştır:

- Masalın özünü değiştirme
- Masalı devam ettirme
- Masalın öncesini ve sonrasını tahmin etme
- Masal parodileri oluşturma
- Alaylama
- Masal dilinden yararlanma.

Masallardan, eğitim alanında yukarıdaki yöntemlerle yararlanılırken, eldeki masal metinlerinin “çocuğa görelilik” ilkesinden hareketle yeniden düzenlenmiş olması gerekmektedir. Cemiloğlu (2000) da Dede Korkut Kitabı'nın yeniden ele alınmasını önermiştir. Bu konuda şunları eklemiştir:

Dede Korkut Hikâyeleri bu akıcı ve estetik değer taşıyan anlatım özellikleri ile çocuk eğitiminde, okullarda gerçekleştirmeye çalışılan eğitim – öğretim çalışmalarında rahatlıkla kullanılabilir bir çok folklorik malzemeyi bünyesinde bulundurmaktadır. Bu malzemenin aynı özelliklerle günümüzde kullanılması mümkün olmayacağına göre, yapılması gereken iş, bunların, bu kültürel malzemenin sanatçılar aracılığı ile yeniden ele alınıp yorumlanması ve çocuk edebiyatı örneği olarak yeni bir yaklaşımla değerlendirilmesidir.

Oğuz Tansel [Akt. Nas (2002)], masalarda güncel sorunların da işlenebileceğini öne sürmüştür. Yapılan çalışmayla ilgili olarak da masalların nasıl kullanılacağı, millî kültürle masalın nasıl işlenebileceği hakkında şu şekilde yorum getirmiştir.

Ben masallarımı, çocukları, gençleri, erişkinleri eğlendirmek, uyutmak için yazmadım; onları bilinçlendirmek, uyarmak için yazdım. Masallarımızda güncel sorunlara değinmek vardır sanırım, hele tekerlemelerde bu olanak istenilenden de çoktur. Masallarımızda toplumun özlemlerini görürüz. Ben masallarımın dünya görüşümü yansıtan bir yöntemi yeğledim. İşin aslına bakarsak masallarımızda eytişimsel(diyalektik) dokuyu görürüz; iyiyle kötü, güçlüyle güçsüz, haklıyla haksız sürekli çatışırlar. En zor deneyimlerden geçen masal baturları (kahramanları) iyiden, güzelden, doğrudan yana olduklarını, hoşgörülle çağdaş insanların, soylu, insancıl çizgisini çizerler, yozlaşmamış bir toplumun bireylerinde görülen nitelikler, masal kişilerinde çiçeklenir.

Masalların tür özellikleri, içeriği, eğitimsel işlevinin yanında, masalların çocuklara iletimi de çok önemlidir. Nas (2002)'a göre masallar çocuklara okunmamalıdır. Masallar çocuklara anlatılmalıdır. Bu anlatım yapılmadan önce anlatıcı anlatımına çalışmalıdır. Düz metin halinde okunan bir masaldansa, jest ve mimiklerle süslenmiş, tonlama ve vurgularla güçlendirilmiş bir masal her zaman daha etkili olmaktadır.

2.2.7. Hikâye

Arapça kökenli olan hikâye kelimesinin TDK Türkçe Sözlükteki karşılığı şu şekildedir:

- Bir olayın sözlü veya yazılı olarak anlatılması.
- Gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düz yazı türü, öykü.
- Asıl olmayan söz, olay.

Pek çok çalışmada, hikâyenin eş anlamlısı olarak alınan “öykü”nün TDK Türkçe Sözlükteki karşılığı ise şu şekildedir:

- Ayrıntılarıyla anlatılan olay.

- Hikâye

Hikâye ve roman türleri pek çok kaynakta, yan yana alınmaktadır. Çünkü roman, hikâye türünün daha uzun ve ayrıntılı olarak tanımlanmaktadır. Kudret (1980)'e göre, Roma İmparatorluğu zamanında kullanılan dille yazılmış ilk destan ve öykülere “roman” denmiştir. Roman türü de buradan gelmektedir.

Nas (2002)'a göre, hikâye türü metinlerde olmuş ya da olması mümkün olan olaylar anlatılmaktadır. Bu olayların başından geçiren kişilerin ise çoğunlukla bir yönü üzerinde durulmaktadır. Belli bir olay ya da anı işlenen hikâyelerde ayrıntıya girilmemektedir.

Nas (2002), öyküleri, işledikleri konulara göre sınıflandırmıştır. Hikâye türleri şöyledir:

- Serüven Öyküleri: Oğuzkan (1983)'a göre; çocuğun heyecan, hareket, düş kurma gereksinmesini karşılayan bu tür hikâyelerde hızla gelişen, gizemli olaylara, tehlikeli, gerilim yaratan durumlara, beklenmedik sonuçlara yer verilir.
- Gülmece (mizah) Ağırlıklı Öyküler: Bu tür hikâyeler, daha çok insanların gülme gereksinimini karşılamaktadır.
- Çocuk Yaşamına İlişkin Öyküler: Aile, sokak, okul yaşamını anlatan hikâyelerdir.
- Hayvanların Yaşamlarına İlişkin Öyküler: Bu tür hikâyelerin fabl türüyle karıştırılmaması gerekmektedir. Bu hikâyelerde tamamen hayvanların hayatı anlatılmaktadır. Hayvanların hayatları, gözlemlere, incelemelere dayalı olarak anlatılmaktadır.
- Duyusallığı İşleyen Öyküler: Çocukların iç dünyalarına seslenen bu tür hikâyelerde, sevgi, acı vb. duygular işlenir.
- Tarihsel Olayları İşleyen Öyküler: Bu tür hikâyeler tarihsel olayları işlemektedir. Bu yapıtlar, yurt sevgisi, ulusal bilinç kazandırdıklarından dolayı işlev üstlenmektedirler. Fakat bu işlevi yerine getirirken, daha dikkatli yazılmalıdırlar. Bu çeşit yapıtlar, üstünlük duygusu, dar ve ırkçı bakış, savaş yanlılığı aşılamamalıdırlar.
- Gezi Öyküleri: Belirli ölçüde serüven içeren öykülerdir. Çeşitli ülkelerin, şehirlerin doğal güzellikleriyle, oralarda yaşayan insanların yaşayışlarını anlatmaktadırlar.

- Düşsel (Fantastik) Öyküler: Çocukların hayal dünyasının genişliği düşünüldüğünde, düşsel öyküleri çocuklara daha yakın olabileceği ortaya çıkmaktadır. Öyküler arasında çocukların en çok ilgisini çekebilecek olan tür bu tip öykülerdir. Gerçekte anlatılması güç olan şeyler, düşsel öykülerle daha rahat anlatılabilmektedir. Dilidüzgün (1996)'e göre bu tip öyküler, çocukları gerçeklerden uzaklaştırmamaktadır. Gerçeklere gönderme yapılan bu tür öyküler sayesinde, gerçeklerin üstü örtülmemekte, çocuklara gerçekler aktarılmaktadır. Bu öyküler sayesinde çocuk da gerçekleri eleştirebilme gücünü kazanabilmektedir.

Nas (2002)'ın yaptığı bu sınıflandırmanın yanı sıra, Calp (2005), hikâye türünü, olmuş ya da olabilmesi mümkün olayları anlatan yazı olarak tanımlamıştır. Öykünün, romana göre daha kısa ve betimlemelere daha az yer veren bir yazın türü olduğunu belirten Calp (2005), yazılı anlatım türlerinin kesin bir tanımının olmayacağını da eklemiştir. Ona göre kesin tanımlanamayacak olan yazın türlerinde değişmeyen tek şey unsurlardır. Hikâyenin unsurlarını Calp (2005) şu şekilde sıralamıştır:

- Anlatıcı: Anlatıcılar birinci ve üçüncü kişi olmak üzere iki tanedir. Olayların içinde bulunma, ya da dışarıdan objektif bir biçimde gözlemleyip anlatma özelliklerine göre bu anlatıcı isimlerini almaktadırlar.
- Olay ve durum: Her hikâye mutlaka bir olaydan ya da durumdan bahsetmektedir. Hikâye yazarı ya da anlatıcısı, benimsemiş olduğu hikâye akımına göre olaylara ya da durumlara ağırlık vermektedir.
- Kişi: Anlatılan olay ya da durumun başından geçen kahraman, aynı zamanda hikâyenin kişisidir.
- Yer ve zaman: Yaşanılan olaylar ya da aktarılan durum, mutlaka bir zamanda ve yerde geçmektedir.

Hikâye türünün temellerini Kavcar (2004), Rönesans dönemine kadar götürmektedir. İtalyan yazar Boccacio'nun Decameron hikâyeleriyle başlayan bu tür, zaman içerisinde içerdiği kahramanlarında bir takım değişiklikler göstermiştir. Önceleri, her şeyin üstesinden gelebilen kahramanlar anlatılırken, daha sonra fikirlerde meydana gelen değişimler nedeniyle, sıradan insanlar anlatılmaya başlanmıştır.

Türk edebiyatında hikâyenin gelişiminde bakıldığında ise, tam bir tarih belirtilememektedir. Boratav (1988)'a göre hikâyeler, destandan sonra ortaya çıkmıştır ve

destanın bıraktığı boşluğu doldurmaya çalışmaktadır. Beslendiği kültürün en ince ayrıntılarını da hikâyelerde görmek mümkündür. Sözlü edebiyat geleneğinde halk hikâyesi olarak başlayan bu tür, ilk örneğini Göktürk Yazıtları'yla vermiştir. Çünkü bu yazıtlar destansı özellikler içerse de, yer yer hikâye unsurları barındırmaktadır. Dede Korkut Hikâyelerinde de hikâye özellikleri bulunsa da bu yapıtta daha çok destan ağır basmaktadır. Türk edebiyatında hikâyelerin iki başlık altında topladığı söylenebilir. Birincisi aşk hikâyeleridir. Halkın arasında yaşanmış, ancak sıradanlarından ayrılan bazı âşıkların hayatlarının anlatıldığı hikâyelerdir. Gelişim süreci de dikkate alındığında, bu tür hikâyelerde destansı unsurlar ağır basmaktadır. Bir diğer başlık ise kahramanlık hikâyeleridir. Halkı yüreklendirmek için yine destansı unsurların ağır basarak anlatıldığı görülmektedir.

Türk edebiyatında, hikâyeyi ve hikâye anlatıcılığını kendisine iş edinen kimseler vardır. Bu kişiler, günlük hayatta karşılaşılabilecek olayları toplum arasında anlatan kimselerdir. Meddah olarak anılan kişiler, anlattıkları hikâyeleri, yaptıkları taklitlerle de süslemektedirler.

2.3. Millî Kültür ve Millî Kimlik

Kültür, tarihsel ve toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddî ve manevî değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin olarak, TDK Türkçe Sözlükte tanımlanmaktadır.

Millî ise, milletle ilgili, millete özgü, ulusal demektir. Millet, çoğunlukla aynı topraklar üzerinde yaşayan, aralarında dil, tarih, duygu, ülkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğu, ulus anlamına gelmektedir.

Bu iki tanımdan hareketle millî kültür, aynı topraklar üzerinde yaşayan ve bir birlik oluşturmuş insanların, o toplumu ayakta tutan ve doğaya egemen olmalarını sağlayan birimler üretmeleri ve bunları gelecek nesillere iletmede kullandıkları araçların bütünü anlamına gelmektedir. Türk toplumu açısından düşünerek bu tanımları işlevsel hale şu şekilde getirebilmek mümkündür: Tarih boyunca Türkler bir arada özgürlüklerine düşkün olarak yaşamışlardır. Ürettikleri silahlarını, giyim – kuşamlarını, kurallarını, yaşam biçimlerini, gelenek ve göreneklerini, edebiyatlarını, yönetim biçimlerini velhasıl tüm ürünlerini, kendilerini bir arada tutmak için kullanmışlardır. Kendilerinden sonra gelecek kuşakların

da bir arada tutunabilmeleri için, bu ürünlerini onlara bırakmaya, iletmeye, öğretmeye çalışmışlardır. İşte bu ürünlerle, onları gelecek kuşaklara öğretmek için kullandıkları araçların hepsi Türk kültürünü oluşturmuştur. Kendi üretimleri olduğu için de millî kültürleri adını almıştır.

Kimlik ise toplumsal bir varlık olarak insana özgü belirti, nitelik ve özelliklerle, birinin belli bir kimse olmasını sağlayan şatların bütünü, kişinin kim olduğunu tanıtan belge, herhangi bir nesneyi belirlemeye yarayan özelliklerin bütünü olarak tanımlanmaktadır. Kısacası kimlik, toplumda kişiyi belli bir kimse yapan özelliklerdir. Millî kimlik ise TDK Türkçe Sözlükte, bir milletin kendine özgü düşünüş ve yaşayış biçimi, dil, töre ve gelenekleri, toplumsal değer yargıları ve kuralları ile oluşan özellikler bütünü, millî hüviyet olarak tanımlanmaktadır. Millî kültürün özelliklerini taşıyan bir kimsenin, millî kimliğe de sahip olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Bu iki kavramın, yapılan araştırmaya alınmasının sebebini açıklamak yerinde olacaktır. Yapılan araştırma, okullarda okutulan ders kitaplarında yer alan “millî kültür” temasının kazanımların incelenmesini içermektedir. Bu kazanımların hangi kavramlarla ilgili olduğunu açıklamak, araştırmanın devamı için önem arz etmektedir.

Sonuç olarak, millî kültür ve millî kimlik kavramları tamamen toplumla alakalıdır. Toplumun oluşturduğu ve toplumu bir arada tutan kavramlardır. Bu kavramların ileriki kuşaklara aktarımı da bu nedenlerden dolayı oldukça önemlidir. Yapılan araştırma bu noktada devreye girmekte, okullarda bu iki kavramın kazandırılması yolunda mevcut durumu incelemektedir.

2.4. Küreselleşme

Küreselleşme kavramının araştırmaya alınmasının nedeni, kavramın anlamında gizlidir. TDK Türkçe Sözlükte küreselleşme, küreselleşmek durumu, globalleşme olarak tanımlanmaktadır. Küreselleşmek ise, dünya milletlerinin ekonomi, siyaset, iletişim bakımlarından birbirine yaklaştırmaya ve bir bütün olmaya götürmek, globalleşmek olarak karşılığını bulmaktadır.

Küreselleşme kavramı aslında ilk Türk devletlerinden bu yana yanlış algılanmış ve devletleri yok olmaya sürüklemiş bir kavramdır. Tarihsel süreç incelendiğinde, özellikle Hun İmparatorluğu zamanında Mete Han'ın, Çin'i ele geçirebilecek konumdayken, dışarıdan yönetmeyi seçtiği görülmektedir. Bunun nedenini pek çok kaynak, asimile

olmamak adına yaptığını, yazmaktadır. Kültürel özellikler bakımından güçlü, birbirine bağlı olan toplumlar, tarih boyunca içlerinde ya da çevrelerinde bulunan toplumları etkilemişlerdir. Bu etkileşim zaman içerisinde kötüye kullanılmış ve o toplumlar hâkimiyet altına alınmıştır. Bu konuyla ilgili tarihi gerçekleri Ergin (2006), Orhun Abideleri incelemesinde şu şekilde aktarmıştır:

İl tutacak yer Ötüken ormanı imiş. Bu yerde oturup Çin milleti ile anlaştım. Altını, gümüşü, ipeği, ipekliyi sıkıntısız öylece veriyor. Çin milletinin sözü tatlı, ipek kumaşı yumuşak imiş. Tatlı sözle, yumuşak ipek kumaşla aldatıp uzak milleti öylece yaklaştırmış. Aklaştırıp, konduktan sonra, kötü şeyleri o zaman düşünürmüş. İyi bilgili insanı, iyi cesur insanı yürütmezmiş. Bir insan yanılrsa, kabilesi, milleti, akrabasına kadar barındırmazmış. Tatlı sözüne, yumuşak ipek kumaşına aldanıp çok çok, Türk milleti öldün; Türk milleti öleceksin! Güneyde Çogay ormanına, Tögültün ovasına konayım dersen, Türk milleti öleceksin!

... Ondan sonra küçük kardeşi kağan olmuş tabii, oğulları kağan olmuş tabii. Ondan sonra küçük kardeşi büyük kardeşi gibi kılınmamış olacak, oğlu babası gibi kılınmamış olacak. Bilgisiz kağan oturmuştur, kötü kağan oturmuştur. Buyruklu da bilgisizmiş tabii, kötü imiş tabii. Beyleri, milleti ahenksiz olduğu için, Çin milleti hilekâr ve sahtekâr olduğu için, aldatıcı olduğu için, küçük kardeş ve büyük kardeşi birbirine düşürdüğü için, bey ve milleti karşılıklı çektiirdiği için, Türk milleti il yaptığı ilini elden çıkarmış, kağan yaptığı kağanını kaybedivermiş. Çin milletine beylik erkek evladı kul oldu, hanımlık kız evladı cariye oldu. Türk Beyler Türk adını bıraktı. Çinli Beyler Çin adını tutup, Çin kağanına itaat etmiş.

Orhun Abidelerinde anlatılanlar dikkatle incelenirse, Çin toplumunun kendi kültürüne sıkı sıkıya bağlı olduğu görülmektedir. Hâkimiyet altına aldığı, etkilediği ve yok ettiği toplumlar incelendiğindeyse, bilgili olmayan, birbirleriyle ahenk içinde yani uyum içinde yaşamayan toplumlar olduğu görülmektedir.

Bu değişimin ve olumsuz etkileşimin sonucunda devletler zaman içerisinde yok olmuşlardır. Geçmişte yaşanan bu olayların günümüzdeki yansımasına bakmak yerinde olacaktır. Güngör (2003), yazısında, günümüzdeki değişimin daha çok teknolojik etkiler yüzünden olduğunu söylemiştir. Teknolojik gelişmeler evrenseldir. Bunun doğal bir sonucu olarak bütün bu gelişmelerden tüm uluslar yararlanmaktadır. Ama bu gelişmelerden yararlanma işi, elbette kendi kültürümüzde içselleştirmeye olmalıdır. Her milletin kendine has kültürü nasıl kabul ediliyorsa, teknolojik gelişmelerden yararlanma yöntemleri de kendine has olmalıdır. Fakat teknolojik gelişmelerin milletlerarası ortak özellikleri de mevcuttur. Bunlar dikkate alındığında, bazı uluslar bu durumdan tedirgin olmaktadır.

Dikkatle incelenirse, bazı toplumların kültürel yapısı daha ileri, bazı toplumlarınki ise daha geridir. Fakat teknolojik gelişmeler hiçbir zaman ve hiçbir yerde daha ileri ya da daha geri kalmazlar. Teknolojik gelişmeler her zaman ve her yerde sürekli ilerlemektedir. Bu durumda, teknoloji bazı ülkeleri geliştirirken, bazı ülkeleri neden yok ediyor, sorusu gündeme gelmektedir. Teknolojiyi üreten, onu kendi kültüründe yoğurup içselleştirdikten sonra kullanan toplumlar, bu gelişmelerden de payını alabilmektedir. Ancak bu gelişmeleri içselleştirmeden, sadece olduğu gibi alan, ortaya çıktığı toplumdaki uygulamaları kendi toplumunda da uygulamaya kalkan toplumlar ise, bu gelişmelerden olumlu etkilenebilmek bir yana tamamen yok olma tehlikesiyle de karşı karşıya kalmaktadırlar.

Akdemir (2004)'e göre kimlik arayışı “Ben kimim?”, “Ben neyim?” sorusuna cevap aranan bir alandır. Bu arayışın, toplumdan bağımsız olamayacağı gibi evrenselden de tamamen kopuk olması mümkün değildir. Akdemir (2004), küreselleşmenin, ülkeler arasındaki sınırları kaldırıp olumlu sonuçlar doğurabileceği gibi, olumsuz sonuçlar doğurabileceğini de belirtmiştir.

Şimşek ve Ilgaz (2007)'a göre, küreselleşmeyi, ulus-devletlerin egemenliğinin kısıtlanması olarak tanımlayan araştırmacılar vardır. Küreselleşme, sosyal, siyasal, ekonomik, teknolojik boyutlara sahip birden fazla değişim sürecini ifade etmektedir.

Aslında bu konuyla ilgili en güzel sözü Robert J. Samuelson söylemiştir. “Küreselleşme iki yanı keskin bir kılıçtır: Bir yanda ekonomik büyümenin artışı, yeni teknolojilerin yayılmasını ve fakir ülkelerdeki hayat standartlarının yükseltilmesini ifade eder. Öbür yanda millî egemenliği zayıflatan, yerel kültür ve gelenekleri törpüleyen, ekonomik ve sosyal istikrarı tehdit eden dinamikleri güçlendirmektedir.”

Bu noktada Orhun Abideleri'ne geri dönüş yapmak yerinde olacaktır. Var olan değişim ve gelişmeler, ülkelerin olumlu yönde etkilenmeleri içindir. Ama kendisini bilmeyen, milletini ve var oluşunu bilmeyen ülkeler için tamamen olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

2.5. Millî Kültür Eğitimi ve Önemi

“Millî Kültür” ve “Millî Kimlik” başlığı ile “Küreselleşme” başlığı altında yapılan araştırmalar sonucunda, çalışmaya millî kültür eğitimini almak kaçınılmaz olmuştur.

Tarih boyunca yaşananlara bakıldığında, kendi kültürünü bilen, benimseyen ve yaşam biçimi haline getiren toplumların, uzun yıllar boyunca sağlam bir şekilde ayakta kaldıkları görülmüştür. Ancak tam tersine, kendi kültüründen haberi olmayan kimselerden oluşan toplumların, en basit bir etkileşimde dahi, buldukları toplumdan ayrıştıkları görülmüştür.

Millî kültür neden bu kadar önemlidir? Yapılan araştırmalardan elde edilen bulgular göstermiştir ki, kişi kendi kültürünü bildiği sürece toplumunu ayakta tutabilir. Orhun Abidelerinde verilen öğütte olduğu gibi, bir toplum ahenkli ve bilgili bir biçimde yaşamıyorsa, ölmeye mahkûmdur. Bu tip toplumlar, eski Türk filmlerinde görülen köyden şehre gelmiş, medeniyet bilmeyen ancak medenîymiş gibi davranan insanlara benzemektedirler. Ne yaparlarsa yapsınlar, ne giyerlerse giysinler bunlar üzerlerinde emanet gibi duracaktır.

Türk kültürü kadar köklü bir kültür dünyada yoktur, demek yanlış olmaz. Tarihin en eski çağlarından beri bir arada yaşayan, toplumunu ayakta tutmayı başarabilen Türkler, bunu yapabilmek için oldukça köklü ve takdire şayan bir kültür oluşturmuşlardır. Fakat günümüzde meydana gelen gelişmeler neticesinde, yeni yetişen nesiller kültürlerinden uzaklaşmışlardır. Kültürleri hakkında zengin bilgi birikimine sahip olmayan nesiller, başka kültürlerle özenmeye başlamışlar, “başka”ymış gibi yaşamaya çalışmışlardır. Siyasî politikaları nedeniyle diğer toplumlar da, bu bilgisizliği fark etmiş ve durumu kendi lehlerine çevirebilmek için ellerinden geleni yapmışlardır.

Peki, bu durumda, eğitimcilere ve araştırmacılara düşen görev nedir? Araştırmacıların yapması gereken, mevcut zengin kültürü nasıl işlevsel hâle getirilebileceğini araştırmaktır. Eğitimcilere düşen görev ise, okullarda, yapılan araştırmalar sonucunda ortaya çıkan işlevsel yöntemleri öğrencilere uygulamaktır. Öğrenciler ailelerinin yanında geçirdikleri vakitten daha fazlasını, okulda geçirmektedirler. Kimliklerinin, karakterlerinin şekillenmesinde, bu nedenle en büyük pay öğretmenlere düşmektedir. Eğitim kurumlarında görev yapan, bu sistemi oluşturan çalışanlar da, mevcut eksiklikleri belirleyerek, ortaya konan yöntemlerden uygun olanını seçip uygulamak durumundadırlar.

2.6. Türkçe Dersi ve Millî Kültür

2006 yılında yeniden düzenlenen İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programının ilk sayfasında şu ifadeler yer almaktadır:

“Türk dili, Türk milletinin kalbidir, zihnidir.” Mustafa Kemal Atatürk

Bu program; sevgi, fikir ve ses bayrağımız olan güzel Türkçemizi sonsuza kadar yaşatacak öğretmen ve öğrencilerimize ithaf edilmiştir.

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları şu şekildedir:

Madde 2: Türk Millî Eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

1. Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlakî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik; lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;
2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı bir şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;
3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek, gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programına göre, Türkçe öğretimi, anlama, yorumlama, iletişim kurma becerilerinin geliştirilmesine yönelik olan dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma temel dil becerileri ile dil bilgisinden oluşmaktadır. Dil öğretiminin temel hedefi, öğrencilerin, dilin farklı bağlamlarda aldığı görünüşleri

kavramaları, dil aracılığıyla kendilerini ifade edebilmeleri, değişik bilgi kaynaklarına ulaşarak duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmeleridir.

İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programına göre Türkçe dersinin genel amaçları şu şekildedir:

İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ile Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak öğrencilerin;

1. Dilimizin, millî birlik ve bütünlüğümüzün temel unsurlarından biri olduğunu benimsemeleri,
2. Duygu, düşünce ve hayallerini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmeleri,
3. Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları,
4. Anlama, sıralama, ilişki kurma, sınıflama, sorgulama, eleştirme, tahmin etme, analiz – sentez yapma, yorumlama ve değerlendirme becerilerini geliştirmeleri,
5. Seviyesine uygun eseri okuma; bilim, kültür ve sanat etkinliklerini seçme, dinleme, izleme alışkanlığı ve zevki kazanmaları,
6. Okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmaları; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmeleri,
7. Yapıcı, yaratıcı, akılcı, eleştirel ve doğru düşünme yollarını öğrenmeleri, bunları bir alışkanlık hâline getirmeleri,
8. Bilgiye ulaşmada kitle iletişim araçlarından yararlanmaları, bu araçlardan gelen mesajlara karşı eleştirel bakış açısı kazanmaları ve seçici olmaları,
9. Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla millî ve evrensel değerleri tanımaları,
10. Hoşgörülü, insan haklarına saygılı, yurt ve dünya sorunlarına duyarlı olmaları ve çözümler üretmeleri,
11. Millî, manevî ve ahlâkî değerlere önem vermeleri ve bu değerlerle ilgili duygu ve düşüncelerini güçlendirmeleri amaçlanmaktadır.

Yukarıdaki bölümlerin hepsi 2006 yılında yeni anlayışlarla düzenlenen İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programından alınmıştır. Bu bölümlerde Millî Eğitim ve Türkçe dersinin amaçları yer almaktadır. Bu amaçlar incelendiğinde, hepsinin ortak noktasının, millî kültür anlayışına getirilmesi gereken sorumluluklar ve kültürün aktarımı olduğu görülmektedir. Türkçe dersi sadece okuma, anlama ve yazmaya yönelik bir ders değildir. Dil sevgisini ve dil bilincini aşıladıktan sonra, kültür sevgisi ve kültür bilinci de aşılanmaktadır. Dil, millî kültürün bir ögesi olduğuna göre, Türkçe dersinde millî kültürden bahsedilmesi kaçınılmazdır. Hatta bu durum zorunludur.

2.7. Yapılandırmacı Anlayış

2006 yılında yeniden düzenlenen İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı, son yıllarda geliştirilen eğitim felsefelerini ve eğitim yaklaşımlarını temel almıştır. Daha önceden uygulanan programlar incelendiğinde, öğretmenlerin verici, öğrencilerin ise alıcı konumda oldukları görülmektedir. Bu sistemde öğretmenler daha çok yorulmakta, öğrenciler ise sadece ezberlemektedirler. Öğrencilerin bu ezber bilgileri, onlara hiçbir şey kazandırmamıştır. Bunun yanında bu bilgileri çok kısa bir sürede unutmuşlardır. Bu programlarda, öğretmenler, kendi bilgilerini sürekli tekrar ettikleri, öğrenciler ise sürekli ezberledikleri için, verimli bir eğitim – öğretim gerçekleştirilememiştir.

Zaman içerisinde ortaya konan yeni eğitim anlayışları bu kara düzeni durdurmayı başarmıştır.

2006 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programına göre, 6, 7 ve 8. sınıflar geçiş özelliği gösteren sınıflardır. Bu sınıflar, öğrencilerin ilköğretimin birinci basamağında öğrendikleri bilgileri yeniden kendilerine göre yapılandırarak, ortaöğretime hazırlanacakları sınıflardır. Bu nedenle de, yeni oluşturulan programda, bütünlük ve devamlılık göz önünde bulundurulmuştur. Öğrencilerin, edindikleri birikimlerin üzerine yenilerini inşa etmeleri, karşılaştıkları sorunlara alternatif ve yaratıcı çözümler üretmeleri, bir grup içerisinde beraber çalışma bilinç ve cesaretine ulaşmaları, üretme ve tartışma etkinliklerine katılmaları, farklı araştırma yöntem ve tekniklerini kullanmaları, olay ve durumları kendi deneyimlerinden hareketle doğru olarak anlamaları, disiplinler arası bir bakış kazanmaları İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programının temel amaçlarını oluşturmaktadır.

Bu amaçlar hayata geçirilirken, dikkate alınan en önemli noktalardan birisi bireysel farklılık ilkesidir. Her birey farklı doğar, farklı büyür ve farklı bir gelişim gösterir. Her bireyin muhkeme gücü, olaylara bakış açısı farklıdır. Okullarda da bu farklılık dikkate alınmalıdır. Bu farklılığın olumlu taraflarını hayata geçirebilmek için okul ortamı uygun olmalıdır. Bunun yanında da uygulanan ders programları bu farklılıkları gözetenek hazırlanmalıdır.

2006 yılında hazırlanmış olan İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programında şu ifade yer almaktadır:

Türkçe Dersi Öğretim Programında, kazanılan beceri ve bilgilerin daha verimli ve kalıcı olmasını sağlamak için çeşitli etkinliklere yer verilmiştir.

Türkçe Dersi Öğretim Programında yaklaşım olarak, öğrenme sürecinde öğrencinin birikim ve deneyimlerinden hareketle sorunlara çözümler üretmesini, öğrenme – öğretme etkinliklerinde öğrencinin gelişim düzeyinin dikkate alınmasını, dolayısıyla değerlendirmede öğretim sürecindeki gelişimin de önemli olduğu benimsenmiştir. Bu yaklaşımın temel hedefi, öğrencinin öğretmen rehberliğinde; etkili iletişim kurması, grup çalışmalarına katılması, öğrendiklerini aşamalı bir biçimde inşa etmesidir. Türkçe öğretiminin daha verimli olabilmesi için, öğrencinin derse etkin olarak katılmasının sağlanması, motivasyonunun sürekli olarak desteklenmesi gerekir.

Buradan da anlaşılacağı üzere, yeni program, öğrencinin var olan bilgilerinden hareketle yeni bilgileri kendisinin eklemesini öngörmektedir. Bu anlayışın temel olduğu eğitim görüşü ise yapılandırmacılıktır.

Koç ve Demirel (2004)'e göre, yapılandırmacılığa göre öğrenen bireyler bilgiyi bireysel olarak yaratır ve yeniden organize eder. Ancak aynı zamanda öğrenme sosyal bir etkinliktir. Önceki bilgiler ve yaşantılar öğrenme için temeldir. Öğrenci diğer öğrencilerle sürekli bir etkileşim halindeyken aynı zamanda kendi bilgisini de değerlendirmektedir. Bu yaklaşımın eğitimde uygulanması, çeşitli farklılıkları da beraberinde getirmektedir. Önceki anlayışlara göre, eğitim ortamı öğretmene göre düzenlenmekteydi. Çünkü dersi işleyen, aktif halde olan öğretmendi. Yapılandırmacı anlayışa göre ise, dersi işleyen, beyninde yapılandıran, anlamlandıran ve aktif halde olan öğrencidir. Bu nedenle öğrenme ortamı ve derste yararlanılan kitapların içeriği öğrencinin ilgisine göre belirlenmeli, etkinlikler, öğrenciyle birlikte yapılmalı ve değerlendirilmelidir. Yapılandırmacı anlayışı benimseyen öğretmenler, “Öğrenciye nasıl öğretim?” sorusundan çok, “Öğrenci nasıl öğrenir?” sorusunu sormalıdır. Yapılandırmacılar arasında görüş ayrılıkları olsa da, çoğu aynı

ilkeler etrafında toplanmaktadırlar. Öğrenci öğrenme işini kendisi yapmaktadır. Öğrendiği yeni bilgileri, eski bilgilerinden hareketle anlamlandırmaktadır. Sosyal varlıklar olan öğrenciler, öğrenme işini yine sosyal ortamda gerçekleştirmektedirler. Her birey farklıdır, bu nedenle de her bireyin öğrenme stili kendisine özgüdür.

Arslan (2007)'a göre ise, yapılandırmacı anlayışta öğrencinin sahip olduğu bilgi birikimi ve deneyimler oldukça önemlidir. Öğrenciler, yeni alacakları bilgileri öncelikle deneyimlerinin süzgecinden geçirirler. Daha sonra da var olan bilgi birikimlerinin üstüne, yeni alacakları bilgiyi kendilerine göre çevirerek eklerler. Bu süreç içerisinde öğrenci sürekli aktiftir. Önceden öğrenmenin sorumluluğu sadece öğretmendeysen, yapılandırmacılıkla birlikte öğrenme sorumluluğu da paylaşılmıştır.

Yapılandırmacı anlayışın, araştırmaya alınmasının nedeni, 2006 yılında düzenlenen İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programının benimsediği anlayışlardan birisi olmasıdır. Yeni programın benimsediği bir diğer yenilik, tematik anlayıştır.

2.8. Tematik Anlayış

Davranışçı yaklaşım benimsenerek hazırlanan ders kitaplarında katı bir anlayış söz konusuydu. Üniteler olarak hazırlanmış kitaplarda, hangi dersle ilgili ise o dersin konuları yer alırdı.

Yeni program sayesinde bu anlayış değişmiştir. Dışarıdan bakıldığında, konuyla ilgili yeterli bilgisi olmayan birisi için, temalar ile üniteler arasında bir fark yok gibi gözükmektedir. Aslında bu iki kavram arasında önemli farklılıklar mevcuttur.

Birinci fark, ünitelerden oluşan kitaplarda katı kurallar vardı ve bu kurallar asla değiştirilemezdi. Ancak temalarla oluşturulmuş kitaplarda katı kurallar yoktur. Çünkü her birey farklıdır ve farklı öğrenmektedir. Bu nedenle de keskin çizgilerle ders işlenemez.

İkinci fark, ünitelendirilmiş bir ders kitabı, hangi derse aitse, sadece o dersin konularını barındırırdı. Fakat tematik anlayışa göre hazırlanmış bir ders kitabında, sadece o dersin konuları yer almaz. Örneğin, Türkçe dersinde “zaman ve mekân” teması işlenirken, bir ülkenin tarihi hakkında Sosyal Bilgiler dersiyile bağlantı kurulabilmektedir. Ya da tüketim alışkanlığının anlatıldığı bir metin işlenirken, Matematik dersindeki yüzdelik hesapları konusuna değinilebilmektedir. Bu şekilde dersler arası alışverişe, disiplinler arası yaklaşım adı verilmektedir.

Aynı şekilde bir sporcunun biyografisi işlenirken, spor kültürü hakkında oluşturulmuş olan kazanım da öğrencilere kazandırılmaya çalışılmaktadır. Ya da Atatürk hakkındaki bir metin işlenirken, Atatürk hakkında oluşturulan kazanımlar öğrencilere kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bir dersle doğrudan ilgili olmayan konular hakkında özel kazanımlar oluşturulduysa ve bu kazanımlar derste kazandırılmaya çalışılıyorsa, bu kazanımlar, ara disiplin olarak tanımlanmaktadır.

Üçüncü fark, ünite kavramı davranışçı yaklaşımla oluşturulmuş kitaplarda bulunurdu. Tema kavramı ise yapılandırmacı anlayışla oluşturulmuş kitaplarda bulunmaktadır.

Tematik anlayış, Gömleksiz ve Kan (2007)'a göre disiplinler üstü bir anlayıştır. Bu anlayışla oluşturulan ders kitapları, sadece o dersin kazanımlarını içermemektedir. Konuyla bağlantılı olan derslerin kazanımlarını da içermektedir. Bu anlayış yapılandırmacı yaklaşım ve çoklu zekâ kuramı temel alınarak oluşturulmuştur. Çoklu zekâ kuramına göre bireyde sekiz temel zekâ türü vardır. Bu nedenle kimi bireyler matematikte, kimisi bedensel becerilerde, kimisi sözel konularda, kimisi de sanatsal konularda daha yeteneklidirler. Örneğin, Türkçe dersinde yer alan tamlamalar konusunu, kimi öğrenci sözel ifadelerle anlarken, kimi öğrenci matematiksel ifadelerle daha iyi anlamaktadır. Tüketim konusunu kimi öğrenci hikâye türü metinlerle, kimisi fiziksel etkinliklerle, kimisi matematik işlemleriyle daha iyi anlayabilmektedir. Bireysel farklılıklar, yapılandırmacı anlayışta olduğu gibi, tematik anlayışta ön planda tutulmaktadır.

Tematik yaklaşımın getirdiği bir diğer yenilik ise, işlevsel olmasıdır. Tematik yaklaşımla oluşturulmuş konularda, hayatın kendisi görülmektedir. Bu sayede öğrenciler, yaşantılarından yola çıkarak konuyu içselleştirebilmektedir. Yani bu yöntemle yapılandırmacı anlayış hayata daha kolay geçebilmektedir.

Ders kitaplarında belirlenen temaların, öğrenciler tarafından daha iyi kavranabilmesi için, ilgi çekici olmaları gerekmektedir. Bu sayede öğrencide, çalışma, araştırma, eleştirme, yeniden yapılandırıp bilgi haline getirme isteği uyandırılmaktadır.

İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programında temalarla ilgili özellikler şu şekilde sıralanmıştır:

1. Her temada farklı türlerden en az üç okuma, bir dinleme/izleme metnine/materyaline yer verilir. Dinleme metinleri öğretmen kılavuz kitabında yer almalıdır.
2. Seçilen konu veya temanın farklı yönlerinin ele alındığı metinler işlenir.

3. Dinleme/izleme metni, okuma metinlerinde ele alınan alt temalardan biriyle bağlantılı olabilir.
4. Her sınıfta bir zorunlu Atatürkçülük teması olmak üzere altı ana tema ele alınır.
5. 6. sınıfta “Sevgi”, 7. sınıfta “Millî Kültür”, 8. sınıfta “Toplum Hayatı” zorunlu ana temalardır. Zorunlu temalar diğer sınıflarda da işlenebilir.
6. Ana temalar altında belirtilen alt temalar zenginleştirilebilir.

Aşağıda, İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programından alınmış olan ana tema ve bunlara bağlı alt temalar görülmektedir:

- 1) Sevgi Teması
  - a) İnsan Sevgisi
  - b) Aile Sevgisi
  - c) Vatan Sevgisi
  - d) Millet Sevgisi
  - e) Bayrak Sevgisi
  - f) Dil Sevgisi
- 2) Millî Kültür
  - a) Geleneksel Sanatlarımız
  - b) Türk Büyükleri
  - c) Türk Müziği
  - d) Zanaatlar
  - e) Seyirlik Oyunlar
  - f) Spor
  - g) Oyunlar
  - h) Bayramlar
- 3) Toplum Hayatı
  - a) Medeniyet

- b) Birey ve Toplum
  - c) Yardımlaşma
  - d) Koşuluk İlişkileri
  - e) Küreselleşme
  - f) Dayanışma
  - g) Dostluk
  - h) Konukseverlik
- 4) Okuma Kültürü
- a) Okuma Sevgisi
  - b) Okuma Alışkanlığı
  - c) Kitaplar
  - d) Süreli Yayınlar
  - e) Kütüphaneler
- 5) İletişim
- a) İnsanlarla İletişim
  - b) Uluslararası İletişim
  - c) Kültürel İletişim
  - d) Bilgi İletişimi
  - e) Aile İletişimi
  - f) Öğrenci Öğretmen İletişimi
  - g) Diğer Canlılarla İletişim
  - h) Kitle İletişim Araçları
  - i) İletişim Becerileri
- 6) Hak ve Özgürlükler
- a) Bireysel Haklar
  - b) İnsan Hakları

- c) Eğitim Hakkı
  - d) Çocuk Hakları
  - e) Hasta Hakları
  - f) Hakkını Savunma
  - g) Özgürlükler
- 7) Kişisel Gelişim
- a) Kendini Tanıma
  - b) Kendine Saygı
  - c) Kişilik Tipleri
  - d) Empati
  - e) Sorumluluk
  - f) Sosyal Gelişim
  - g) Olumlu Düşünme
  - h) Meslek Seçimi
  - i) Karar Verme
  - j) Başarı
  - k) Girişimcilik
  - l) Öz Eleştiri
- 8) Bilim ve Teknoloji
- a) İletişim Araçları
  - b) Bilgisayar
  - c) Buluşlar
  - d) Teknoloji ve Hayat
- 9) Alışkanlıklar
- a) Alışkanlık ve İnsan
  - b) İyi Alışkanlıklar

- c) Kötü Alışkanlıklar
- d) Sağlıklı Yaşama
- e) Spor

10) Zaman ve Mekân

- a) Odamız
- b) Evimiz
- c) Sınıfımız
- d) Okulumuz
- e) Şehirler
- f) Ülkeler
- g) Zaman Planlaması
- h) Geçmiş, Şimdi, Gelecek
- i) Çevremiz

11) Duygular

- a) Umut
- b) Mutluluk
- c) Heyecan
- d) Korku
- e) Kaygı
- f) Üzüntü
- g) Yalnızlık
- h) Özlem
- i) Sitem
- j) Veda
- k) Kıskançlık
- l) Bağışlama

- m) Takdir etme
- n) Beğenme
- o) Mizah

12) Doğa ve Evren

- a) Mevsimler
- b) İklim
- c) Doğa Olayları
- d) Canlılar
- e) Doğadaki Fiziksel Değişiklikler
- f) Doğal Âfetlerden Korunma
- g) Çevrenin Korunması
- h) Manzaralar
- i) Kar
- j) Yağmur
- k) Yıldızlar
- l) Renkler
- m) Gezegenler
- n) Dünya
- o) Yeryüzü ve Uzay

13) Güzel Sanatlar

- a) Sinema
- b) Tiyatro
- c) Resim
- d) Müzik
- e) Fotoğraf
- f) Mimarî

g) Heykel

h) Dans

14) Kavramlar ve Çağrışımlar

a) Rüya, Dş, Hayal

b) Oyun ve Eğence

c) Harfler ve Sayılar

d) Estetik Zevk

e) Güzellik

f) Zıtlıklar

g) nce, Şimdi, Sonra

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde çalışmanın amacına ulaşabilmesi için kullanılan araştırma modeli, araştırma için seçilen evren ve örneklem ile verilerin toplanması ve analizi süreci hakkında bilgi verilmiştir.

1.1. Araştırma Modeli

İlköğretim ikinci kademe olarak adlandırılan 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan “Millî Kültür” temasına ilişkin kazanımların değerlendirilmesi ile ilgili çalışmada nitel araştırma modellerinden birisi olan içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

Büyüköztürk (2008)’e göre içerik analizi insan davranışları üzerinde doğrudan olmayan yollarla çalışmaya imkân tanıyan bir tekniktir. Özellikle sosyal bilimler alanında yapılan çalışmalarda sıklıkla kullanılan bu yöntem, bir mesajın belli özelliklerinin objektif ve sistematik bir şekilde tanınmasına yönelik çıkarımların yapıldığı bir tekniktir. İçerik analizi metinlerden oluşan bir kümenin içindeki belli kelimelerin veya kavramların varlığını belirlemeye yönelik yapılmaktadır. İçerik analizinde belli aşamaların varlığından söz eden Büyüköztürk, yapılacak analizin amacına ve analiz edilecek olan materyalin türüne göre, bu aşamaların değişiklik gösterebileceğini belirtmiştir. Ona göre içerik analizinin aşamaları şu şekildedir:

1. Amaçlar belirlenir.
2. Kavramlar tanımlanır.
3. Analiz birimleri (neyin analiz edileceği) belirlenir.
4. Konu ile ilgili verilerin yeri belirlenir.
5. Mantıksal bir yapı geliştirilir.
6. Örneklem planı geliştirilir.

7. Kodlama kategorileri (net bir şekilde konunun sınırları) belirlenir.
8. Verilerin analizi gerçekleştirilir.

Altunışık (2005)'a göre, içerik analizinin amacı, katılımcıların görüşlerinin içeriklerini sistematik olarak tanımlamaktır. Önceleri, emek verilerek metinlerdeki kavramlar aranırken, şimdi bilgisayar destekli programların kullanımının yoğunlaştığından bahseden Altunışık, içerik analizi kavramının üç önemli yönü olduğunu söylemiştir.

Tarafsızlık yönü, içerik analizi yöntemine, her bir adımın belirli kurallara uygun olarak yürütülmesi zorunluluğu katmaktadır.

Sistematiklik yönü, içerik analizi yöntemine, kuralların tutarlı bir biçimde uygulanması zorunluluğunu getirmektedir.

Genellilik yönü, içerik analizi yöntemine, bulguların, teorik ilgi ve bağlantısının kurulabilme özelliğini kazandırmaktadır.

Güvenilirlik ve geçerlilik, her bilimsel çalışmada olduğu gibi, içerik analizi yönteminde de mevcuttur. İçerik analizi için gerekli olan zorunluluklar, bilimsel metotların yazılı delillere dayanarak uygulanmasını ifade etmektedir.

Araştırma modelleri hakkında mevcut diğer çalışmalar da incelendiğinde, yapılan çalışma hakkında en uygun olanın içerik analizi olduğu belirlenmiştir.

1.2. Evren ve Örneklem

Tezin evrenini, 2007 – 2008 ve 2008 – 2009 yıllarından itibaren Türkiye genelindeki okullarda Türkçe dersinde okutulmaya başlanan Pasifik, Koza, TAV, Evren, Mef, Kök ve MEB Yayınlarına ait 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe Ders Kitapları oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini, 6, 7 ve 8. sınıf Pasifik Yayınları ve MEB Yayınları Türkçe Ders Kitapları oluşturmaktadır.

Tablo 3.1: Araştırmanın Örneklemini Oluşturan Kitaplar.

Kitabın Adı	Kitabın Yazarları	Kitabın Yayınevi
İlköğretim Türkçe 6	Yard. Doç. Dr. Banu Yangın	Pasifik Yayınları
Öğretmen Kılavuz Kitabı	Sevinç Akman	

İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı	Yard. Doç. Dr. Banu Yangın Dr. Ayşegül Çelepoğlu Dr. Fatma Türkyılmaz	Pasifik Yayınları
İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı	Yard. Doç. Dr. Banu Yangın Sevinç Akman	Pasifik Yayınları
İlköğretim Türkçe 6 Öğretmen Kılavuz Kitabı	Dr. Abdullah Erol Abdulkadir Altan Serdar Arhan Sema Başar Bahadır Gülbahar Sedat Kansu Zeynep Gökben Kazancıoğlu Songül Özaykut Gülderen Öztürker Aslıhan Serin Derya Yılmaz Mihriban Yurt Yavuz Yüksel	Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları
İlköğretim Türkçe 7 Öğretmen Kılavuz Kitabı	Abdulkadir Altan Serdar Arhan Sema Başar Songül Özaykut Gülderen Öztürker Derya Yılmaz	Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları

	Yavuz Yüksel	
İlköğretim Türkçe 8 Öğretmen Kılavuz Kitabı	Abdulkadir Altan Serdar Arhan Sema Başar Gülderen Öztürker Derya Yılmaz	Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları

1.3. Verilen Toplanması ve Değerlendirilmesi

Çalışmada kullanılan içerik analizinin basamakları uygulanmıştır. Öncelikle çalışmanın hangi amaçla yapılacağı belirlenmiştir. Çalışmanın gerekliliği hükmüne varduktan sonra, çalışmayla ilgili kavramlar listelenmiştir. Bu kavramların tanımları ve çalışmanın altyapısını oluşturmak için konu alanıyla ilgili, kitaplar, dergiler, makaleler, bildiriler, Talim Terbiye Kurulu Kararları, yeni İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı, genel ağ taranmıştır. Konuyla ilgisi olduğu düşünülen yerler fişlenmiş, değerlendirilmiş ve mantıklı bir bütün oluşturacak şekilde birleştirilmiştir.

Kavramsal çerçeve oluşturulduktan sonra, Türkiye genelindeki ilköğretim okullarında okutulan Pasifik Yayınlarına ait 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe Ders Kitabında yer alan “Millî Kültür” teması incelenmiştir. Bu konuda dikkate alınan nokta, tema kapsamındaki hedef ve kazanımlardır. Araştırmanın güvenilirliğini artırmak amacıyla, MEB Yayınlarına ait, yine Türkiye genelindeki ilköğretim okullarında okutulan 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe Ders Kitabında yer alan “Millî Kültür” teması incelenmiştir. Bu kitaplarda da dikkate alınan nokta, tema kapsamındaki hedef ve kazanımlardır. Bu hedef ve kazanımların incelenmesindeki amaç, tema hakkındaki mevcut durumun değerlendirilmesinin yapılabilmesidir.

Millî Kültür temasında, diğer tüm temalarda olduğu gibi, eğitim – öğretim durumları kitaplarda yer alan etkinlikler aracılığıyla yapılmaktadır. Bu kitaplardaki etkinlikler de incelenmiştir. Etkinlikler içerisinde yer alan “tür” etkinlikleri de çalışmaya dâhil edilmiştir. İncelenen etkinlikler, dil becerilerine dönük olmaları ve millî kültür kazandırmaya dönük olmaları özelliklerine göre sınıflandırılmışlardır. Alt temalar olarak da belirlenmiş olan,

millî kùltürün parçası konumundaki konularla ilgili olan etkinlikler, millî kùltür kazandırmaya yönelik etkinlikler olarak kabul edilmiştir.

Millî kùltür temasında yer alan bütün hedef ve kazanımlar, dil becerisine ve millî kùltür kazandırmaya yönelik olmak üzere sınıflandırılmışlardır.

Araştırma sonucunda bulgular ortaya konmuştur. Elde elen veriler, tümevarım yöntemiyle millî kùltür ve kazanımı hakkında daha önceden elde edilmiş kuramsal bilgiler doğrultusunda yorumlanmıştır. Çalışma sonuca bağlanarak öneriler geliştirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR ve YORUMLAR

4.1. Bulgular

Bu bölümde, Pasifik Yayınları ve MEB Yayınları tarafından basılmış olan 6, 7 ve 8 sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitaplarındaki “Millî Kültür” temaları, araştırmanın temel amacını belirleyen problem cümlesi ve alt problemleri doğrultusunda incelenmiş ve bulgular belirtilmiştir.

2006 yılında düzenlenmiş olan İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı, sisteme yenilikler getirmiştir. Mevcut eğitim anlayışının değişmesinin yanında, öğretmen ve öğrenci kitaplarında ve bunun yanında öğretmenlerin hazırlaması gereken belgelerde farklılıklar gelmiştir.

Önceki sistemde, dersin tek kitabı bulunmaktaydı. Öğretmenler, günlük plan yaparak dersi işlemekteydi. Öğrencilerin, öğrenilen konuları tekrar edebilmeleri, öğretmenlerin yapacağı özel çalışmalara bağlıydı.

Gelen yeni sistemle birlikte öğrenci ve öğretmen kitapları ayrılmıştır. Öğrencilere iki kitap hazırlanmıştır. Bunlardan birincisi, derste işlenecek olan metinlerin bulunduğu ders kitabıdır. İkinci kitap ise, işlenen metinle ilgili etkinlikleri içermektedir. Metin işlenirken ve işlendikten sonra bu etkinliklerden yararlanılmaktadır. Her metnin sonunda işlenen dil bilgisi konularının tekrarı da, çalışma kitabında bulunan etkinlikler sayesinde yapılmaktadır.

Bunu yanında, yeni öğretim programıyla birlikte, öğretmenlerin günlük plan yapmak zorunluluğu ortadan kalkmıştır. Öğrenci ders kitabını, çalışma kitabını, dinleme metinlerini, dersin işleniş basamaklarını, gerek duyulacak teorik bilgileri içeren öğretmen kılavuz kitapları oluşturulmuştur. Hazırlık aşamasında, ders işlerken, süreç sonunda değerlendirme yaparken, öğretmenler bu kılavuz kitaplardan yararlanmaktadırlar. Gerekli

yerlerde ara disiplin kazanımlarının nasıl kazandırılacağı, ya da disiplinler arası anlayışa göre hangi dersle, nasıl ve ne zaman bağlantı kurulacağı bu kılavuzlarda yer almaktadır.

Araştırmanın konusu olan “Millî Kültür” teması, 7. sınıflarda zorunlu tema olarak öğretim programında belirlenmiştir. Ancak diğer sınıflarda da işlenebileceği notu eklenmiştir. Millî Eğitimin ve Türkçe dersinin genel amaçlarından birisi olan millî kültür kazanımının Türkçe dersinde nasıl işlendiği sorusuna cevap aranan bu çalışmada, iki yayınevini 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitapları incelenmiştir. Çalışmada, dikkat edilen kısım, millî kültür kazanımına yönelik hazırlanmış etkinlik ve kazanımlardır.

Elde edilen bulgular nitelik ve nicelik yönünden aşağıdaki gibidir:

4.2. Pasifik Yayınları 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Kazanımlarına Ait Bulgular

İncelenen ilk kitap, Pasifik Yayınlarına ait 6. sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabıdır. Bu kitapta, Millî Kültür temasında toplam 20 hedef ve 113 kazanım belirlenmiştir. Bunların yanında bir tane de ara disiplin kazanımı bulunmaktadır. Kazanımların temel dil becerilerine ve dil bilgisine dağılımı şu şekildedir:

Tablo 4.1: Pasifik Yayınları 6. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Hedef ve Kazanımlarının Dağılımı.

6. Sınıf Pasifik Yayınları Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Hedef Ve Kazanımları				
Öğrenme Alanları	Millî Kimlik İfadesine Yer Veren Hedefler	Dil Becerilerini İfade Eden Hedefler	Millî Kimlik İfadesine Yer Veren Kazanımlar	Dil Becerilerini İfade Eden Kazanımlar
Dinleme/İzleme	-	4	-	17
Konuşma	-	4	-	31
Okuma	-	5	-	35
Yazma	-	6	-	26

Dil bilgisi	-	1	-	4
Toplam	-	20	-	113

Tablo 4.2: Pasifik Yayınları 6. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Metinlerinin Türleri.

Metnin ve Yazarın Adı	Metnin Türü
Bulutlarla Yarışan Kadın (Halit Kıvanç)	Biyografi
Çanakkale Türküsü (Anonim)	Türkü
Bayrak Kardeşliği (Ahmet Bican Ercilasun)	Gezi Yazısı/Günlük
Aşkını Kaşıkla Dile Getiren Delikanlı (Ali Püsküllüoğlu)	Şiir

Tablo 4.3: Dinleme/İzleme Becerisi Hedef ve Kazanımları.

1. Dinleme/izleme kurallarını uygulama
1.1. Konuşmacının sözünü kesmeden sabır ve saygıyla dinler.
1.2. Başkalarını rahatsız etmeden dinler/izler.
1.4. Dinleme/izleme yöntem ve tekniklerini kullanır.
2. Dinlenen/izlenenin anlama ve çözümleme
2.1. Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.
2.3. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.
2.4. Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu belirler.
2.6. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.

2.9. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki örtülü anlamları bulur.
2.10. Dinlediklerini/izlediklerini kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.
2.12. Dinlediklerine/izlediklerine ilişkin sorulara cevap verir.
2.14. Dinlediklerine/izlediklerine ilişkin karşılaştırmalar yapar.
2.18. Dinlediklerinin/izlediklerinin öncesi ve/veya sonrasına ait kurgular yapar.
2.19. Dinlediklerinin/izlediklerinin başlığı/adı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.
2.21. Görsel/işitsel unsurlarla dinledikleri/izledikleri arasında ilgi kurar.
3. Dinlediklerini/izlediklerini değerlendirme
3.2. Dinlediklerini/izlediklerini içerik yönünden değerlendirir.
4. Söz varlığını zenginleştirme
4.1. Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.
4.6. Dinlediklerinden/izlediklerinden hareketle yeni öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturur.

Tablo 4.4: Konuşma Becerisi Hedef ve Kazanımları.

1. Konuşma kurallarını uygulama
1.2. Konuşma sırasında uygun hitap ifadeleri kullanır.
1.3. Bulunduğu ortama uygun bir konuşma tutumu geliştirir.
1.4. Standart Türkçe ile konuşur.
1.5. Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar.
1.6. Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine

Türkçelerini kullanır.
1.7. Karşısındakinin algılamakta zorluk çekmeyeceği bir hızda ve akıcı biçimde konuşur.
1.8. Konuşmasında nezaket kurallarına uyar.
1.9. Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır.
1.10. Konuşmasında sebep – sonuç ilişkileri kurar.
1.11. Konuşmasında amaç – sonuç ilişkileri kurar.
1.12. Tekrara düşmeden konuşur.
2. Sesini ve beden dilini etkili kullanma
2.1. Konuşurken nefesini ayarlar.
2.2. İşitilebilir bir sesle konuşur.
2.3. Kelimeleri doğru telaffuz eder.
2.4. Konuşurken gereksiz sesler çıkarmaktan kaçınır.
2.5. Uygun yerlerde vurgu, tonlama ve duraklama yapar.
2.6. Yapmacıktan, taklit ve özentiden uzak bir sesle konuşur.
2.7. Sözleriyle jest ve mimiklerinin uyumuna dikkat eder.
2.9. Dinleyicilerle göz teması kurar.
3. Hazırlıklı konuşmalar yapma
3.2. Konuşma metni hazırlar.
3.3. Konuşmasını bir ana fikir etrafında planlar.
3.4. Ana fikri yardımcı fikirlerle destekler.

3.5. Konunun özelliğine uygun düşünceyi geliştirme yollarını kullanır.
3.6. Atasözü, deyim ve söz sanatlarını uygun durumlarda kullanarak anlatımını zenginleştirir.
3.9. Konuşma sırasında sorulan sorulara açık, yeterli ve doğru cevaplar verir.
3.10. Konuşmasında dikkati dağıtacak ayrıntılara girmekten kaçınır.
3.12. Konuşma yöntem ve tekniklerini kullanır.
5. Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma
5.1. Duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimlerini sözlü olarak ifade eder.
5.2. Anlamadıklarını ve merak ettiklerini sorar.
5.3. Sorunlarına konuşarak çözüm arar.
5.4. Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.

Tablo 4.5: Okuma Becerisi Hedef ve Kazanımları.

1. Okuma kurallarını uygulama
1.1. Sesini ve beden dilini etkili kullanır.
1.2. Akıcı biçimde okur.
1.3. Kelimeleri doğru telaffuz eder.
1.4. Sözün ezgisine dikkat ederek okur.
1.5. Okuma yöntem ve tekniklerini kullanır.
2. Okuduğu metni anlama ve çözümleme
2.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.
2.2. Metindeki anahtar kelimeleri belirler.

2.3. Metnin konusunu belirler.
2.4. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.
2.5. Metindeki yardımcı fikirleri/duyguları belirler.
2.6. Anlatımın kimin ağzından yapıldığını belirler.
2.7. Olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.
2.8. Metindeki sebep – sonuç ilişkilerini fark eder.
2.9. Metindeki amaç – sonuç ilişkilerini fark eder.
2.11. Okuduklarındaki örtülü anlamları bulur.
2.13. Okuduklarını kendi cümleleriyle, kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.
2.15. Metne ilişkin sorular oluşturur.
2.16. Metnin türüyle ilgili özellikleri kavrar.
2.18. Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantıları fark eder.
2.19. Metindeki söz sanatlarının anlatıma olan katkısını fark eder.
2.20. Metinde yararlanılan düşünceyi geliştirme yollarının işlevlerini açıklar.
2.21. Metne ilişkin karşılaştırmalar yapar.
2.22. Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri yorumlar.
2.26. Şiir dilinin farklılığını ayırt eder.
2.27. Şiirin kendisinde uyandırdığı duyguları ifade eder.
2.30. Metnin başlığı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.
2.31. Okuduğu metne farklı başlıklar bulur.

2.32. Metnin yazarı veya şairi hakkında bilgi edinir.
3. Okuduğu metni değerlendirme
3.1. Metni dil ve anlatım yönünden değerlendirir.
3.2. Metni içerik yönünden değerlendirir.
4. Söz varlığını zenginleştirme
4.1. Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.
4.2. Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.
4.3. Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini günlük hayattaki bağlantılarını dikkat ederek cümle içinde kullanır.
4.4. Okuduklarından hareketle öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturur.
5. Okuma alışkanlığı kazanma
5.2. Farklı türlerde metinler okur.

Tablo 4.6: Yazma Becerisi Hedef ve Kazanımları.

1. Yazma kurallarını uygulama
1.1. Kâğıt ve sayfa düzenine dikkat eder.
1.2. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar.
1.3. Elektronik ortamdaki yazışmalarda biçim ile ilgili kurallara uyar.
1.4. Standart Türkçe ile yazar.
1.5. Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar.
1.7. Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır.

1.8. Yazısında sebep – sonuç ilişkileri kurar.
1.9. Yazısında amaç – sonuç ilişkileri kurar.
1.10. Tekrara düşmeden yazar.
1.11. Yazım ve noktama kurallarına uyar.
2. Planlı yazma
2.1. Yazma konusu hakkında araştırma yapar.
2.2. Yazacaklarının taslağını oluşturur.
2.3. Yazısını bir ana fikir etrafında planlar.
2.4. Yazısının ana fikrini yardımcı fikirlerle destekler.
2.5. Konunun özelliğine uygun düşünceyi geliştirme yollarını kullanır.
2.7. Yazdığı metni görsel materyallerle destekler.
2.10. Yazıya, konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur.
2.12. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.
3. Farklı türlerde metinler yazma
3.1. Olay yazıları yazar.
4. Kendi yazdıklarını değerlendirme
4.1. Yazdıklarını biçim ve içerik yönünden değerlendirir.
4.3. Yazdıklarını yazım ve noktalama kurallarına uygunluk yönünden değerlendirir.
5. Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma
5.3. İlgi alanına göre yazar.

5.5. Günlük tutar.
5.8. Yazdıklarını başkalarıyla paylaşır ve onların değerlendirmelerini dikkate alır.
5.9. Yazdıklarından arşiv oluşturur.
6. Yazım ve noktalama kurallarını uygulama
6.2. Noktalama işaretlerini işlevlerine uygun olarak kullanır.

Tablo 4.7: Dil Bilgisi Becerisi Hedef ve Kazanımları.

2. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama
2.3. Hal eklerinin işlevlerini kavrar.
2.4. İyelik eklerinin işlevlerini kavrar.
2.5. İsim tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar.
2.6. Sıfatların cümledeki işlevlerini fark eder, sıfatları işlevlerine uygun olarak kullanır.

Tablo 4.8: Tema Kapsamında Üzerinde Durulacak Ara Disiplin Kazanımları.

İnsan Hakları Ve Vatandaşlık Kazanımları
6. Yakın çevresindeki ortak miras ürünleri hakkında bilgi toplar.

İncelenen Pasifik Yayınları 6. sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabındaki 20 hedef ve ara disiplin kazanımıyla birlikte 114 kazanım içerisinde, millî kültürle ilgili herhangi bir hedef ve kazanıma rastlanmamıştır. Oluşturulan bütün hedef ve kazanımlar, dil becerileri ve dil bilgisine yöneliktir.

4.3. Pasifik Yayınları 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Etkinliklerine Ait Bulgular

Pasifik Yayınları 6. sınıf Türkçe Dersi Millî Kültür temasına ait etkinliklerin metinlere göre dağılımı şu şekildedir:

Tablo 4.9: Pasifik Yayınları 6. Sınıf Millî Kültür Teması Etkinliklerinin Öğrenme Alanlarına Dağılımı.

Pasifik Yayınları 6. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Etkinlikleri			
Metin Adı	Alt Teması	Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler	Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler
Temaya Hazırlık	-	3	1
Bulutlarla Yarışan Kadın	Türk Büyükleri	3	19
Çanakkale Türküsü	Türk Müziği	2	16
Bayrak Kardeşliği	-	2	21
Aşkıını Kaşıklarla Dile Getiren Delikanlı	Geleneksel Sanatlarımız	4	22
Toplam	-	14	79

Temada toplam 93 etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinliklerden 14 tanesi millî kültür kazanımına yöneliktir. 79 tane etkinlik ise, temel dil becerilerine yönelik etkinliklerdir.

Temaya Hazırlık

Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler

1. Ders kitabında yer alan Millî Kültür temasına ait resim üzerinde öğrencilerinizle konuşunuz. Ressamların bu resimleri hangi duygularla ya da düşüncelerle yapmış olabileceğini tartışınız. (Konuşma Kazanım no:5.1)

Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler

1. Ankara'daysanız ya da yakınlarındaysanız, öğrencilerinizi, Türk Kuşu, Ulus Saman Pazarı, Yaşayan Müze ve Kültür Evine götürebilirsiniz.

2. Millî Kültür hakkındaki bilgi, duygu ve düşüncelerin ifade edebilmeleri için aşağıdakileri soruları öğrencilerinize sorunuz:

- “Kültür mirası” ve “millî kültür” ne demektir?

- Yaşadığınız yörenin en çok bilinen üç kültürel özelliğini söyleyiniz.

- Millî kültürümüze ait üç özellik söyleyiniz.

3. Öğrencilerinize hangi tekerlemeyi, sayışmacayı, bilmeceyi bildiklerini sorunuz. Bildiklerini söyletiniz. Bunların da millî kültürümüze ait ürünler olduklarını belirtiniz. Onlara ezberleyecekleri yeni tekerlemeleri, sayışmacalar ve bilmeceyi yeri geldikçe sınıfta paylaşabileceklerini belirtiniz. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 4.3)

Bulutlarla Yarışan Kadın

Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler

1. Metne ilişkin resimlere bakıp, metnin içeriğini tahmin ediniz. (Okuma Kazanımı: 2.16, 2.30)

2. Metni bir kez kurallarına uygun olarak sessiz okuyunuz. (Okuma Kazanımı: 1.5)

3. Kelimelerin anlamlarını metinden yola çıkarak tahmin ediniz ve bunlardan en az üç tanesini kullanarak kısa bir yazı yazınız. (1. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.1, 2.2)

4. Metinde geçen deyimlerin gerçek ve mecaz anlamlarını belirleyiniz. (2. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 4.1, 4.2, 4.3, 4.4)

5. Metnin türünü(biyografi) buldurmaya yönelik soruları cevaplandırınız (3. Etkinlik - Okuma Kazanımı: 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7):

- Okuduğunuz metinde esas olarak ne anlatılmaktadır?(2.3)

- Anlatılanlar gerçek mi yoksa kurgu mudur?(2.4)

- Metinde sözü edilen şahıs(Sabiha Gökçen) topluma mal olmuş ünlü bir kişi midir?(2.5)

- Onun yaşamı hakkında, metinden ayrıntılı bilgi edinebiliyor musunuz?(2.7)

- Metinde sözü edilen şahsın yaşamı kendisi tarafından mı, bir başkası tarafından mı yazılmıştır?(2.6)

6. Metine verilmek istenen duygu ve düşünceleri kavramalarına yardımcı olmak için aşağıdaki soruları öğrencilerinize sorunuz. (Okuma Kazanımı: 2.2, 2.7 2.8, 2.9, 2.13, 2.19, 2.22)

- “Bulutlarla Yarışan Kadın” alt başlığında yer alan “Ve ‘bomba’ patlıyor.” ile “Ve ‘ikinci bomba’ düşüverdi oraya.” sözlerinin neden kullanılmış olabileceğini tartışmaları için yönlendiriniz.(2.2)

- Sabiha, Ata’nın “Benim kızım olur musun?” sorusuna neden hemen “evet” demiyor? Kendinizi onun yerine koyarak bu tepkisini yorumlayabilir misiniz?(2.8, 2.22)

- Sonunda Sabiha’nın cevabının “ağzından mermi gibi çıkması”ndan ne anlıyorsunuz? Size göre yazar bu benzetmeyi neden yapmış olabilir?(2.19)

- “Atatürk’le Bursa’dan Ayrılış” alt başlığında, Neşet ağabey önce neden şaşırıyor ve ürküyor? (2.8)

- Sonra ne oluyor? Bunu hangi cümleden anlıyorsunuz?(2.13)

- “Daha da önemlisi, ‘bunun için ağabeyinden izin’ istiyordu Gazi...” “Daha da önemlisi” sözleriyle yazar, hangi düşüncüyü vurgulamak istemiş olabilir?(2.9)

- Bu bölümün (Atatürk’le Bursa’dan Ayrılış) son paragrafını bir kez daha okuyunuz. Anlatılanları, mantık bakımından tutarlı olup olmadığı konusunda değerlendirebilir misiniz? (2.13)

- “Geleceğin göklerde olması” sözünden ne anlıyorsunuz?(2.19)

7. Kendinizi Sabiha’nın yerine koyunuz. Atatürk, Sabiha’ya “Benim kızım olur musun?” dediğinde, Sabiha’nın duygu, düşünce ve hayalleri nelerdir? (4. Etkinlik – Okuma Kazanımı:2.22)

8. Okuduğunuz metne farklı ana ve alt başlıklar bulunuz. Neden bu başlıkları uygun gördüğünüzü açıklayınız. (5. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.31)

9. (Öğrenciler ikiyeşerli gruplar hâlinde ayrıldıktan sonra etkinliği yaptırınız.) Numaralanmış yerlere metinle ilgili üç tane soru yazdırınız. Kitaplarını grup arkadaşlarıyla değiştirtiniz.

Yazılan soruları cevaplandırıp bunları tartışmalarını sağlayınız. (6. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.15)

10. Öğrencileri ikişerli gruplara ayırınız. Birbirlerine yaşamöykülerini anlatmalarını isteyiniz. (Konuşma Kazanımı: 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 2.9, 3.6, 3.9, 3.10, 3.12, 4.4, 4.5, 4.7, 4.8, 4.12, 5.2, 3.2)

11. Öğrencilerden bu yaşamöykülerini dinlerken soru hazırlamalarını, not almalarını, anlamadıkları ve merak ettikleri yerleri sormalarını isteyiniz. (Konuşma Kazanımı: 5.2)

12. Özel isimlere gelen çekim eklerinin kesme işaretiyle ayrılarak yazıldığını kavramaları için, “Kesme İşaretini Kullanıldığı Yerleri Biliyorum” etkinliğini yaptırınız. (7. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 6.2)

13. Özel isimlere getirilen çekim eklerinin kesme işaretiyle ayrılarak yazıldığını pekiştirmeleri için, “Kesme İşaretlerini Doğru Kullanabiliyorum” etkinliğini yaptırınız. (8. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 6.2)

14. Öğrencilere çizgisiz beyaz dosya kâğıdı dağıtınız. Konuşma etkinliğinde, arkadaşlarının anlattıkları yaşamöyküsüyle ilgili aldıkları notlardan yola çıkarak, arkadaşlarının yaşamöyküleri yazdırınız. (Yazma Kazanımı: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.10, 1.11, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.10, 2.12, 3.1, 5.3)

15. Öğrencilerin kendi yazılarını değerlendirebilmeleri için “Kendi Yazımı Değerlendirebilirim” etkinliğini yaptırınız. (9. Etkinlik –Yazma Kazanımı: 4.1, 4.2, 4.3)

16. Öğrencilerin birbirlerinin yazdıkları değerlendirebilmeleri için “Arkadaşım Benim Yazımı Değerlendirebilir” etkinliğini yaptırınız. (10. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 5.8, 5.9)

17. Dönemin devlet adamları ve Türk büyüklerinin biyografilerinden yararlanarak, ilk Türk İslam devletlerinin siyasal, sosyal ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımda bulunmalarına yönelik araştırma etkinliğini, görsellerden de yararlanarak poster hâline getirmelerini isteyiniz. (Yazma Kazanımı: 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.7)

18. Öğrencilerinizden hâl ekleri ve iyelik ekleri konusunda öğrendiklerini pekiştirmeleri amacıyla “İsmin Belirtme Hâl Ekiyle 3. Teklik Kişi İyelik Ekini Ayırt Edebiliyorum” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (11. Etkinlik – Dilbilgisi Kazanımı: 2.3, 2.4)

19. Metnin yazarı ile ilgili araştırma yapmaya özendiriniz. Edindikleri bilgileri “Yazarın Hayatı ve Eserleri Hakkında Öğrendiklerim” etkinliğine yazmalarını isteyiniz. (12. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.32)

Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinizin, metinde verilmek istenen duygu ve düşüncelerle ilgili birikimlerini hatırlamalarına yardımcı olunuz. Bunun için şu soruları sorunuz:

- Atatürk’ün çocuğu var mı?

- “Sabiha Gökçen” adını hiç duydunuz mu? (Türk büyükleri hakkında bilgileri yoklanır.)Sabiha Gökçen topluma mâl olmuş ünlü bir kişi midir?

2. Metinde verilmek istenen duygu ve düşünceleri kavramalarına yardımcı olmak için aşağıdaki soruları öğrencilerinize sorunuz:

- Sabiha, Ata’nın “Benim kızım olur musun?” sorusuna neden hemen “evet” demiyor?

- Kendiniz onun yerine koyarak bu tepkisini yorumlayabilir misiniz?

- Sabiha’nın bu davranışı hangi kültürel özelliğimizle ilgilidir? [Bu soruda, 5. kazanım Sosyal Bilgiler dersi, (“Kültür ve Miras” öğrenme alanı) ile ilişkilendirilmiştir.]

3. Öğrencilerinizden, dönemin devlet adamları ve Türk büyüklerinin biyografilerinden yararlanarak ilk Türk – İslâm devletlerinin siyasal, sosyal ve kültürel özelliklerine ilişkin çıkarımlarda bulunmalarını isteyiniz. [Bu çalışma Sosyal Bilgiler dersi, (“Kültür ve Miras” öğrenme alanı) ile ilişkilendirilmiştir.] (Okuma Kazanımı: 5.2, 5.5) (Bu etkinlikte 4. kazanımla, İnsan Hakları ve Vatandaşlık Ara Disiplin Alanının 6. kazanımı ilişkilendirilmiştir.)

Çanakkale Türküsü

Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler

1. Ders kitabında yer alan metne ait resme bakmalarını isteyiniz. Resmin inceleyecekleri “Çanakkale Türküsü” başlıklı metne ait olduğunu belirtiniz. Resimden ve başlıktan yola çıkarak bu metinde neler anlatıldığını tahmin edip edemeyeceklerini sorunuz.(Okuma Kazanımı: 2.21, 2.30)

2. Öğrencilerinizden şiiri bir kez sessiz okumalarını, anlamını bilmedikleri kelime veya kelime gruplarını belirlemelerini isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 1.5)
3. “Ümidi kesmek, başı selamette olmak, kıyamet kopmak” kelime gruplarının türünü ve anlamlarını sorunuz. Bunların anlamlarını deyimler sözlüğünden bulmalarını isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 2.1, 4.4) Sınıfı dörder kişilik gruplara ayırınız. Seçecekleri deyimlerden birini anlamına uygun olarak kullanabilecekleri bir oyun hazırlamaları, bunu sınıfa sunmaları için yönlendiriniz. (Okuma Kazanımı: 4.3, 4.4; Konuşma Kazanımı:5.4)
4. Yeterli sayıda öğrencinizden, şiiri sesli okuma kurallarına uyarak okumalarını isteyiniz. (Okuma Kazanımı:1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5)
5. Sesli okuyan öğrencilerinizden kendi okumalarını değerlendirmeleri için “1. Etkinlik: Kendi Okumamı Değerlendirebilirim” etkinliğini yapmalarını isteyiniz.
6. Arkadaşlarının okumalarını değerlendirebilmeleri için “2. Etkinlik: Arkadaşım, Benim Okumamı Değerlendirebilir” etkinliğini yapmalarını isteyiniz.
7. Öğrencilerinizden, şiirde verilmek istenen duyguları anlamalarına yardımcı olmak için “Anladım” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (3. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 3.2)
8. Öğrencilerinizden, şiirde verilmek istenen duyguları anlamalarına yardımcı olmak için “Abartılı İfadelerin ve Söz Sanatlarının Anlama Olan Etkisini Fark Edebiliyorum” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (4. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.19, 3.1)
9. Öğrencilerinizden, şiirde verilmek istenen duyguları anlamalarına yardımcı olmak için “Şiir ve Duygular” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (5. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.22, 2.27)
10. Öğrencilerinizden, şiir dilinin farklılığını ve şiirdeki ses akışını sağlayan unsurları fark edebilmelerine yardımcı olmak için “Şiir Dilinin Farkını Ayırt Edebiliyorum” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (7. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.26)
11. Sınıfı üçerli gruplara ayırınız. Gruplardaki bir kişiyi gazeteci, diğer iki kişiyi Çanakkale Cephesi’nde savaşan kişiler olarak görevlendiriniz. Gazeteci sorular sorar ve diğer öğrenciler bu soruları cevaplar. Öğrenciler savaş ortamına yapılan bir görüşmeyi oyunlaştırırlar. Öğrencilerinizi, oyunlarını oynamaya başlamadan önce gerekli hazırlığı yapmaları ve oynarlarken konuşma kurallarına uymaları konusunda uyarmayı unutmayınız.

(Konuşma Kazanımı: 1.2, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8, 1.9, 1.12, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 2.9, 3.2, 3.5, 3.9, 3.12)

12. Öğrencilerinizden eğik çizginin kullanımıyla ilgili kuralları kavramalarını sağlamak amacıyla “Eğik Çizginin İşlevlerini Biliyorum” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (8. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 6.2)

13. Öğrendiklerini pekiştirmeleri amacıyla öğrencilerinizden “Eğik Çizgiyi İşlevlerine Uygun Kullanabiliyorum” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (9. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 6.2)

14. Öğrencilerinizi, kendilerini “Çanakkale Türküsü” başlıklı şiirdeki gencin yerine koyup duygu ve düşüncelerini annelerine bir mektup yazarak anlatmaları için yönlendiriniz. “Cepheaden Gelen Mektup” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (10. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 1.1, 1.2, 1.4, 1.5, 1.7, 1.8, 1.9, 1.10, 1.11, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.12, 5.3, 5.6)

15. Öğrencilerinizden, isim tamlamalarını ve bunların unsurlarını, isim tamlamalarının kuruluş ve anlam özelliklerini kavramalarına yardımcı olmak amacıyla “İsim Tamlamalarını Biliyorum” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (11. Etkinlik – Dilbilgisi Kazanımı: 2.5)

16. Öğrendiklerini pekiştirmeleri için öğrencilerinizden “İsim Tamlamaları Yapabilirim” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (12. Etkinlik – Dilbilgisi Kazanımı: 2.5)

Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinizden, şiirde verilmek istenen duyguları anlamalarına yardımcı olmak için “6. Etkinlik – Millî Kültür Değerleri” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. Bu etkinliği yaptırmadan önce , “vatan sevgisi”nin millî bir kültür değerimiz olduğunu sezmelerine yardımcı olunuz.

2. Öğrencilerinize “Çanakkale Türküsü” başlıklı şiirin, Çanakkale’de Kurtuluş Savaşı sırasında yaşananları anlattığını; ortak mirasımızı, millî kültürümüzü yansıttığını açıklayınız. Onları, millî kültür ürünlerimizden olan türkülerimizi öğrenmeleri için yönlendiriniz. Bu türden, öğrenecekleri bir türküyü sınıfta söylemelerini isteyiniz.

Bayrak Kardeşliği

Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinizden Ders kitabında yer alan metne ait resimlere bakmalarını isteyiniz. Resimlerin, inceleyecekleri “Bayrak Kardeşliği” başlıklı metne ait olduğunu belirtiniz. Resimden ve başlıktan yola çıkarak bu metinde neler anlatıldığını tahmin edip edemeyeceklerini sorunuz. (Okuma Kazanımı: 2.21, 2.30)
2. Metni bir kez kurallarına uygun olarak sessiz okumalarını; anlamını bilmediklerini kelime ya da kelime gruplarını not almalarını isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 1.5)
3. Öğrencilerinizden “Kelimeleri Cümle İçinde Kullanabilirim” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (1. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.1, 4.1, 4.3, 4.4)
4. Öğrencilerinizden, “Kelimelerin Anlamlarını Tahmin Edebilirim” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (2. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.1, 4.4)
5. Metni kuralara uygun olarak sesli okumalarını isteyiniz. Metnin her paragrafını farklı bir öğrenciye okutabilirsiniz. (Okuma Kazanımı: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5)
6. Öğrencilerinizden, metnin türüne ait özellikleri kavramalarını sağlamak amacıyla “Gezi Yazılarının ve Günlüklerin Özelliklerini Biliyorum” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (3. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7)
7. Öğrencilerinizden “Metinde Anlatılanları Oluş Saatine Göre Özetleyebilirim” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (4. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.13)
8. Öğrencilerinize, metinde verilmek istenen duygu ve düşünceleri anlayabilmelerine yardımcı olmak amacıyla aşağıdaki soruları sorunuz:
  - “Evini Türkiye’den gelen misafirlerin ‘şerefliendirme’ Bazılhan’ı adeta mest etmiş. Moğol şairlere karşı övünen ve gururlanan bir hâli var.” Bu cümlelerde verilmek istenen düşünceyi ve bunu nereden anladığınızı açıklayınız. (Okuma Kazanımı: 2.11, 2.13)
  - Tahtaya “Bazılhan ve ailesi” ile “Türk Bayrağı” kelime gruplarını yazınız. Neden – sonuç ilişkileri kurarak neler söyleyebilirsiniz? (Okuma Kazanımı: 2.8, 2.9)
  - “Elle boyanmış bu düzensiz bayrak, o an bana nice kıymetli kumaştan, ipekten, atlastan yapılmış bayraklardan çok daha değerli görünüyor... Mecit Bey, ona üç bayrak veriyor. Evlerinin en şerefli duvarına artık bu bayraklar asılmalı.” Bu cümlelerde verilmek istenen düşünceyi ve bunu nereden çıkardığınızı açıklayınız. Bunu yaparken kendinizi yazarın yerine koyunuz. Memleketinizden binlerce kilometre uzakta, misafir olarak bir evde bulunduğunuzu düşününüz. (Okuma Kazanımı: 2.20, 2.22)

9. Öğrencilerinizden, “Farklı Başlıklar Önerebilirim” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (5. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.31)
10. Öğrencilerinizden, inceledikleri metinde geçen “Türk – Kazak ve Moğol kardeşliğinden uzun uzun konuşuyoruz. Türkiye ile Moğolistan arasına diplomatik münasebetler tesisi için karşılıklı çalışmamız gerektiğini söylüyoruz.” cümlelerini bulmalarını ve okumalarını isteyiniz. Bu cümlelerde ortaya konulan sorunu ve bunun ülkemiz için önemini ifade etmelerini isteyiniz.(Okuma Kazanım no: 3.2) [Bu etkinlik, Sosyal Bilgiler dersi, (“Küresel Bağlantılar” öğrenme alanı 5. kazanım) ile ilişkilendirilmiştir.]
11. Öğrencilerinizi bu soruna çözüm önermeleri ve bunu sınıfta tartışarak bulmaları için yönlendiriniz. (Okuma Kazanımı: 11.23; Konuşma Kazanımı: 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8, 1.12, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 2.9, 3.3, 3.4, 3.5, 3.9, 3.10, 3.12, 5.3)
12. Öğrencilerinizden, noktanın kullanıldığı yerleri kavramalarını sağlamak amacıyla “Noktanın İşlevlerini Biliyorum” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (6. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 6.2)
13. Öğrendiklerini pekiştirmeleri amacıyla öğrencilerinizden “Noktanın Kullanımını Biliyorum” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (7 Etkinlik – Yazma Kazanımı: 6.2)
14. Öğrencilerinizin dikkatini günlük türüne çekiniz. Bugünden itibaren günlük tutmaya özendiriniz. İçlerinden isteyenlerin zaman zaman günlüklerini sınıfta okuyabileceğini belirtiniz. (Yazma Kazanımı: 10.1, 10.4, 10.6)
15. Öğrencilerinizin isim tamlamalarının çeşitlerini kavramalarına ve öğrendiklerini pekiştirmelerine yardımcı olmak amacıyla örnek verebilirsiniz. (Dilbilgisi Kazanımı: 2.5)
16. Öğrendiklerini pekiştirmeleri amacıyla öğrencilerinizden “Belirtili İsim Tamlamaları Oluşturabilirim” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (8. Etkinlik – Dilbilgisi Kazanımı: 2.5)
17. Öğrendiklerini pekiştirmeleri amacıyla öğrencilerinizden “Belirtisiz İsim Tamlamaları Yapabilirim” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (9. Etkinlik – Dilbilgisi Kazanımı: 2.5)
18. Öğrendiklerini pekiştirmeleri amacıyla öğrencilerinizden “Değiştirebilirim” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (10. Etkinlik – Dilbilgisi Kazanımı: 2.5)
19. Öğrendiklerini pekiştirmeleri için öğrencilerinizden “Tamlamaları Cümle İçinde Kullanabilirim” etkinliğin yapmalarını isteyiniz. (11. Etkinlik – Dilbilgisi Kazanımı: 2.5)

20. Öğrendiklerini pekiştirmeleri için öğrencilerinizden “Zincirleme İsim Tamlamaları Yapabilirim” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (12. Etkinlik – Dilbilgisi Kazanımı: 2.5)

21. Öğrendiklerini pekiştirmeleri için öğrencilerinizden “İsim Tamlamalarının Çeşidini Ayırt Edebilirim” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (13.Etkinlik – Dilbilgisi Kazanımı: 2.5)

Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler

1. “Bizim gecikmeden otele dönmemiz lazım. Müsaade istiyoruz. Fakat mantı yemeden gitmemiz mümkün değil. Mantıları yiyor ve kalkıyoruz... Yemek boyunca büyüklerin yanına, aile terbiyesi gereği giremeyen Nepil, bizi yine otobüsle otele kadar getiriyor.” Bu cümlelerden o yörede yaşayan insanların kültürel özelliklerini çıkarabiliyor musunuz? Açıklayınız.

2. Metinde geçen Türkiye Türkçesi olmayan cümleleri ve kelimeleri bulunuz. Bunları ve Türkçe karşılıklarını tahtaya yazınız. Size göre bu benzerlik nereden kaynaklanıyor olabilir? [Bu etkinlik Sosyal Bilgiler dersi (“Kültür ve Miras” öğrenme alanı) ile ilişkilendirilmiştir.]

Aşkını Kaşıklarda Dile Getiren Delikanlı

Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinizden, Ders kitabında yer alan metne ait resimlere bakmalarını isteyiniz. Resmin, inceleyecekleri “Aşkını Kaşıklarda Dile Getiren Delikanlı” başlıklı metne ait olduğunu belirtiniz. Konuşulandıktan, resimden ve başlıktan yola çıkarak bu metinde neler anlatıldığını tahmin edip edemeyeceklerini sorunuz. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.19, 2.21)

2. Metinde yer alan “efsane, nakış işlemek, sır vermek, peçe, dadı, kadı, paşa, beyit” kelime ve kelime gruplarını tahtaya yazınız. Bu kelimelerin dinleyecekleri metinde yer aldığını belirtiniz. Bunların anlamlarını bilip bilmediklerini sorunuz. Sözlükten bakarak öğrenmelerini ve “Kelimeleri Cümle İçinde Kullanabilirim” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (1. Etkinlik – Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.1)

3. “Ellerine varmak, kalbini dağlamak, yiyip bitirmek, ne gecesi ne gündüzü belli olmak, gönül vermek, yardımı dokunmak, baş göz etmek, boynunun borcu olmak” kelime gruplarını tahtaya yazınız/yansıtınız. Öğrencilerinize, “Aşkını Kaşıklarda Dile Getiren

Delikanlı” adlı metnin gelişme bölümünü dinleteceğinizi, dinleme kurallarına uyarak dinlemelerini söyleyiniz. Tahtadaki kelime gruplarının anlamlarını metnin bütününden tahmin etmeye çalışmalarını isteyiniz. Metnin giriş ve sonuç bölümlerini tahmin etmelerini isteyeceğinizi açıklayınız. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 1.1, 1.2, 1.4)

4. Metnin gelişme bölümünü öğrencilerinize dinletiniz. Anlayıp anlamadıklarını sorunuz. Gerekliyse bu bölümü bir kez daha dinletiniz. Tahtadaki kelime gruplarının anlamları üzerinde durunuz. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.1)

5. Öğrencilerinizden metnin kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetlenmesini ve giriş bölümüne ilişkin tahminlerini söylemelerini ve “Metnin Giriş Bölümünü Yazabilirim” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (2. Etkinlik – Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.18)

6. Metnin giriş bölümünü dinletiniz. Anlayıp anlamadıklarını sorunuz. Gerekliyse bu bölümü bir kez daha dinletiniz. “Parmığı ağzında kalmak, dile gelmek, ağzı var dili yok, oralı olmamak, buram buram tütmek, kaşığı konuşturmak, hünerli, civan, aşındırmak, aşk kurşunu yaman işler, eğlenmek, şiirlere dökmek, kaşıkların sevdadan ateş alev yanması” kelime gruplarının anlamları üzerinde durunuz. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.1, 2.9)

7. Metnin giriş bölümünde anlatılanları kendi tahminleriyle karşılaştırmalarını isteyiniz. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.14)

8. Öğrencilerinizi sonuç bölümünde neler olduğu konusunda meraklandırınız. Bunu tahmin etmeleri için yönlendiriniz. Tahminlerini söylemelerini ve “Metnin Sonuç Bölümünü Yazabilirim” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (3. Etkinlik – Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.18)

9. Metnin sonuç bölümünü dinletiniz. Anlayıp anladıklarını sorunuz. Gerekliyse bu bölümü bir kez daha dinletiniz. “Bocalamak” kelimesinin üzerinde durunuz. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.1)

10. Metnin sonuç bölümünde anlatılanları kendi tahminleriyle karşılaştırmalarını isteyiniz.(Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.14)

11. Öğrencilerinizi sonuç bölümünde Paşa’nın davranışlarını değerlendirmeleri konusunda yönlendiriniz. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.21)

12. Öğrencilerinize aşağıdaki soruları sorunuz:

- Bu metinde verilmek istenen duygu ve düşünceler nelerdir? (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.3, 2.4, 3.1)

- Metnin resmine bir kez daha bakınız, başlığını okuyunuz. Anlatılanlara uygun olup olmadığını nedenleriyle açıklayınız. (Dinleme/İzleme Kazanımı no: 2.21)

- Metne yeni bir başlık önerebilir misiniz? Bu başlığı neden önerdiğinizi açıklayınız. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.19)

13. Öğrencilerinizden metnin türüne ait özellikleri kavramalarına yardımcı olmak amacıyla “Efsanelerin Özelliklerini Biliyorum” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (5. Etkinlik – Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.6, 2.12)

14. Öğrencilerinizi bugün öğrendikleri kelimeleri kendilerinin oluşturdukları sözlüklerine eklemeyi unutmamaları için uyarınız. Uygun gördüğünüz zamanlarda bu kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbirleriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek vermeleri için yönlendiriniz. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 4.1, 4.6)

15. Öğrencilerinizi, dinledikleri efsanede yer alan, birbirlerini seven genç kızla delikanlının davranışlarını değerlendirerek sözlü ifade etmeleri için yönlendiriniz. (Konuşma Kazanımı: 5.1)

16. Öğrencilerinizden dinledikleri efsanenin kahramanları olan genç kızla delikanlının duygularının nasıl olabileceğini hayal etmelerini ve sözlü olarak anlatmalarını isteyiniz. (Konuşma Kazanımı: 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8, 1.10, 1.11, 1.12, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 2.9, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6, 3.9, 3.12, 5.1, 5.2)

17. Öğrencilerinizden virgülün kullanımıyla ilgili kuralları kavramalarını sağlamak amacıyla örnek veriniz. (Yazma Kazanımı: 6.2)

18. Öğrendiklerini pekiştirmeleri amacıyla öğrencilerinizden “Virgülün İşlevlerini Biliyorum” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (6. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 6.2)

19. Öğrencilerinizden öğrendiklerini pekiştirmeleri amacıyla “Sıfatları İşlevlerine Uygun Olarak Kullanabiliyorum” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (7. Etkinlik – Dilbilgisi Kazanımı: 2.6)

20. Öğrendiklerini pekiştirmeleri amacıyla öğrencilerinizden “Sıfatları İşlevlerine Uygun Olarak Kullanabiliyorum” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (8. Etkinlik – Dilbilgisi Kazanımı: 2.6)

21. Öğrendiklerini pekiştirmeleri amacıyla öğrencilerinizden “Pekiştirme Sıfatlarını İşlevlerine Uygun Olarak Kullanabiliyorum” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (9. Etkinlik – Dilbilgisi Kazanımı: 2.6)

22. Öğrendiklerini pekiştirmeleri amacıyla öğrencilerinizden “Küçültme Sıfatlarını İşlevlerine Uygun Olarak Kullanabiliyorum” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (10. Etkinlik – Dilbilgisi Kazanımı: 2.6)

Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinizden metnin türüne ait özellikleri kavramalarına yardımcı olmak amacıyla “Millî ve Evrensel Değerleri Fark Edebiliyorum” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (4. Etkinlik)

2. Öğrencilerinizi, dinledikleri efsanede yer alan, birbirlerini seven genç kızla delikanlının davranışlarını değerlendirerek sözlü ifade etmeleri için yönlendiriniz. Bu davranışların yaşanan yerin ve zamanın kültürel özellikleriyle ilişkisi olup olmadığını sorgulamalarını; günümüzde yaşanan benzer durumlarla karşılaştırmalarını, davranışlardaki benzerlik ve farklılıkları ifade etmelerini bir farklılık söz konusuysa bunun kaynağını açıklamalarını isteyiniz. [Bu etkinlik, Sosyal Bilgiler dersi (“Kültür ve Miras” öğrenme alanı) ile ilişkilendirilmiştir.]

3. Öğrencilerinizden dinledikleri efsanenin kahramanları olan genç kızla delikanlının düğünlerinin nasıl olabileceğini hayal etmelerini ve sözlü olarak anlatmalarını isteyiniz. Bunu yaparken kendi yörelerindeki düğünleri göz önünde bulundurmaları için yönlendiriniz. Varsa farklı yörelerden gelen öğrencilerinizin anlatacakları düğün törenlerinin farklı özelliklerine dikkatlerini çekiniz. Bu farklılıkların nereden kaynaklandığını sorgulayabilmelerini sağlayınız. [Bu etkinlik Sosyal Bilgiler dersi (“Kültür ve Miras” öğrenme alanı) ile ilişkilendirilmiştir.]

4. Öğrencilerinizin çalışma kitabındaki son etkinlik olan “Şimdi Ne Biliyorum, Düşünüyorum ve Hissediyorum?” etkinliğinde verilen “Millî değerlerin insan hayatındaki erini ve önemini kendi hayatınızdan örnekler vererek açıklayabilir misiniz?” konusu üzerinde durunuz.

4.4. Pasifik Yayınları 7. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Kazanımlarına Ait Bulgular

İncelenen ikinci kitap, Pasifik Yayınlarına ait 7. sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabıdır. Bu kitapta, Millî Kültür temasında toplam 26 hedef ve 127 kazanım belirlenmiştir. Kazanımların temel dil becerilerine ve dil bilgisine dağılımı şu şekildedir:

Tablo 4.10: Pasifik Yayınları 7. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Hedef ve Kazanımlarının Dağılımı.

7. Sınıf Pasifik Yayınları Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Hedef Ve Kazanımları				
Öğrenme Alanları	Millî Kimlik İfadesine Yer Veren Hedefler	Dil Becerilerini İfade Eden Hedefler	Millî Kimlik İfadesine Yer Veren Kazanımlar	Dil Becerilerini İfade Eden Kazanımlar
Dinleme/İzleme	-	5	-	19
Konuşma	-	5	-	29
Okuma	-	5	-	42
Yazma	-	6	-	31
Dil bilgisi	-	5	-	6
Toplam	-	26	-	127

Tablo 4.11: Pasifik Yayınları 7. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Metinlerinin Türleri.

Metnin ve Yazarın Adı	Metnin Türü
Millî Kültürün Önemi (İrem TÜRKYILMAZ)	Düşünce Yazısı
Çekoslovakya Türkleri (Yılmaz ÇETİNER)	Gezi Yazısı
Nazar Boncuğu (Oya AYMAN)	Bildirme Yazısı
Havada Bulut Yok (Anonim)	Şiir

Tablo 4.12: Dinleme/İzleme Becerisi Hedef ve Kazanımları.

1. Dinleme/izleme kurallarını uygulama
1.1. Konuşmacının sözünü kesmeden sabır ve saygıyla dinler.
1.3. Dinlenenle ilgili soru sormak, görüş bildirmek için uygun zamanda söz alır.
1.4. Dinleme/izleme yöntem ve tekniklerini kullanır.
2. Dinleneni/izleneni anlama ve çözümleme
2.4. Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu belirler.
2.5. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki yardımcı fikirleri/duyguları belirler.
2.9. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki örtülü anlamları bulur.
2.12. Dinlediklerine/izlediklerine ilişkin sorulara cevap verir.
2.15. Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları duygu, düşünce ve hayalleri yorumlar.
2.18. Dinlediklerinin/izlediklerinin öncesi ve/veya sonrasına ait kurgular yapar.
2.19. Dinlediklerinin/izlediklerinin başlığı/adı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.
2.20. Dinlediği/izlediği metne farklı başlıklar bulur.
2.21. Görsel/işitsel unsurlarla dinledikleri/izledikleri arasında ilgi kurar.
2.22. Şiir dilinin farklılığını ayırt eder.
2.23. Şiirin kendisinde uyandırdığı duyguları ifade eder.
3. Dinlediklerini/izlediklerini değerlendirme
3.1. Dinlediklerini/izlediklerini dil ve anlatım yönünden değerlendirir.
3.2. Dinlediklerini/izlediklerini içerik yönünden değerlendirir.

4. Söz varlığını zenginleştirme
4.5. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki kelime, deyim ve atasözlerini günlük hayattaki bağlantılarını dikkate alarak cümle içinde kullanır.
4.6. Dinlediklerinden/izlediklerinden hareketle yeni öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturur.
5. Etkili dinleme/izleme alışkanlığı kazanma
5.3. Çok yönlü iletişim araçlarındaki yayınlardan ilgi, istek ve ihtiyaçlarına uygun olanlarını takip eder.

Tablo 4.13: Konuşma Becerisi Hedef ve Kazanımları.

1. Konuşma kurallarını uygulama
1.4. Standart Türkçe ile konuşur.
1.5. Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar.
1.6. Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanır.
1.7. Karşısındakinin algılamakta zorluk çekmeyeceği bir hızda ve akıcı biçimde konuşur.
1.8. Konuşmasında nezaket kurallarına uyar.
1.9. Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır.
1.10. Konuşmasında sebep – sonuç ilişkileri kurar.
1.12. Tekrara düşmeden konuşur.
2. Sesini ve beden dilini etkili kullanma
2.1. Konuşurken nefesini ayarlar.
2.2. İşitilebilir bir sesle konuşur.

2.3. Kelimeleri doğru telaffuz eder.
2.4. Konuşurken gereksiz sesler çıkarmaktan kaçınır.
2.5. Uygun yerlerde vurgu, tonlama ve duraklama yapar.
2.7. Sözleriyle jest ve mimiklerinin uyumuna dikkat eder.
2.8. Canlandırmalarda, sesini varlık ve kahramanları çağrıştıracak şekilde kullanır.
3. Hazırlıklı konuşmalar yapma
3.1. Konuşma konusu hakkında araştırma yapar.
3.2. Konuşma metni hazırlar.
3.3. Konuşmasını bir ana fikir etrafında planlar.
3.4. Ana fikri yardımcı fikirlerle destekler.
3.5. Konunun özelliğine uygun düşünceyi geliştirme yollarını kullanır.
3.6. Atasözü, deyim ve söz sanatlarını uygun durumlarda kullanarak anlatımını zenginleştirir.
3.9. Konuşma sırasında sorulan sorulara açık, yeterli ve doğru cevaplar verir.
3.10. Konuşmasında dikkati dağıtacak ayrıntılara girmekten kaçınır.
3.12. Konuşma yöntem ve tekniklerini kullanır.
4. Kendi konuşmasını değerlendirme
4.1. Konuşmasını içerik yönünden değerlendirir.
4.2. Konuşmasını dil ve anlatım yönünden değerlendirir.
5. Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma
5.1. Duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimlerini sözlü olarak ifade eder.

5.2. Anlamadıklarını ve merak ettiklerini sorar.
5.4. Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.

Tablo 4.14: Okuma Becerisi Hedef ve Kazanımları.

1. Okuma kurallarını uygulama
1.1. Sesini ve beden dilini etkili kullanır.
1.2. Akıcı biçimde okur.
1.3. Kelimeleri doğru telaffuz eder.
1.4. Sözüün ezgisine dikkat ederek okur.
1.5. Okuma yöntem ve tekniklerini kullanır.
2. Okuduğu metni anlama ve çözümleme
2.2. Metindeki anahtar kelimeleri belirler.
2.3. Metnin konusunu belirler.
2.4. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.
2.5. Metindeki yardımcı fikirleri/duyguları belirler.
2.6. Anlatımın kimin ağzından yapıldığını belirler.
2.7. Olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.
2.8. Metindeki sebep – sonuç ilişkilerini fark eder.
2.9. Metindeki amaç – sonuç ilişkilerini fark eder.
2.10. Okuduklarındaki örtülü anlamları bulur.
2.11. Okuduklarındaki öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.

2.12. Okuduklarını kendi cümleleriyle, kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.
2.13. Metne ilişkin sorulara cevap verir.
2.14. Metne ilişkin sorular oluşturur.
2.15. Metnin türüyle ilgili özellikleri kavrar.
2.16. Metnin planını kavrar.
2.18. Metindeki söz sanatlarının anlatıma olan katkısını fark eder.
2.20. Metne ilişkin karşılaştırmalar yapar.
2.21. Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri yorumlar.
2.22. Metinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretir.
2.27. Okuduklarını kendi hayatı ve günlük hayatla karşılaştırır.
2.28. Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar.
2.29. Metnin başlığı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.
2.31. Metnin yazarı veya şairi hakkında bilgi edinir.
3. Okuduğu metni derlendirme
3.1. Metni dil ve anlatım yönünden değerlendirir.
3.2. Metni içerik yönünden değerlendirir.
4. Söz varlığını zenginleştirme
4.1. Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.
4.2. Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.

4.3. Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini günlük hayattaki bağlantılarını dikkate alarak cümle içinde kullanır.
4.4. Okuduklarından hareketle öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturur.
5. Okuma alışkanlığı kazanma
5.1. Okuma planı yapar.
5.2. Farklı türlerde metinler okur.
5.3. Süreli yayınları takip eder.
5.4. Okuduğu kitaplardan kitaplık oluşturur.
5.5. Kitaplık, kütüphane, kitap fuarı ve kitapevlerinden faydalanır.
5.6. Okudukları ile ilgili duygu ve düşüncelerini arkadaşlarıyla paylaşır.
5.7. Şiir ezberler, şiir dinletileri düzenler, ezberlediği şiirleri uygun ortamlarda okur.
5.9. Beğendiği kısa yazıları ezberler.

Tablo 4.15: Yazma Becerisi Hedef ve Kazanımları.

1. Yazma kurallarını uygulama
1.1. Kâğıt ve sayfa düzenine dikkat eder.
1.2. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar.
1.3. Elektronik ortamdaki yazışmalarda biçim ile ilgili kurallara uyar.
1.4. Standart Türkçe ile yazar.
1.5. Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar.
1.6. Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanır.

1.7. Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır.
1.10. Tekrara düşmen yazar.
1.11. Yazım ve noktalama kurallarına uyar.
2. Planlı yazma
2.1. Yazma konusu hakkında araştırma yapar.
2.2. Yazacaklarının taslağını oluşturur.
2.7. Yazdığı metni görsel materyallerle destekler.
2.8. Yazısına konunun ve türün özelliğine uygun bir giriş yapar.
2.9. Yazıyı etkileyici ifadelerle sonuca bağlar.
2.10. Yazıya, konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur.
2.11. Dipnot, kaynakça, özet, içindekiler vb. kısımları uygun şekilde düzenler.
2.12. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.
3. Farklı türlerde metinler yazma
3.1. Olay yazıları yazar.
3.3. Bildirme yazıları yazar.
3.4. Şiir yazar.
4. Kendi yazdıklarını değerlendirme
4.1. Yazdıklarını biçim ve içerik yönünden değerlendirir.
4.2. Yazdıklarını dil ve anlatım yönünden değerlendirir.
4.3. Yazdıklarını yazım ve noktalama kurallarına uygunluk yönünden değerlendirir.

5. Kendini yazılı olarak ifade etme alışanlığı kazanma
5.1. Duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimlerini yazarak ifade eder.
5.2. Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.
5.3. İlgi alanına göre yazar.
5.7. Okul dergisi ve gazetesi için yazılar hazırlar.
5.9. Yazdıklarından arşiv oluşturur.
5.10. Yazma yarışmalarına katılır.
6. Yazım ve noktalama kurallarını uygulama
6.1. Yazım kurallarını kavrayarak uygular.
6.2. Noktalama işaretlerini işlevlerine uygun olarak kullanır.

Tablo 4.16: Dil Bilgisi Becerisi Hedef ve Kazanımları.

1. Kelime türleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama
1.1. Fiillerin anlam özelliklerini kavrar
1.4. Bildirme kiplerinin kullanım özelliklerini kavrar.
1.8. Kelimeleri cümlede farklı görevlerde kullanır.
2. Fiillerin yapı özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama
2.1. Basit, türemiş ve birleşik fiillerin kuruluş ve anlam özelliklerini kavrar.
2.2. Farklı yapı özelliklerinde fiilleri anlam özelliklerini dikkate alarak kullanır.
3. Fiil kiplerinde zaman ve anlam kaymasıyla ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama
3.2. Fiil kiplerinde zaman ve anlam kaymasının nasıl gerçekleştiğini kavrar.

4. Ek fiille ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

5. Zaman ve kip çekimlerindeki birleşik yapıların özellikleriyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama

İncelenen Pasifik Yayınları 7. sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabındaki 26 hedef ve 127 kazanım içerisinde, millî kültürle ilgili herhangi bir hedef ve kazanıma rastlanmamıştır. Oluşturulan bütün hedef ve kazanımlar, dil becerileri ve dil bilgisine yöneliktir.

4.5. Pasifik Yayınları 7. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Etkinliklerine Ait Bulgular

Pasifik Yayınları 7. sınıf Türkçe Dersi Millî Kültür temasına ait etkinliklerin metinlere göre dağılımı şu şekildedir:

Tablo 4.17: Pasifik Yayınları 7. Sınıf Millî Kültür Teması Etkinliklerinin Öğrenme Alanlarına Dağılımı.

Pasifik Yayınları 7. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Etkinlikleri			
Metin Adı	Alt Teması	Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler	Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler
Temaya Hazırlık	-	3	5
Millî Kültürün Önemi	-	7	20
Çekoslovakya Türkleri	-	4	19
Nazar Boncuğu	-	2	20
Havada Bulut Yok	-	1	15

Toplam	-	17	79
--------	---	----	----

Temada toplam 96 etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinliklerden 17 tanesi millî kültür kazanımına yöneliktir. 79 tane etkinlik ise, temel dil becerilerine yönelik etkinliklerdir.

Temaya Hazırlık

Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler

1. Ders kitabında yer alan Millî Kültür temasına ait kolâj üzerinde öğrencilerinizle konuşunuz. (Konuşma Kazanımı: 5.1)

2. “Millî Kültür” kelimesini tahtaya renk, belirtme çizgisi vb. unsurlarla vurgulayarak yazınız. Öğrencilerinizden bu kavramın kendilerine çağrıştırdıklarını bir kelimeyle ifade etmelerini ve bu kelimeyi tahtaya yazmalarını isteyiniz. (Konuşma Kazanımı: 5.1)

3. Öğrencilerinizi yukarıdaki etkinlikte konuştukları konularla ilgili haberleri, radyodan dinleyip televizyondan izlemeleri; kaset, CD, film vb. kaynakları toplamaları; şiir, türkü ve şarkı türünde metinler ezberlemeleri; beğendikleri sözleri, metinleri ve şiirleri derlemeleri; bunları yeri geldikçe sınıfla paylaşmaları için yönlendiriniz ve özendiriniz. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 5.3, 5.4; Yazma Kazanımı: 5.6)

4. Aşağıdaki araştırma konularını tahtaya yazınız/yansıtınız:

- a) “Millî kültür” kavramı
- b) “Millî kültür”ün önemi
- c) Atatürk’ün millî kültüre verdiği önem

Öğrencilerinizden, “millî kültür” kavramını tanımladıkları grup arkadaşları ile işbirliği içinde çalışarak bu araştırma konularından birini seçmeleri, seçtikleri konuyla ilgili araştırma yapmalarını isteyiniz. (Yazma Kazanımı: 2.1)

5. Öğrencilerinizden, araştırmalarından elde edecekleri bilgileri birleştirip görsel materyallerle destekleyerek sunacakları bir poster hazırlamalarını isteyiniz. (Yazma Kazanımı: 2.7, 2.12, 3.3, 5.6)

Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler

1. Ankara'daysanız ya da Ankara'ya yakınsanız öğrencilerinizi Ulus Saman Pazarı'na, Beypazarı'ndaki Yaşayan Müze'ye ve Kültür Evi'ne götürebilirsiniz.

2. Ders kitabında yer alan Millî Kültür temasına ait kolâj üzerinde öğrencilerinizle konuşunuz. Onlara şöyle sorular sorabilirsiniz:

- Kolâjda gördükleriniz nelerdir? Bunların hangi kültüre ait eserler, yapıtlar ya da özellikler olduğu hakkında bir fikriniz var mı?

- Bunları ya da benzerlerini daha önce gördünüz mü? Nerede gördünüz? Bunların benzerlerinden evinizde bulunuyor mu? Bulunuyorsa kim tarafından alındığını ya da yapıldığını söyleyiniz.

3. Öğrencilerinizden dörder kişilik gruplar oluşturunuz. Tahtaya yazmış olduğunuz millî kültür kavramına ilişkin bir tanım yapmalarını ve bunu bir kâğıda yazmalarını isteyiniz.

Millî Kültürün Önemi

Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinizden Ders kitabında yer alan metne ait resimlere bakmalarını isteyiniz. Resimlerin inceleyecekleri “Millî Kültürün Önemi” başlıklı metinle ilgili olduğunu belirtiniz. Şuna benzer sorular sorunuz(Okuma Kazanımı: 2.28; Konuşma Kazanımı: 5.1):

- (Birinci fotoğraf) Fotoğrafta gördüklerinizden kimleri tanıyorsunuz? Bu kişilerin hep birlikte neye baktıklarını söyleyiniz. Size göre bu kişiler ne yapıyorlar?

- (İkinci fotoğraf) Bu fotoğrafta Atatürk'ün ve yanındakilerin nerede olduklarını ve ne yaptıklarını söyleyebilir misiniz? Bu fotoğraf size Atatürk'ün hangi yönünü anlatıyor? Siz hiç müzeye gittiniz mi? Gittiyseniz orada gördükleriniz sizi nasıl etkiledi? Gitmediyseniz bir müzede neler göreceğinizi tahmin edebilir misiniz?

- (Üçüncü fotoğraf) Bu fotoğrafta Atatürk'ün ve yanındakilerin nerede olduklarını ve ne yaptıklarını söyleyebilir misiniz? Bu fotoğraf size Atatürk'ün hangi yönünü anlatıyor?

- (Dördüncü fotoğraf) Size göre bu fotoğrafta Atatürk nerede bulunuyor? Atatürk'ün yanında görülen kişilerin giysilerine bakarak kim olduklarını tahmin edebilir misiniz? Atatürk'ün ve karşısındakilerin jest ve mimiklerine bakarak fotoğraf çekildiği anda neler hissettiklerini söyleyebilir misiniz? Bu fotoğraf size Atatürk'ün hangi yönünü anlatıyor?

2. Öğrencilerinizden “Söz Varlığımızı Zenginleştirelim” etkinliği yapmalarını isteyiniz. (1. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 4.3)
3. 1. etkinliği tamamladıktan sonra öğrencilerinize bu kelime ve kelime gruplarından hangilerinin eş, yakın ya da karşıt anlamlılarını bildiklerini sorunuz. Bilenlerden söylemelerini ve söylediklerinin doğruluğunu sözlüklerinden kontrol etmelerini isteyiniz.(Okuma Kazanımı: 4.1)
4. Öğrencilerinize öğrendikleri yeni kelimeleri kendilerinin oluşturdukları sözlüğe eklemelerini söyleyiniz. (Okuma Kazanımı: 4.4)
5. Öğrencilerinizden metinde önemli gördükleri yerleri metnin üzerinde işaretleyerek sessiz okumalarını isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 1.5)
6. Öğrencilerinizden işaretledikleri bölümleri kendi cümleleriyle ifade ederek anlamlı bir metin oluşturabilmeleri için “Metni Çözümleyelim” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 2.12)
7. Öğrencilerinizden metinde yer alan öznel ve nesnel yargıları bulmaları için 3. Etkinliği yapmalarını isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 2.11)
8. Öğrencilerinizden metinde yer alan sebep – sonuç ve amaç – sonuç cümlelerini bulmaları için 4. Etkinliği yapmalarını isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 2. 8, 2.9)
9. Öğrencilerinizden etinle ilgili verilen iki soruyu cevaplandırmaları ve kendi sorularını yazmaları için 5. Etkinliği yapmalarını isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 2.13, 2.14)
10. Öğrencilerinizden metnin konusunu, ana düşüncesini, yardımcı düşüncelerini bulmaları için 6. Etkinliği yapmalarını isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 2.3, 2.4, 2.5)
11. Öğrencilerinizden verilen anahtar kelimelerle akrostiş yazmaları için 7. Etkinliği yapmalarını isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 2.2)
12. Öğrencilerinizden metni kurallara uygun olarak sesli okumalarını isteyiniz. Onları seslerini ve beden dillerini etkili kullanmaya, akıcı, kelimeleri doğru telaffuz ederek sözün ezgisine dikkat ederek okumaya dikkat etmeleri için uyarınız. (Okuma Kazanımı: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5)
13. Öğrencilerinizden “Millî Kültürün Önemi” başlıklı metinde yer verilen düşüncelerden yola çıkarak “Millî kültürümüzün yaygınlaştırılması konusunda bize düşen görevler

nelerdir?” sorusuna cevap vermelerini isteniz. (Konuşma Kazanımı: 1.6, 1.7, 1.8, 1.12, 3.9, 5.1, 5.2; Dinleme/İzleme Kazanımı:1.1, 1.3, 3.1)

14. Öğrencilerinizden “Konuşalım” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. Arkadaşlarıyla değiştirip, birbirlerini değerlendirmelerini isteyiniz. (8. Etkinlik – Konuşma Kazanımı: 4.1, 4.3)

15. Öğrencilerinizden “Yazalım” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (9. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 1.6, 5.2, 5.6)

16. Bu bölümde beyin fırtınası tekniğini uygulayınız. Öğrencilerinize doğal varlıklarımız ile tarihî varlıklarımızın korunmasıyla ilgili neler yapılabileceğini sorunuz. Onlardan beşerli gruplar oluşturmalarını, doğal varlıklarımız ile tarihî varlıklarımızın korunmasıyla ilgili bir proje hazırlamalarını isteyiniz. (Yazma Kazanımı: 3.3) [Bu etkinlik Sosyal Bilgiler dersi (“Küresel Bağlantılar”, Tarihî çevrelerin karşılaştığı sorunların çözümüne yönelik fikir üretir.) ile ilişkilendirilmiştir.] Projelerini hazırlarken nelere dikkat etmeleri gerektiği konusunda onlara yardımcı olunuz. (Yazma Kazanımı: 2.1, 2.12) Öğrencilerinizden proje raporlarını yazım kurallarına uygun olara yazıp, imkânları varsa, sizin ve arkadaşlarının elektronik posta adreslerine göndermelerini, imkânları yoksa sınıf panosunda sergilemelerini isteyiniz. (Yazma Kazanımı: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.11)

17. Öğrencileriniz projelerini hazırlayıp size ve birbirlerine elektronik posta yoluyla gönderdikten/sınıf panosunda sergiledikten sonra onlardan kendi projelerini değerlendirmelerini, bunun için “Proje Değerlendirme Formu”nu doldurmalarını isteyiniz. (10. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 4.1)

18. Öğrencileriniz projelerini hazırlayıp size ve birbirlerine elektronik posta yoluyla gönderdikten/sınıf panosunda sergiledikten sonra onlardan seçecekleri bir grubun projesini değerlendirmelerini, bunun için “Proje Değerlendirme Formu”nu doldurmalarını isteyiniz. Her grubun projesinin en az bir grup tarafından değerlendirilmesini sağlayınız. (11. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 4.1)

19. Yay ayraçın kullanımını işledikten sonra, bilgilerini yeni durumlarda kullanabilmelerini sağlamak için öğrencilerinizden “Yay Ayraçın Kullanımı” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (12. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 6.2)

20. Basit, türemiş, birleşik fiillerin kuruluş ve anlam özelliklerini işledikten sonra, bilgilerini yeni durumlarda kullanabilmelerini sağlamak amacıyla öğrencilerinizden

“Fiillerin Yapı ve Anlam Özellikleri” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (13. Etkinlik – Dil Bilgisi Kazanımı: 2.1, 2.2)

Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler

1. Aşağıdaki ya da uygun olacağını düşündüğünüz başka soruları öğrencilerinize sorunuz:

- Millî kültürümüzü oluşturan öğelere örnekler verebilir misiniz?

- Günlük yaşantınızdan millî kültürümüze zarar veren davranışlara örnekler verebilir misiniz?

- “Eğitim” ile “millî kültür” arasındaki ilişki hakkında ne düşünüyorsunuz?

2. Öğrencilerinize sessiz okuma yaptırdıktan sonra Atatürk’ün millî kültürün korunması ve geliştirilmesi için yaptığı çalışmaları konu alan bir metin okuyunuz. (5. Atatürk’ün millî kültüre verdiği önem)

3. Metnin içeriğiyle ilgili etkinlikleri yaptıktan sonra Atatürk’ün millî kültürün korunması ve geliştirilmesi için yaptığı çalışmaları konu alan bir metni okuyarak Atatürk’ün millî kültür konusundaki görüşlerinden örnekler veriniz.

4. Öğrencilerinize Atatürk’ün millî kültürümüzün korunması ve yaygınlaştırılması konusunda yapmış olduğu çalışmaları bir kez daha sorarak hatırlamalarını sağlayınız. Tahtaya aşağıdaki soruyu yazınız:

Millî kültürümüzün yaygınlaştırılması konusunda bize düşen görevler nelerdir? (5. Atatürk’ün millî kültüre verdiği önem: Atatürk’ün millî kültürün korunması ve geliştirilmesi için yaptığı çalışmaları konu alan bir metin okunarak millî kültürümüzün yaygınlaştırılması konusunda bize düşen görevlerin neler olduğu açıklanacaktır.)

5. Öğrencilerinize sınıfça bir kampanya başlatacağınızı ve kampanyanın konusunun “Dilimizi Yabancı Kelimelerden Arındırmak” olduğunu açıklayınız. Onlardan aşağıdaki görevleri sırayla yerine getirmelerini isteyiniz.

- Günlük konuşmalarda kullanılan, dilimize henüz yerleşmemiş yabancı kelimeleri ve bunların Türkçe karşılıklarını belirleme.

- Belirlenen kelimeleri tüm sınıfla bir araya gelerek bir liste oluşturma.

- Bu kelime listesini okul panolarında sergilemek üzere çoğaltma.

- Konu ile ilgili sloganlar hazırlayarak sınıf panosunda sergileme.

6. “Kültürel mirasın korunması”, “Millî kültür”, “Evrensel kültür” kavramlarını şema oluşturacak şekilde tahtaya yazınız/yansıtınız. Öğrencilerinize millî kültürümüze ait unsurların neler olduğunu sorarak hatırlamalarını sağlayınız. Onlardan, evrensel kültür kavramından ne anladıklarını örnekler vererek açıklamalarını isteyiniz. Millî kültürümüze ait unsurlardan hangilerinin evrensel kültürün de kapsamına girdiğini tartışmalarını isteyiniz.

7. Öğrencilerinizin dikkatlerini yurdumuzda bulunan Pamukkale ve Peri Bacaları gibi doğal varlıklarımıza, Karain Mağarası ve Alacahöyük gibi tarihî varlıklarımıza çekiniz. Öğrencilerinizden doğal varlıklarımızın ve tarihî varlıklarımızın ne gibi sorunlarla karşı karşıya olduklarını bilip bilmediklerini söylemelerini, bilmiyorlarsa tahmin etmelerini isteyiniz. Bu varlıkların korunmasından yalnızca bizim mi yoksa tüm insanlığın mı sorumlu olduğunu düşünmeleri için onları yönlendiriniz. [Bu etkinlik Sosyal Bilgiler dersi (“Küresel Bağlantılar”, Düşünce, sanat ve edebiyat ürünlerinin ve doğal varlıkların ortak miras ögesi olarak yaşatılmasında insanlığın sorumluluğunun farkına varır.) ile ilişkilendirilmiştir.]

Çekoslovakya Türkleri

Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinizden Ders kitabında yer alan metne ait resimlere bakmalarını isteyiniz. Resimlerin inceleyecekleri “Çekoslovakya Türkleri” başlıklı metne ait olduğunu belirtiniz. Bu resimlerde gördüklerinin hangi kültüre ait unsurlar olduğunu sorunuz. (Konuşma Kazanımı: 5.1)

2. Öğrencilerinizden metne ait resimler ile metnin başlığı arasında bağlantı kurmalarını, bu bağlantıyı ifade edebilecek anahtar kelimeler belirlemelerini ve bunları tahtaya yazmalarını isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 2.2)

3. Öğrencilerinizi tahtaya yazdıkları anahtar kelimelerden de yararlanarak metnin konusunu tahmin etmelerini ve “Metni Çözümleyelim” etkinliğini yapmaları için yönlendiriniz. (2. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.28, 2.29)

4. Öğrencilerinizden “Söz Varlığımızı Zenginleştirelim” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (1. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 4.3)

5. Bu etkinliği tamamladıktan sonra öğrencilerinize bu kelime ve kelime gruplarından hangilerinin eş, yakın ya da karşıt anlamlılarını bildiklerini sorunuz. Bilenlerden söylemelerini isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 4.1)

6. Öğrencilerinizden öğrendikleri yeni kelimeleri kendilerinin oluşturduğu sözlüğe eklemelerini isteyiniz.(Okuma Kazanımı: 4.4)

7. Öğrencilerinizden dörderli gruplar hâlinde çalışmalarını isteyiniz. Onları metni sessiz okumaları, okurken içerikle ilgili sorular yazmaları, bireysel olarak yazdıkları soruları grupça değerlendirip bunların içinden altı soru belirlemeleri, bu soruları “Metni Çözümleyelim” etkinliğinde belirtilen yere yazmaları için yönlendiriniz. (3. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 1.5, 2.14)

8. Grupların yazdıkları soruları bir başka grupla değiştirmelerini, diğer grubun hazırladığı soruların cevaplarını 3. etkinlikte belirtilen yere yazmalarını, verilen cevapların doğruluğunu hep birlikte (ikişer grup) tartışmalarını isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 2.13)

9. Öğrencilerinizden metinde yer verilen, Prof. Dr. Yusuf Blaşkoviç’in sözlerini tekrar okumalarını isteyiniz. Onları bu sözlerden yola çıkarak hangi sonuçlara ulaşabileceği konusunda tartışmaları için yönlendiriniz. (Okuma Kazanımı:2.4, 2.5)

10. Öğrencilerinizden tahtaya “Çekoslovakya Türkleri” başlıklı metnin türüne ait özellikleri ortaya çıkaracak sorular yazmalarını isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 2.14, 2.15, 3.1, 3.2) Sınıfça bu sorulara en uygun olanlarını belirleyiniz, diğerlerini tahtadan siliniz. Öğrencilerinizin sordukları sorula arasında yoksa aşağıdakileri de siz ekleyiniz:

- Metindeki anlatım kim tarafından yapılmaktadır? Bunu nereden anlıyorsunuz?
(Okuma Kazanımı: 2.6)

- Metinde ne anlatılmaktadır? (Okuma Kazanımı: 2.3)

- Anlatılanlar gerçek mi yoksa kurgu mudur? Bu düşüncenizin nedenini açıklayınız.
(Okuma Kazanımı: 3.2)

- Bu metin aracılığıyla yazarın gezip gördüğu yer hakkında neler öğrendiniz? Metnin içeriği görmediğiniz bu yer hakkında yeterince bilgilenmenizi sağlıyor mu? Size göre bu metnin yazılış amacı nedir? (Okuma Kazanımı: 2.7)

- Yazar gezip gördüğu yerleri okuyucuya tanıtmak için hangi anlatım biçimini (açıklama, tartışma, öyküleme veya betimleme) tercih etmiştir?(Okuma Kazanımı: 3.1)

- Yazarın sıkça kullandığı sıfatların ve deyimlerin, yaptığı benzetmelerin anlatım üzerindeki etkisi nedir? (Okuma Kazanımı: 2.18)

- Anlatım planı nasıldır? Serim, düğüm ve çözüm bölümlerini fark edebiliyor musunuz? (Okuma Kazanımı: 2.16)

11. Öğrencilerinize aşağıdaki soruları sorunuz:

- Kendinizi metinde anlatılan, esir düşen Yeniçeri Mustafa'nın yerine koyunuz. Onun esir düştükten sonra yaptıkları hakkında neler düşünüyorsunuz? Nedenleriyle açıklayınız. (Okuma Kazanımı: 2.21)

- Onun yerinde siz olsaydınız neler pardınız? Nedenleriyle açıklayınız. (Okuma Kazanımı: 2.22)

12. Öğrencilerinize, Yılmaz Çetiner hakkında bilgi sahibi olabilmeleri için açıklama yapabilirsiniz. (Okuma Kazanımı: 2.31)

13. Öğrencilerinizle, metinde yer alan kültürel öğeler hakkında eleştirel konuşma yöntemini uygulayınız. Yurt dışında yaşayan Türkler hakkında dinleyip not aldıkları, gazeteden kesip biriktirdikleri haberleri sınıfça paylaşmalarını isteyiniz. “Kültürel etkileşimin yararları ve zararları” konulu bir konuşa yapmalarını isteyiniz. (Konuşma Kazanımı: 1.4, 1.5, 1.9, 1.10, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6, 3.10, 3.12, 5.1)

14. Öğrencilerinizden kendilerinin konuşmalarını değerlendirmelerini, bunun için “Konuşalım” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (4. Etkinlik – Konuşma Kazanımı: 4.1, 4.2)

15. Öğrencilerinizden konuşmalarını arkadaşlarından birinin değerlendirmelerini, bunun için “Konuşalım” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (5. Etkinlik – Dinleme/İzleme Kazanımı: 3.1, 3.2)

16. Öğrencilerinizden “kültürel özelliklerimiz” konusunda bir poster hazırlamalarını isteyiniz. Poster hazırlamaları için öğrencilerinize yol gösteriniz. Bu çalışmayı ikili grup çalışması biçiminde yapmalarını isteyebilirsiniz. Öğrencilerinizden hazırladıkları posterleri bireysel gelişim dosyalarına koymalarını isteyiniz. (Yazma Kazanımı: 1.1, 1.2, 1.4, 1.5, 1.6, 1.11, 2.1, 2.2, 2.7, 2.10, 2.11, 2.12, 3.3, 5.9)

17. Tırnak işaretinin kullanımıyla ilgili bilgilerini yeni durumlarda kullanabilmelerine fırsat vermek amacıyla öğrencilerinizden “Tırnak İşaretinin Kullanım” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (6. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 6.2)

18. Öğrencilerinizden öğrendiklerini pekiştirmeleri amacıyla “Bildirme Kiplerinin Kullanım Özellikleri” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (7. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanımı: 1.4)

19. Öğrencilerinizden öğrendiklerini pekiştirmeleri amacıyla “Dilimizi Tanıyalım” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (8. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanımı: 3.2)

Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler

1. Aşağıdaki ya da uygun olacağını düşündüğünüz başka soruları öğrencilerinize sorunuz.

- Türkler Türkiye’den başka hangi ülkelerde yaşamaktadırlar?

- Sizce insanlar diğer ülkelere hangi nedenlerle giderler?

- İnsanlar çeşitli nedenlerle gittikleri ülkelerin insanlarıyla kültürel bakımdan ne gibi etkileşimlerde bulunurlar?

2. Öğrencilerinize aşağıdaki soruları sorunuz:

- “Çekoslovakya Türkleri” başlıklı metinde kültürel öğelerimizden hangilerine yer verilmiştir? Bu özelliklerden hangileri hâlâ sürmektedir, hangileri değişmiştir? Günlük yaşamınızdan örnekler vererek açıklayınız.

- Bir ülkeye ait kültürel özelliklerin başka ülkelerde de görülmesinin nedenleri nelerdir? [Bu sorularla etkinlik, Sosyal Bilgiler dersi (“Kültür ve Miras”, Şehir incelemesi yoluyla, Türk kültür, sanat ve estetik anlayışındaki değişim ve sürekliliğe ilişkin kanıtlar gösterir. Osmanlı – Avrupa ilişkileri çerçevesinde kültür, sanat ve estetik anlayışındaki etkileşimi fark eder.) ile ilişkilendirilmiştir.]

- Metinde yer verilenlerin dışında kültürel özelliklerimizden diğer ülkelerde bilinip benimsenenleri biliyor musunuz?

- Başka ülkelerin kültürel özelliklerinden bilip benimsedikleriniz var mı? Günlük yaşamınızdan örnekler vererek açıklayınız.

3. Öğrencilerinizden “kültürel etkileşimin yararları ve zararları” konulu bir konuşma hazırlamalarını isteyiniz.)

4. Ek etkinlik olarak öğrencilerinizden “kültürel özelliklerimizin yabancı ülkelerde tanıtılması” için bir proje hazırlamalarını isteyebilirsiniz.

Nazar Boncuğu

Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler

1. Metne hazırlı amacıyla sınıfa getirdiğiniz nazar boncuklarını öğrencilerinize gösteriniz. Onlara aşağıdaki ya da uygun olacağını düşündüğünüz başka soruları sorunuz:

- Bunların ne olduğunu, ne amaçla ve nerelerde kullanıldığını biliyor musunuz?

- Nazar boncuğunun nasıl yapıldığını biliyor musunuz?

- Nazar boncuğu gibi başka cam eşyalar biliyor musunuz? Bunların nasıl yapıldığını biliyor musunuz? (Konuşma Kazanımı: 5.1)

2. “Nazar Boncuğu” başlıklı metinde geçen “arazi, tuğla, ahşap, macun, âşık atışması, mesai arkadaşı, çırak, kalfa, okka, mahsus, çakır, ekmeğini çıkarmak” kelime ve kelime gruplarını tahtaya yazınız. Öğrencilerinizden dörder kişilik gruplar oluşturmalarını, tahtadaki kelime ve kelime gruplarından üçer tanesini seçmelerini, seçtikleri kelime ve kelime gruplarının anlamlarını gruptaki arkadaşlarıyla tartışmalarını isteyiniz. Seçilen kelime ve kelime gruplarının anlamları konusunda grupça karar verildikten sonra grupları bunları söylemeleri, daha sonra sözlüklerine bakarak söylediklerinin doğruluğunu kontrol etmeleri için yönlendiriniz. Onlardan “Söz Varlığımızı Zenginleştirelim” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (1. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 4.3)

3. Bu etkinliği tamamladıktan sonra öğrencilerinize, aynı meslekten olan kişilere ne ad verildiğini bilip bilmediklerini sorunuz. Bilmiyorlarsa siz söyleyiniz. Onlardan “mesai arkadaşı”yla “meslektaş” arasındaki farkın ne olduğunu açıklamalarını isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 4.2)

4. Öğrencilerinizden 1. etkinlik yoluyla öğrendikleri yeni kelimeleri kendilerinin oluşturduğu sözlüğe eklemelerini isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 4.4)

5. Öğrencilerinize bu metni, daha önce öğrendikleri “not alarak okuma” yöntemini izleyerek inceleyeceğinizi belirtiniz. Onlardan metni okumaya başlamadan önce “Metni Çözümleyelim” etkinliği, daha sonra metni bu etkinliği yapabilecek biçimde okumalarını isteyiniz. (2. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 1.5, 2.7, 2.8, 2.13)

6. Öğrencilerinizden 3. Etkinliği yapmalarını isteyiniz. Öğrencilerinizin yazma işlemini tamamladıklarında, yazdıkları ile ilgili olarak verilen kutu içine resim yapmalarını da isteyiniz. (Konuşma Kazanımı: 5.1; Okuma Kazanımı: 2.12)

7. Öğrencilerinize aşağıdaki soruları sorunuz:

- Siz de nazar boncuğu yapmak ister miydiniz? Neden?

- Bir nazar boncuğu ustası olsaydınız nazar boncuğu yaparken neler düşünür ve hissederdiniz?

- En çok hangi renkleri kullanırdınız? Neden?

- Boncuklarınızı hangi şekillerde yapardınız? Neden?

Bu soruları sorduktan sona öğrencilerinizden 4. Etkinliği yapmalarını isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 2.21)

8. “İncelediğiniz metinde söz edilen nazar boncuklarından başka el işi cam süs eşyalarımız var mı? Varsa bunlar nelerdir? Sizce diğer el işi cam süs eşyalarının yapımı nasıldır?” sorularını öğrencilerinize sorunuz. (Okuma Kazanımı: 2.20)

9. Öğrencilerinize, “Metinde birçok zanaat gibi boncukçuluk da babadan oğla geçen, usta – çırak ilişkisi ile öğrenilen bir meslek olarak anlatılıyor. Siz de böyle meslekler biliyor musunuz? Sizin çevrenizde de mesleğini bu şekilde öğrenmiş kişiler var mı?” sorularını sorunuz. (Okuma Kazanımı: 2.20, 2.27)

10. Öğrencilerinizden “Nazar Boncuğu” başlıklı metinde geçtiği bölümü okuyarak “nazarlık kültürü” kavramının anlamını tahmin etmelerini isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 2.2, 2.10)

11. Öğrencilerinizden nazar boncuğunu millî kültürümüzün bir parçası olarak kabul edip edemeyeceğimizi nedenleriyle açıklamalarını isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 2.8)

12. Metnin türüne ait özellikleri kavramalarına yardımcı olmak için öğrencilerinizden 5. Etkinlikte yer alan sorulara cevap vermelerini isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 2.15, 3.1, 3.2)

13. Öğrencilerinize, Oya Ayman hakkında bilgi sahibi olabilmeleri için açıklama yapabilirsiniz. (Okuma Kazanımı: 2.32)

14. Öğrencilerinizin adlarının yazılı olduğu kâğıtların bulunduğu torbayı/kutuyu öğrencilerinize gösteriniz. Onlara, kendilerine bir başlangıç cümlesi söyleyeceğinizi,

torbadan/kutudan birinin adını çekeceğinizi, adı çıkan kişinin söyleyeceğiniz cümleyi uygun bir başka cümleyle devam ettireceğini, torbada/kutuda isim kalmayınca kadar bu işlemi sürdüreceğinizi açıklayınız. Öğrencilerinizi “Nazar Boncuğu” başlıklı metnin bağlamında öğrenilen kelime ve kelime gruplarını kullanmaları için uyarınız. “Dün, sokakta dolaşırken bir seyyar satıcının tezgâhında çeşit çeşit nazar boncukları gördüm.” cümlesini söyleyerek konuşmayı başlatınız. (Konuşma Kazanımı: 1.4, 1.5, 1.12, 5.4)

15. Yazma bölümünde yaratıcı yazma yöntemini uygulayınız. Öğrencilerinizden ilgi alanlarına göre bir mesleği, bir spor ya da sanat dalını seçmelerini; bunu tanıtan bir yazı yazmalarını isteyiniz. Öğrencilerinize yazacakları tanıtma yazılarını sınıfça değerlendireceğinizi, belirleyeceğiniz üç yazıyı okul dergisinde/gazetesinde yayımlayacağınızı/okul panosunda sergileyeceğinizi açıklayınız. Öğrencilerinizden tanıtma yazılarını bireysel gelişim dosyalarına koymalarını isteyiniz. (Yazma Kazanımı: 1.7, 1.10, 2.2, 2.10, 2.12, 3.3, 5.1, 5.3, 5.7, 5.9, 5.10)

16. Öğrencilerinizden “Yazalım” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (6. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 1.2, 1.11, 5.1)

17. Kısa çizginin kullanımıyla ilgili bilgilerini yeni durumlarda kullanabilmelerine fırsat vermek amacıyla öğrencilerinizden “Kısa Çizginin Kullanımı” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (7. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 6.2)

18. Öğrencilerinizin kelimelerin cümledeki görevleri hakkında öğrendiklerini pekiştirmeleri için “Kelimelerin Görevleri” etkinliğini yapmalarını isteyiniz.(8. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanımı:1.8)

19. Öğrencilerinizin kelimelerin cümledeki görevleri hakkında öğrendiklerini pekiştirmeleri için “Kelimelerin Görevleri” etkinliğini yapmalarını isteyiniz.(9. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanımı:1.8)

20. Öğrencilerinizin kelimelerin cümledeki görevleri hakkında öğrendiklerini pekiştirmeleri için “Kelimelerin Görevleri” etkinliğini yapmalarını isteyiniz.(10. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanımı:1.8)

Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinizden “Nazar Boncuğu” başlıklı metinde geçtiği bölümü okuyarak “nazarlık kültürü” kavramının anlamını tahmin etmelerini isteyiniz.

2. Öğrencilerinizden nazar boncuğunu millî kültürümüzün bir parçası olarak kabul edip edemeyeceğimizi nedenleriyle açıklamalarını isteyiniz.

Havada Bulut Yok

Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinize aşağıdaki ya da uygun olacağını düşündüğünüz başka soruları sorunuz:

- Türkü bilmeyen var mı?
- Bildiğiniz türküler nelerdir?
- Türkülerin nasıl oluştuğunu biliyor musunuz?
- Millî kültürümüzle türkülerimizin arasındaki ilişkiyi açıklayabilir misiniz?
- “Türkü” kelimesinin anlamını hiç düşündünüz mü?(Konuşma Kazanımı: 5.1)

2. Öğrencilerinizden Ders kitabında yer alan şiire ait resme bakmalarını isteyiniz. Resmin inceleyecekleri “Havada Bulut Yok” başlıklı şiire ait olduğunu belirtiniz. Onlardan resmin kendilerinde çağrıştırdığı duygu ve düşünceleri anlatmalarını isteyiniz.(Konuşma Kazanımı: 5.1)

3. Öğrencilerinizden, dinleyecekleri şiirin konusunu resimden yola çıkarak tahmin etmelerini isteyiniz. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.21)

4. Öğrencilerinizden “Söz Varlığımızı Zenginleştirelim” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (1. Etkinlik – Dinleme/İzleme Kazanımı: 4.5)

5. Öğrencilerinizi bugün öğrendikleri kelimeleri kendilerinin oluşturdukları sözlüklerine eklemeyi unutmamaları için uyarınız. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 4.6)

6. Öğrencilerinize kendilerine Yemen Savaşı sırasında yaşananlarla ilgili “Havada Bulut Yok” başlıklı şiiri okuyacağınızı/dinleteceğinizi söyleyiniz. Onları, şiiri “kendini konuşanın yerine koyarak dinleme” yöntemine uygun biçimde dinlemeleri için yönlendiriniz. Şiiri iki kez okuyunuz/dinletiniz. Öğrencilerinizden “Metni Çözümleyelim” etkinliğini yapmalarını isteyiniz.(Dinleme/İzleme Kazanımı: 1.4, 2.15, 2.23)

7. Öğrencilerinize şiirdeki dizeleri sırayla söyleyiniz. Bu dizelerden ne anladıklarını, bunu nereden anladıklarını açıklayarak söylemelerini isteyiniz. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.9, 2.12)

8. Öğrencilerinizden şiirle ilgili sorulardan oluşan 3. Etkinliği yapmalarını isteyiniz. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.4, 2.5, 2.12, 2.19, 2.20)
9. Metnin türüne ait özellikleri kavramalarına yardımcı olmak için öğrencilerinizden 4. Etkinliği okumalarını, sonra tekrar okuyacağınız/dinleteceğiniz şiiri bu etkinliği yapabilecek biçimde dinlemelerini isteyiniz. Gerekirse şiiri birkaç kez dinletiniz.(Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.22)
10. Öğrencilerinizden “Havada Bulut Yok” başlıklı şiirde verilen duyguları ifade edecekleri bir oyun hazırlamalarını, hazırladıkları oyunu canlandırmalarını isteyiniz.(Konuşma Kazanımı: 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.7, 2.8, 3.3, 3.4, 3.6, 3.12)
11. Öğrencilerinizden, “Havada Bulut Yok” başlıklı şiirde ifade edilenlerden yola çıkarak şiirde ifade edilenlerin öncesine ve sonrasına ait kurgu yapmalarını, bunu istedikleri anlatım türüne uygun olarak yazmalarını isteyiniz. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.18; Yazma Kazanımı: 2.12, 3.1, 3.3, 3.4)
12. Öğrencilerinizden yazılarını yazdıktan sonra “Yazılı Anlatım” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (5. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 4.1, 4.2, 4.3, 5.9)
13. Öğrencilerinizden bildiklerini yeni durumlarda kullanabilmelerine fırsat vermek amacıyla “Büyük Harflerin ve Kesme İşaretinin Kullanımı” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (6. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 6.1)
14. Öğrencilerinizden bildiklerini yeni durumlarda kullanabilmelerine fırsat vermek amacıyla “Büyük Harflerin ve Kesme İşaretinin Kullanımı” etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (7. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 6.2)
15. Bildiklerini pekiştirmeleri amacıyla öğrencilerinizden “Fiillerin Anlam Özellikleri” etkinliğini yapmalarını isteyiniz.(8. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanımı: 1.1)

Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinize aşağıdaki ya da uygun olacağını düşündüğünüz başka soruları sorunuz:
- Türkü bilmeyen var mı?
  - Bildiğiniz türküler nelerdir?
  - Türkülerin nasıl oluştuğunu biliyor musunuz?
  - Millî kültürümüzle türkülerimizin arasındaki ilişkiyi açıklayabilir misiniz?

- “Türkü” kelimesinin anlamını hiç düşündünüz mü?

4.6. Pasifik Yayınları 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Kazanımlarına Ait Bulgular

İncelenen üçüncü kitap, Pasifik Yayınlarına ait 8. sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabıdır. Bu kitapta, Millî Kültür temasında toplam 19 hedef ve 94 kazanım belirlenmiştir. Kazanımların temel dil becerilerine ve dil bilgisine dağılımı şu şekildedir:

Tablo 4.18: Pasifik Yayınları 8. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Hedef ve Kazanımlarının Dağılımı.

8. Sınıf Pasifik Yayınları Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Hedef Ve Kazanımları				
Öğrenme Alanları	Millî Kimlik İfadesine Yer Veren Hedefler	Dil Becerilerini İfade Eden Hedefler	Millî Kimlik İfadesine Yer Veren Kazanımlar	Dil Becerilerini İfade Eden Kazanımlar
Dinleme/İzleme	-	3	-	22
Konuşma	-	5	-	23
Okuma	-	4	-	18
Yazma	-	6	-	28
Dil bilgisi	-	1	-	3
Toplam	-	19	-	94

Tablo 4.19: Pasifik Yayınları 8. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Metinlerinin Türleri.

Metnin ve Yazarın Adı	Metnin Türü
Miras Keçe (Kenan Hulusi Koray)	Hikâye

Başlıyooooor... Nasrettin Hoca Festivali Başlıyooooor...(Çelik Ünlü)	Biyografi
Yozgat'ta Gençlerin Askere Uğurlanışı (Durali Doğan)	Söyleşi
Cazgır (Attila İlhan)	Şiir

Tablo 4.20: Dinleme/İzleme Becerisi Hedef ve Kazanımları.

1. Dinleme/izleme kurallarını uygulama
1.2. Başkalarını rahatsız etmeden dinler/izler.
1.3. Dinlenenle ilgili soru sormak, görüş bildirmek için uygun zamanda söz alır.
1.4. Dinleme/izleme yöntem ve tekniklerini kullanır.
2. Dinlenen/izlenen anlam ve çözümleme
2.1. Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.
2.3. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.
2.6. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.
2.7. Dinlediklerinde/izlediklerinde sebep – sonuç ilişkilerini belirler.
2.8. Dinlediklerinde/izlediklerinde amaç – sonuç ilişkilerini belirler.
2.10. Dinlediklerini/izlediklerini kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.
2.12. Dinlediklerine/izlediklerine ilişkin sorulara cevap verir.
2.13. Dinlediklerinde/izlediklerinde yer alan öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.
2.15. Kendini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri yorumlar.

2.17. İpuçlarından hareketle dinlediklerine/izlediklerine yönelik tahminlerde bulunur.
2.18. Dinlediklerinin/izlediklerinin öncesi ve/veya sonrasına ait kurgular yapar.
2.19. Dinlediklerinin/izlediklerinin başlığı/adı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.
2.20. Dinlediği/izlediği metne farklı başlıklar bulur.
2.21. Görsel/işitsel unsurlarla dinledikleri/izledikleri arasında ilgi kurar.
4. Söz varlığını zenginleştirme
4.1. Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.
4.2. Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.
4.4. Şiir, türkü, şarkı türlerinde metinler ezberler.
4.5. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.

Tablo 4.21: Konuşma Becerisi Hedef ve Kazanımları.

1. Konuşma kurallarını uygulama
1.1. Konuşmaya uygun ifadelerle başlar.
1.4. Standart Türkçe ile konuşur.
1.5. Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar.
1.6. Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanır.
1.10. Konuşmasında sebep – sonuç ilişkileri kurar.
1.12. Tekrara düşmeden konuşur.

2. Sesini ve beden dilini etkili kullanma
2.2.İşitilebilir bir sesle konuşur.
2.3. Kelimeleri doğru telaffuz eder.
2.4. Konuşurken gereksiz sesler çıkarmaktan kaçınır.
3. Hazırlıklı konuşmalar yapma
3.1. Konuşma konusu hakkında araştırma yapar.
3.7. Konuşmasını sunarken görsel, işitsel materyalleri ve farklı iletişim araçlarını kullanır.
3.8. Konuşma öncesinde konuyla ilgili açıklamalar yapar.
3.9. Konuşma sırasında sorulan sorulara açık, yerli ve doğru cevaplar verir.
3.10. Konuşmasında dikkati dağıtacak ayrıntılara girmekten kaçınır.
3.11. Konuşmasını belirlenen sürede ve teşekkür cümleleriyle sona erdirir.
3.12. Konuşma yöntem ve tekniklerini kullanır.
4. Kendi konuşmasını değerlendirme
4.1. Konuşmasını içerik yönünden değerlendirir.
4.2. Konuşmasını dil ve anlatım yönünden değerlendirir.
4.3. Konuşması sunum tekniği yönünden değerlendirir.
4.4. Konuşmasını sesini ve beden dilini kullanma yönünden değerlendirir.
5. Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma
5.1. Duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimlerini sözlü olarak ifade eder.
5.2. Anlamadıklarını ve merak ettiklerini sorar.

5.4. Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.

Tablo 4.22: Okuma Becerisi Hedef ve Kazanımları.

1. Okuma kurallarını uygulama
1.5. Okuma yöntem ve tekniklerini kullanır.
2. Okuduğu metni anlama ve çözümlenme
2.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.
2.3. Metnin konusunu belirler.
2.7. Olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.
2.10. Kalıplaşmış cümle yapılarının kuruluş ve kullanım özelliklerini kavrar.
2.11. Okuduklarındaki örtülü anlamları bulur.
2.13. Okuduklarını kendi cümleleriyle, kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.
2.15. Metne ilişkin sorular oluşturur.
2.16. Metnin türüyle ilgili özellikleri kavrar.
2.18. Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantıları fark eder.
2.22. Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri yorumlar.
2.25. Metnin öncesi ve/veya sonrasına ait kurgular yapar.
2.29. Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar.
2.30. Metnin başlığı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.
3. Okuduğu metni değerlendirme
3.1. Metni dil ve anlatım yönünden değerlendirir.

4. Söz varlığını zenginleştirme
4.1. Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.
4.3. Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.
4.4. Okuduklarından hareketle öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturur.

Tablo 4.23: Yazma Becerisi Hedef ve Kazanımları.

1. Yazma kurallarını uygulama
1.1. Kâğıt ve sayfa düzenine dikkat eder.
1.2. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar.
1.3. Elektronik ortamdaki yazışmalarda biçim ile ilgili kurallara uyar.
1.4. Standart Türkçe ile yazar.
1.5. Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar.
1.7. Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır.
1.10. Tekrara düşmeden yazar.
1.11. Yazım ve noktama kurallarına uyar.
2. Planlı yazma
2.1. Yazma konusu hakkında araştırma yapar.
2.3. Yazısını bir ana fikir etrafında planlar.
2.4. Yazısının ana fikrini yardımcı fikirlerle destekler.
2.5. Konunun özelliğine uygun düşünceyi geliştirme yollarını kullanır.
2.8. Yazısına konunun ve türün özelliğine uygun bir giriş yapar.

2.9. Yazıyı etkileyici ifadelerle sonuca bağlar.
2.10. Yazıya, konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur.
2.11. Dipnot, kaynakça, özet, içindikiler vb. kısımları uygun şekilde düzenler.
2.12. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.
3. Farklı türlerde metinler yazma
3.1. Olay yazıları yazar.
3.2. Düşünce yazıları yazar.
4. Kendi yazdıklarını değerlendirme
4.1. Yazdıklarını biçim ve içerik yönünden değerlendirir.
4.2. Yazdıklarını dil ve anlatım yönünden değerlendirir.
4.3. Yazdıklarını yazım ve noktalama kurallarına uygunluk yönünden değerlendirir.
5. Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma
5.1. Duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimlerini yazarak ifade eder.
5.2. Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.
5.7. Okul dergisi ve gazetesi için yazılar yazar.
5.8. Yazdıklarını başkalarıyla paylaşır ve onların değerlendirmelerini dikkate alır.
5.9. Yazdıklarından arşiv oluşturur.
6. Yazım ve noktalama kurallarını uygulama
6.2. Noktalama işaretlerini işlevlerine uygun olarak kullanır.

Tablo 4.24: Dil Bilgisi Becerisi Hedef ve Kazanımları.

2. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama
2.1. Cümlelerin temel öğelerini ve özelliklerini kavrar.
2.2. Cümlelerin yardımcı öğelerini ve özelliklerini kavrar.
2.3. Cümlede vurgulanmak isteyen ifadeyi belirler.

İncelenen Pasifik Yayınları 8. sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabındaki 19 hedef ve 94 kazanım içerisinde, millî kültürle ilgili herhangi bir hedef ve kazanıma rastlanmamıştır. Oluşturulan bütün hedef ve kazanımlar, dil becerileri ve dil bilgisine yöneliktir.

4.7. Pasifik Yayınları 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Etkinliklerine Ait Bulgular

Pasifik Yayınları 8. sınıf Türkçe Dersi Millî Kültür temasına ait etkinliklerin metinlere göre dağılımı şu şekildedir:

Tablo 4.25: Pasifik Yayınları 8. Sınıf Millî Kültür Teması Etkinliklerinin Öğrenme Alanlarına Dağılımı.

Pasifik Yayınları 8. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Etkinlikleri			
Metin Adı	Alt Teması	Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler	Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler
Temaya Hazırlık	-	1	-
Miras Keçe	Antikalar	3	18
Başlıyoor... Nasrettin Hoca Festivali Başlıyoor...	Türk Büyükleri	2	13

Yozgat'ta Gençlerin Askere Uğurlanışı	Gelenekler	1	11
Cazgır	Spor	3	11
Toplam	-	10	53

Temada toplam 63 etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinliklerden 10 tanesi millî kültür kazanımına yöneliktir. 53 tane etkinlik ise, temel dil becerilerine yönelik etkinliklerdir.

Temaya Hazırlık

Pasifik Yayınları 8. sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabında, temaya hazırlık bölümünde, herhangi bir kazanıma yönelik etkinlik bulunmamaktadır. Bunun yerine “Proje Ödevi” verilmiştir. Verilen proje ödevinin amacı; araştırma, yaratıcılık ve yazmadır. Proje ödevinin konusu; turizmin çevreniz için önemi, çevrenizle ilgili turizm rehberi hazırlamadır (Bu konu dışında başka bir konu da belirleme esnekliği tanınmıştır.). İki ay süre verilen proje ödevi hakkında yapılması istenenler basamaklar hâlinde anlatılmıştır. Sınıf içerisinde gruplar hâlinde yapılması istenen bu proje ödevinde, öğrencilerden genel bir araştırma yaparak çevrelerindeki tarihî, turistik, kültürel, etnolojik yerleri ve unsurları tespit etmeleri istenmiştir. Bu unsurlarla ilgili araştırma yapmaları istenmiştir. Araştırma sonucunda elde ettikleri bilgileri görsellerle birleştirip, estetik bir sunum yapmaları istenmiştir. Proje ödevinin değerlendirilmesinin “Dereceli Puanlama Anahtarı”yla yapılacağı belirtilmiştir. Verilen ödev, herhangi bir dil becerisi ya da millî kültür kazanımıyla ilişkilendirilmemiştir. Ancak içeriği itibarıyla, “Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlik” olarak değerlendirilmiştir.

Miras Keçe

Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinize “Miras Keçe” isimli hikâyeyi, not alarak dinleme yöntemine uygun olarak dinleteceğinizi/okuyacağınızı söyleyiniz. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 1.4)
2. Dinleme sırasında metinde geçen anlamını bilmedikleri kelimeleri ve tahmin ettikleri anlamlarını 1. Etkinlikteki uygun yerlere yazmalarını isteyiniz. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.1)

3. Metnin sırasıyla A, B, C, D bölümlerini dinletiniz/okuyunuz. Bölümlerin sonunda her bölümle ilgili olan soruyu sorarak öğrencilerinizden cevaplamalarını isteyiniz. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.17)

- A bölümünün sonunda “Eski tüccar ne demiş/ne yapmış olabilir?”

- B bölümünün sonunda “Eski tüccarı ne söylemiş olabilir?”

- C bölümünün sonunda “Odacı ne söylemiş/ne yapmış olabilir?”

4. Metni katılımsız dinleme yöntemiyle bir kez daha dinletiniz. Metni dinlerken “kim”, “ne”, “nereye”, “ne zaman”, “nasıl” sorularına cevap bulmaya çalışmalarını, cevaplarını defterlerine yazmalarını söyleyiniz. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 1.2, 1.3, 1.4, 2.6)

5. Dinledikleri metinde geçen kelime ve deyimleri cümle içinde kullanmaları amacıyla 2. Etkinliği yaptırınız. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 4.5)

6. Dinledikleri metinde geçen kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavramaları ve örnekler vermeleri amacıyla 3. Etkinliği yaptırınız. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 4.1)

7. Aynı kavram alanına giren kelimeleri anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanmaları amacıyla 4. Etkinliği yaptırınız. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 4.2)

8. Öğrencilerinizin metni anlamaları ve çözümlemeleri için aşağıdaki soruları sorup cevaplamalarını sağlayınız (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.12):

- Öğrencilerinizin birinden, metni kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetlemesini isteyiniz. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.10)

- Kendilerine miras kalan aile, keçeyi neden beğenmiyor? Bu yüzden başlarına ne geliyor? (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.7)

- Ailenin keçeyi eskiciye satmalarının nedeni nedir? Onları müzede nasıl bir sonuç bekliyor? (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.8)

- Metinden ev halkını ve müze görevlisinin keçe ile ilgili düşüncelerini anlatan cümleleri bulunuz. Bu cümleler arasında nesnellik ve öznellik bakımından farklılıklar var mı? (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.13)

- Sizin evinizde de böyle eski eşyalar bulunuyor mu? Bunlara hiç hikâyedeki olayı düşünerek baktınız mı? Evinizdeki eşyalara metindeki “Miras Keçe” olabileceği gözüyle bakarak düşüncelerinizi açıklayınız. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.15)

- Miras keçenin resimlerine bakınız. Resimlerde onun değeri ile ilgili ipuçları görüyor musunuz? (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.21)

- Metne niçin ‘‘Miras Keçe’’ adı verilmiş olabilir? Metinde anlatılan olayla başlık arasında nasıl bir ilişki var? Siz olsaydınız metne hangi başlığı koyardınız? (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.19, 2.20)

9. Tahtaya ‘‘Kültür varlığımız niçin değerlidir?’’ sorusunu yazınız. Öğrencilerinizi soruyla ilgili beyin fırtınası yaptırınız. Daha sonra birkaç öğrencinize, sınıfta ifade edilen düşünceleri güdümlü konuşma yöntemiyle ikişer dakikada bir araya getirerek anlatmaları için söz veriniz. (Konuşma Kazanımı: 1.12, 2.2, 2.3, 2.4, 3.12)

10. Öğrencilerinize el sanatlarıyla ilgili hazırlık bölümünde yaptırdığınız araştırmalarını sunmak amacıyla sınıfı düzenlemeleri için zaman tanıyınız. Araştırmalarını sunmalarını, materyallerini sergilemelerini isteyiniz. (Konuşma Kazanımı: 3.1, 3.7, 3.8, 3.9, 3.10, 3.11, 5.2)

11. Konuşan ğrencinizin kendi konuşmasını değerlendirmesi amacıyla ‘‘Kendi Konuşmasını Değerlendirme leği’’ni doldurmasını isteyiniz. (Konuşma Kazanımı: 4.1, 4.2, 4.3, 4.4)

12. ğrencilerinizden kısa çizginin kullanımıyla ilgili sezdirme amaçlı 5. Etkinliği yapmalarını isteyiniz. Daha sonra kısa çizginin kullanımıyla ilgili kavratma amaçlı 6. Etkinliği yapmalarını isteyiniz. (Yazma Kazanımı: 6.2)

13. ğrencilerinizden ‘‘keçe’’ ile ilgili araştırma yapmalarını isteyiniz. Bu araştırmadan elde ettikleri bilgileri arkadaşlarıyla paylaşmalarını isteyiniz. (Yazma Kazanımı: 2.1)

14. Öğrencilerinizin yaptıkları sunumlarda önemli gördüğünüz yerleri tahtaya yazınız. Daha sonra tahtaya yazılanlardan hareketle güdümlü yazma yöntemini kullanarak deneme türünün özelliklerine uygun birer yazı yazmalarını isteyiniz. (Yazma Kazanımı: 2.3, 2.4, 2.5, 2.8, 2.9, 2.10, 2.11, 2.13, 3.2)

15. ğrencilerinizden yazdıkları yazıyı, okulun internet sitesinde yayınlamak üzere elektronik ortama aktarmalarını ve bilgisayar ortamındaki yazılarının yazım ve noktalama kurallarına uygunluğunu kontrol etmelerini isteyiniz. (Yazma Kazanımı: 1.3)

16. Yazdıklarını değerlendirmeleri amacıyla ‘‘Kendi Yazısını Değerlendirme leği’’ni doldurmalarını isteyiniz. (Yazma Kazanımı: 4.1, 4.2, 4.3)

17. Çekimli fiil ve çekimli fiillerde kişi konusunu kavratmak amacıyla 7. Etkinliği yapmalarını isteyiniz.(Dil bilgisi Kazanımı: 2.1)

18. Eksilteli cümlelerin anlatıma kazandırdığı özellikleri fark etmeleri amacıyla 8. Etkinliği öğrencilerinize yaptırınız. (Dil bilgisi Kazanımı: 2.1)

Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinizi üçer kişilik gruplara ayırınız. Çevrelerinde yaşatılan el sanatlarından birinin; nasıl yapıldığı, ne amaçla kullanıldığı, kimlerin ilgi gösterdiği(satın aldığı), kaynağı(hikâyesi, geçmişi...) hakkında araştırma yapmalarını isteyiniz. Araştırmalarında görsel ve işitsel materyaller de toplamalarını, bir konuşma metni hazırlamak için notlar almalarını isteyiniz. Aralarından seçecekleri bir grup sözcüsünün araştırmayı sunacağını belirtiniz.

2. Öğrencilerinize Millî Kültür temasının işlenişi sonunda “Okul Müzemiz” adıyla bir müze oluşturacaklarını, bunun için evlerinde ve çevrelerinde bulabilecekleri müzede sergilenmeye uygun materyalleri belirlemelerini ve bu materyalleri okula getirmelerini isteyiniz. Bu çalışma için öğrencilerin getirecekleri materyalleri okulun uygun bir yerinde biriktiriniz. Tema boyunca öğrencilerinizi uyararak müzeyi zenginleştirmeleri konusunda motive ediniz. “Cazgır” metninin hazırlıklarında yer alan yönlendirmelere uygun olarak müzeyi hazırlamalarını ve ziyarete açmalarını sağlayınız.

3. Tahtaya “Kültür varlığımız niçin değerlidir?” sorusunu yazınız. Öğrencilerinize soruyla ilgili beyin fırtınası yaptırınız. Daha sonra birkaç öğrencinize, sınıfta ifade edilen düşünceleri ikişer dakikada bir araya getirerek anlatmaları için söz veriniz.

Başlyoor... Nasrettin Hoca Festivali Başlyoor...

Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler

1. “Nasrettin Hoca Festivali” metnini bir kez örnek olarak okuyunuz. Daha sonra metni öğrencilerinizden birine sesli okuma yöntemiyle okutunuz. (Okuma Kazanımı: 1.5)

2. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarmaları amacıyla 1. Etkinliği yaptırınız. (Okuma Kazanımı: 2.1)

3. 1. Etkinlikte anlamı öğrendikleri kelimeleri birer cümlede kullanmaları amacıyla 2. Etkinliği yaptırınız. (Okuma Kazanımı: 2.1)

4. 2. Etkinlikte cümlede kullandıkları kelimeleri daha önce oluşturdukları sözlüğe yazmalarını isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 4.4)

5. Öğrencilerinize metinle ilgili aşağıdaki soruları sorarak cevaplamalarını isteyiniz (Okuma Kazanımı: 2.13):

- Nasrettin Hoca nerede doğmuştur? (Okuma Kazanımı: 2.7)

- Metinde Hoca'nı çocukluğuyla ilgili hangi olaylar anlatılmaktadır? Bunlar Hoca'nın kişiliğinin hangi yönlerini yansıtmaktadır? (Okuma Kazanımı: 2.7)

- Nasrettin Hoca fıkralarının özelliği nedir?

- 1996'da Dünya Kahkaha Yılında Nasrettin Hoca'nın bütün dünyada anılması sizce bizim için neden onur vericidir?

- Nasrettin Hoca Şenlikleri nerede ve ne zaman düzenlenmektedir? Bu şenliklerde neler yapılmaktadır?

- Yazara göre Nasrettin Hoca'nın torunları kimlerdir?

- Metnin konusu nedir? (Okuma Kazanımı: 2.3)

- Metinde Nasrettin Hoca'nın hangi yönlerinden bahsedilmektedir?

- Bu metni okuduğunuzda Nasrettin Hoca'yı bütün yönleriyle tanıdınız mı?

- Böyle önemli kişilerin tanıtıldığı, eserlerinden bahsedildiği yazılara ne ad verilir?

Öğrencilerinize yönelttiğiniz bu sorulardan sonra onlara bu yazının biyografi türünde yazılmış olduğunu söyleyerek bu tür hakkında bilgi veriniz. (Okuma Kazanımı: 2.15)

- Metnin başlığı nedir? Yazar neden böyle bir başlık kullanmış olabilir? (Okuma Kazanımı: 2.29)

- Metne alt başlıklar bulmanız gerekse hangi bölümlere hangi başlıkları verirdiniz? (Okuma Kazanımı: 2.30)

6. "Hangi topraklarda anlatılırsa anlatılsın, o her zaman haksızlığa uğrayanların yanında yer almış, adaletsizliklere gözünü yummadan göğsünü siper etmiş, yaşamın ağır yükler altında ezilenleri bir gülücük ile rahatlatmış, alaycı yaklaşımı ile dertlerin kaynağının gözlerden ve kulaklardan silinmesini sağlamıştır."

Nasrettin Hoca'nın tanıtıldığı bu paragrafı öğrencilerinize okuyarak/okutarak onlara, “Nasrettin Hoca'nın tanıtıldığı bu paragrafın anlatımını söz sanatlarından arındırarak yazsak nasıl bir anlatım ortaya çıkardı? Yazarın cümleleri mi sizin kurduğunuz cümleler mi daha etkili bir anlatım oluşturuyor?” sorularını sorunuz. Düşüncelerini arkadaşlarıyla paylaşmalarını sağlayınız. (Okuma Kazanımı: 2.18)

7. Kavram havuzundan seçerek konuşma yöntemini kullanarak öğrencilere, “Arkadaşım nasıl olmalı?” etkinliğini yaptırınız. (Konuşma Kazanımı: 1.4, 1.5, 1.6, 1.10, 1.12, 3.12)

8. Öğrencilerinizi Nasrettin Hoca'nın “El, elin eşeğini türkü çağıra çağıra arar.” atasözünü doğuran fikrini anlatarak güdümlü konuşma yöntemiyle “Ben Olsaydım” etkinliğini yaptırınız. (Konuşma Kazanımı: 3.12, 5.1, 5.4)

9. Öğrencilerinizden virgülün kullanımıyla ilgili hatırlatma amaçlı 3. Etkinliği yapmalarını isteyiniz. (Yazma Kazanımı: 6.2)

10. Bir metinden hareketle yeni bir metin yazma yöntemiyle öğrencilerinize “Nasrettin Hoca Yazıyor” etkinliğini yaptırınız. (4: Etkinlik – Yazma Kazanımı: 1.1, 1.2, 1.5, 1.11, 2.12, 3.1)

11. Sınıfınızda veya okulunuzda internet bağlantılı bilgisayar bulunuyorsa, öğrencilerinizden merak ettikleri konularla ilgili sorularını e-mail yoluyla Nasrettin Hoca'ya göndermelerini isteyiniz. Adres olarak kendi e-mail adresinizi veriniz. Daha sonra öğrencilerinizle birlikte bu gönderileri yazım ve noktalama kurallarına uygunluk açısından değerlendiriniz. (Yazma Kazanımı: 1.3, 1.4)

12. Cümlenin yardımcı öğelerini; belirtili – belirtisiz nesne, yer tamlayıcısı, zarf tamlayıcısı ve bunlarla ilgili ara sözlen özelliklerini sezdirme ve kavratma amacıyla öğrencilerinize 5. Etkinliği yaptırınız. (Dil bilgisi Kazanımı: 2.2)

13. Cümlenin yardımcı öğelerini; belirtili – belirtisiz nesne, yer tamlayıcısı, zarf tamlayıcısı ve bunlarla ilgili ara sözlerin özelliklerini sezdirme ve kavratma amacıyla öğrencilerinize 6. Etkinliği yaptırınız. (Dil bilgisi Kazanımı: 2.2)

Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler

1. Tahtaya “bindiği dalı kesmek”, “cenaze namazına buyurmak”, “tavşanın suyunun suyuna çorba yapmak”, “ipe un sermek”, “elin eşeğini türkü çağıra çağıra aramak”, “parayı verip düdüğü çalmak” deyimlerini yazınız. Bu deyimleri ve kaynağını bilip bilmediklerini

sorunuz. Öğrencileriniz düşüncelerini söyledikten sonra deyimlerin kaynağının Nasrettin Hoca fıkraları olduğunu söyleyip fıkralardan birini anlatınız.

2. Öğrencilerinize metinle ilgili aşağıdaki soruları sorunuz:

- Nasrettin Hoca fıkralarının özelliği nedir?

- 1996'da Dünya Kahkaha Yılında Nasrettin Hoca'nın bütün dünyada anılması sizce bizim için neden onur vericidir?

- Nasrettin Hoca Şenlikleri nerede ve ne zaman düzenlenmektedir? Bu şenliklerde neler yapılmaktadır?

- Yazara göre Nasrettin Hoca'nın torunları kimlerdir?

- Metinde Nasrettin Hoca'nın hangi yönlerinden bahsedilmektedir?

- Bu metni okuduğunuzda Nasrettin Hoca'yı bütün yönleriyle tanıdınız mı?

Yozgat'ta Gençlerin Askere Uğurlanışı

Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinize, metni örnek olarak okuyunuz. Daha sonra metni işaretleyerek okuma yöntemiyle öğrencilerinize bir kez daha okutunuz. İşaretledikleri bölümleri kendi cümleleriyle ifade ederek anlamlı bir metin oluşturmalarını isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 1.5)

2. Okudukları metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarmaları amacıyla 1. Etkinliği yaptırınız. (Okuma Kazanımı: 2.1)

3. Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak anlamca ilişkili kelimelere örnek vermeleri amacıyla 2. Etkinliği yaptırınız. (Okuma Kazanımı: 4.1)

4. Öğrencilerinizden metinle ilgili aşağıdaki soruları cevaplamalarını isteyiniz (Okuma Kazanımı: 2.13):

- Metne göre ana ocağı ile baba ocağı nereleridir? Yazar niçin böyle düşünmektedir?

- Askere çağrı pusulasını alan gençler nasıl bir ruh hâline bürünürler?

- Hangi eğlencelere katılırlar?

- Hangi gelenekler uygulanır?

- Askere gidecekleri gün nasıl uğurlanırlar?
- İlk mektup nasıl karşılanır?
- Metnin konusunu belirlemelerini isteyiniz.

5. Öznel ve nesnel yargıları ayırt etmeleri amacıyla 3. Etkinliği yaptırınız. (Okuma Kazanımı: 2.11)

6. Öğrencilerinizden sınıfa getirdikleri asker ve askere uğurlamayla ilgili yazıları okumalarını isteyiniz. Okunan yazılarda askere uğurlayan veya askere uğurlananların duygularını ifade etmelerini isteyiniz. Bu durumlarda olumsuz duygular yaşayanlara hangi sözlerle yardımcı olabileceklerini ifade etmelerini isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 2.22)

7. Öğrencilerinizden, kendilerini karşısındakinin yerine koyarak konuşma yöntemiyle bir yakınlarını askere uğurladıklarında neler hissettiklerini anlatan bir konuşma yapmalarını isteyiniz. (Konuşma Kazanımı: 1.1, 1.4, 1.12, 2.2, 2.3, 3.12, 5.1)

8. Öğrencilerinizden virgülün kullanımıyla ilgili sezdirme ve kavratma amaçlı 4. Etkinliği yapmalarını isteyiniz. (Yazma Kazanımı: 6.2)

9. Öğrencilerinizden 5. Etkinlikte yer alan metni, kontrollü yazma tekniğiyle, verilen boşluğa, duygu ve düşüncelerinin akışına göre mantıklı bir sıraya koyarak yeniden oluşturmalarını isteyiniz. (Yazma Kazanımı: 1.2, 2.12)

10. Cümlenin temel ve yardımcı öğelerini kavratmak amacıyla 6. Etkinliği yapmalarını isteyiniz. (Dil bilgisi Kazanımı: 2.1)

11. Cümlenin temel ve yardımcı öğelerini kavratmak amacıyla 7. Etkinliği yapmalarını isteyiniz. (Dil bilgisi Kazanımı: 2.2)

Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinizden metinle ilgili aşağıdaki soruları cevaplamalarını isteyiniz:

- Metne göre ana ocağı ile baba ocağı nereleridir? Yazar niçin böyle düşünmektedir?
- Hangi gelenekler uygulanır?
- Askere gidecekleri gün nasıl uğurlanırlar?

Cazgır

Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinize metni örnek olarak okuyunuz. Daha sonra, öğrencilerinizden metni not alarak okuma yöntemine uygun olarak sessiz okumalarını, okuma sırasında güreşle ilgili terimleri, şiirde dikkatlerini çeken şekil özelliklerini, şiire ses güzelliği sağlayan bölümleri not etmelerini isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 1.5)

2. Metnin bağlamından hareketle kelime, kelime grubu ve terimlerin anlamlarını tahmin etmeleri amacıyla öğrencilerinize 1. Etkinliği yaptırınız. (Okuma Kazanımı: 2.1)

3. 1. Etkinlikte anlamını öğrendikleri kelimeleri cümlede kullanmaları amacıyla öğrencilerinize 2. Etkinliği yaptırınız. (Okuma Kazanımı: 4.3)

4. Metinde yer alan kelimelerin metindeki anlamlarını pekiştirmek amacıyla 3. Etkinliği yaptırınız. Öğrendikleri kelimeleri daha önce oluşturdukları sözlüğe yazmalarını isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 4.4)

5. Öğrencilerinize metinle ilgili aşağıdaki soruları sorarak cevaplandırmalarını isteyiniz (Okuma Kazanımı: 2.13):

- Metinde hangi ünlü pehlivanlardan bahsedilmektedir? Siz bu pehlivanlar hakkında neler biliyorsunuz?

- Metinde öznel ve nesnel yargıların kullanıldığı mısralar hangileridir? (Okuma Kazanımı: 2.11)

- “Boyları yıldız döker, omuzları çifte burmalı” cümlesinde ne anlatılmak istediğini açıklayınız. (Okuma Kazanımı: 2.10)

- Öğrencilerinize şiirde yer alan “Vur ha vur davul dağları taşları titret” mısrasını okuyunuz. Şiirden mısradaki abartmaya benzer başka söyleyişler bulunuz. Bunların anlatımı nasıl etkilediğini açıklayınız. (Okuma Kazanımı: 2.10)

- Daha sonra şiirdeki diğer benzetmeleri bularak bunların anlatımı nasıl etkilediğini açıklayınız. (Okuma Kazanımı: 2.18)

- Metindeki giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini, mısraları numaralandırarak belirtiniz. (Okuma Kazanımı: 2.16)

- Şiirde kulağınıza hoş gelen ses tekrarları var mı? Bunlar daha çok hangi mısraların hangi bölümlerine görülüyor? (Okuma Kazanımı: 2.25)

6. Metni dil ve anlatım yönünden değerlendirmek amacıyla öğrencilerinizden metinle ilgili etkinliklerin sonundaki sayfada yer alan 1. Ölçeği doldurmalarını isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 3.1)

7. Katılımlı konuşma yöntemiyle öğrencileriniz Kırkpınar güreşleri hakkında elde ettikleri bilgilerini arkadaşlarıyla paylaşmalarını sağlayınız. Kırkpınar güreşlerinden söz eden öğrencilerinizin sözlerini bölüm sonlarında keserek bir başka öğrenciye söz verip devam etmesini isteyiniz. Böylece çok sayıda öğrencinizin etkinliğe katılmasını, zaman zaman sorular sorarak dinleyen öğrencilerin de düşüncelerini ifade etmelerini sağlayınız. (Konuşma Kazanımı: 3.1, 3.12, 5.4)

8. Öğrencilerinizden noktalı virgülün kullanımıyla ilgili kavratma amaçlı 4. Etkinliği yapmalarını isteyiniz. (Yazma Kazanımı: 6.2)

9. Öğrencilerinizden duyulardan hareketle yazma yöntemiyle okudukları şiirin kendilerinde uyandırdıkları duyguları anlatan bir yazı yazmalarını isteyiniz. Bunun için onlardan metinde anlatılanlardan hareketle, hayallerinde bir güreş sahnesi tasarlama ve bu sahnede olup bitenleri, seyircileri, davulcuları, cazgırı, güreşçileri anlatmalarını; yazılarında yeni öğrendikleri kelime, kavram, atasözü ve deyimleri de kullanmalarını isteyiniz. Yazılarını 5. Etkinlikte verilen yere yazmalarını isteyiniz. İsteyen öğrencilerinizin resim yapabileceğini de belirtiniz. (Yazma Kazanımı: 1.1, 1.2, 1.7, 1.10, 1.11, 2.12, 5.1, 5.2, 5.7, 5.8, 5.9)

10. Cümlede vurgulanmak istenen ifadeyi belirlemelerini sağlamak amacıyla 6. Etkinliği yapmalarını isteyiniz. (Dil bilgisi Kazanımı: 2.3)

11. Cümlede vurgulanmak istenen ifadeyi belirlemelerini sağlamak amacıyla 7. Etkinliği yapmalarını isteyiniz. (Dil bilgisi Kazanımı: 2.3)

Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler

1. Metne hazırlık etkinlikleri çerçevesinde, güreşin, millî kültürümüzde çok önemli bir yeri olan ata sporumuz olduğunu belirterek bildikleri diğer geleneksel sporlarımızdan söz etmelerini isteyiniz.

2. Tema hazırlık etkinlikleri çerçevesinde müze hazırlayacağınızı söylemişsiniz. Öğrencilerin okula getirdikleri müze materyallerini değerlendirerek uygun olanlarını seçiniz. Sergilenmeye uygun materyallerle ilgili tarihî, teknik, kültürel, ekonomik bilgileri

içeren karton levhaları materyalleri getiren öğrencilerinize hazırlatınız. Okulunuzun uygun bir mekânına getirilen materyalleri ziyaret esaslarına uygun bir şekilde yerleştiriniz. Hazırlanan levhaları da uygun şekilde asınız. Öğrencilerinizden müzenin açılışıyla ilgili bir davetiye hazırlamalarını isteyiniz. Hazırlanan davetiyeyi kontrol ederek çoğaltılmasını sağlayınız. Öğrencilerinizden çevrenin ileri gelenlerini, okul müdürü ve öğretmenlerini, ailelerini, arkadaşlarını davetiyeye çağırarak “Okul Müzesi”nin açılışına davet etmelerini isteyiniz. Davetlilerin “Okul Müzesi”ni ziyaret etmeleri sağlayınız.

3. Öğrencilerinize metinle ilgili aşağıdaki soruları sorarak cevaplandırmalarını isteyiniz:

- Metinde hangi ünlü pehlivanlardan bahsedilmektedir? Siz bu pehlivanlar hakkında neler biliyorsunuz?

4.8. MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Kazanımlarına Ait Bulgular

İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programına göre “Millî Kültür” teması sadece 7. sınıflarda zorunlu temadır. Diğer sınıfların kitaplarında bu tema bulunmak zorunda değildir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf Türkçe Dersi kitabında da “Millî Kültür” temasına yer verilmemiştir. Bu nedenle herhangi bir kazanım incelenememiştir.

4.9. MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Etkinliklerine Ait Bulgular

İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programına göre “Millî Kültür” teması sadece 7. sınıflarda zorunlu temadır. Diğer sınıfların kitaplarında bu tema bulunmak zorunda değildir. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları 6. sınıf Türkçe Dersi kitabında da “Millî Kültür” temasına yer verilmemiştir. Bu nedenle herhangi bir etkinlik incelenememiştir.

4.10. MEB Yayınları 7. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Kazanımlarına Ait Bulgular

İncelenen dördüncü kitap, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 7. sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabıdır. Bu kitapta, Millî Kültür temasında toplam 26 hedef ve 127 kazanım belirlenmiştir. Kazanımların temel dil becerilerine ve dil bilgisine dağılımı şu şekildedir:

Tablo 4.26: MEB Yayınları 7. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Hedef ve Kazanımlarının Dağılımı.

7. Sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Hedef Ve Kazanımları				
Öğrenme Alanları	Millî Kimlik İfadesine Yer Veren Hedefler	Dil Becerilerini İfade Eden Hedefler	Millî Kimlik İfadesine Yer Veren Kazanımlar	Dil Becerilerini İfade Eden Kazanımlar
Dinleme/İzleme	-	5	-	19
Konuşma	-	5	-	29
Okuma	-	5	-	42
Yazma	-	6	-	31
Dil bilgisi	-	5	-	6
Toplam	-	26	-	127

Tablo 4.27: MEB Yayınları 7. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Metinlerinin Türleri.

Metnin ve Yazarın Adı	Metnin Türü
Anadolu'nun Cirit Oyunları (Mehmet Önder)	Söyleşi
Miras Keçe (Kenan Hulusi Koray)	Hikâye
Karada Yüzen Donanma (Yavuz Bahadıroğlu)	Hikâye
Bozkırın Tezenesi (Bayram Bilge Tokel)	Biyografi

Tablo 4.28: Dinleme/İzleme Becerisi Hedef ve Kazanımları.

1. Dinleme/izleme kurallarını uygulama

1.1. Konuşmacının sözünü kesmeden sabır ve saygıyla dinler.
1.2. Başkalarını rahatsız etmeden dinler/izler.
1.4. Dinleme/izleme yöntem ve tekniklerini kullanır.
2. Dinlenenini/izlenenini anlama ve çözümleme
2.1. Dinlenenini/izleneninin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.
2.6. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.
2.7. Dinlediklerinde/izlediklerinde sebep – sonuç ilişkilerini belirler.
2.12. Dinlediklerine/izlediklerine ilişkin sorulara cevap verir.
2.15. Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları duygu, düşünce ve hayalleri yorumlar.
2.21. Görsel/işitsel unsurlarla dinledikleri/izledikleri arasında ilgi kurar.
3. Dinlediklerini/izlediklerini değerlendirme
3.1. Dinlediklerini/izlediklerini dil ve anlatım yönünden değerlendirir.
4. Söz varlığını zenginleştirme
4.5. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki kelime, deyim ve atasözlerini günlük hayattaki bağlantılarını dikkate alarak cümle içinde kullanır.

Tablo 4.29: Konuşma Becerisi Hedef ve Kazanımları.

1. Konuşma kurallarını uygulama
1.1. Konuşmaya uygun ifadelerle başlar.
1.4. Standart Türkçe ile konuşur.

1.5. Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar.
1.6. Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanır.
1.12. Tekrara düşmeden konuşur.
2. Sesini ve beden dilini etkili kullanma
2.2. İşitilebilir bir sesle konuşur.
2.3. Kelimeleri doğru telaffuz eder.
2.4. Konuşurken gereksiz sesler çıkarmaktan kaçınır.
2.5. Uygun yerlerde vurgu, tonlama ve duraklama yapar.
2.9. Dinleyicilerle göz teması kurar.
3. Hazırlıklı konuşmalar yapma
3.5. Konunun özelliğine uygun düşünceyi geliştirme yollarını kullanır.
3.8. Konuşma öncesinde konuyla ilgili açıklamalar yapar.
3.10. Konuşmasında dikkati dağıtacak ayrıntılara girmekten kaçınır.
3.12. Konuşma yöntem ve tekniklerini kullanır.

Tablo 4.30: Okuma Becerisi Hedef ve Kazanımları.

1. Okuma kurallarını uygulama
1.1. Sesini ve beden dilini etkili kullanır.
1.2. Akıcı biçimde okur.
1.3. Kelimeleri doğru telaffuz eder.
1.5. Okuma yöntem ve tekniklerini kullanır.

2. Okuduğu metni anlama ve çözümleme
2.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.
2.2. Metindeki anahtar kelimeleri belirler.
2.7. Olay, yer, zaman, şahıs, varlık kadrosu ve bunlarla ilgili unsurları belirler.
2.10. Okuduklarındaki örtülü anlamları bulur.
2.12. Okuduklarını kendi cümleleriyle, kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.
2.13. Metne ilişkin sorulara cevap verir.
2.15. Metnin türüyle ilgili özellikleri kavrar.
2.16. Metnin planını kavrar.
2.19. Metindeki söz sanatlarının anlatıma olan katkısını fark eder.
2.24. Metindeki ipuçlarından hareketle metne yönelik tahminlerde bulunur.
2.27. Okuduklarını kendi hayatı ve günlük hayatla karşılaştırır.
2.29. Metnin başlığı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.
2.30. Metnin başlığı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.
2.31. Metnin yazarı veya şairi hakkında bilgi edinir.
4. Söz varlığını zenginleştirme
4.3. Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini günlük hayattaki bağlantılarını dikkate alarak cümle içinde kullanır.

Tablo 4.31: Yazma Becerisi Hedef ve Kazanımları.

1. Yazma kurallarını uygulama
1.4. Standart Türkçe ile yazar.

1.5. Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar.
1.7. Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır.
1.10. Tekrara düşmen yazar.
1.11. Yazım ve noktalama kurallarına uyar.
2. Planlı yazma
2.5. Konunun özelliğine uygun düşüncüyü geliştirme yollarını kullanır.
2.9. Yazıyı etkileyici ifadelerle sonuca bağlar.
2.10. Yazıya, konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur.
2.12. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.
3. Farklı türlerde metinler yazma
3.3. Bildirme yazıları yazar.
4. Kendi yazdıklarını değerlendirme
4.3. Yazdıklarını yazım ve noktalama kurallarına uygunluk yönünden değerlendirir.
5. Kendini yazılı olarak ifade etme alışanlığı kazanma
5.8. Yazdıklarını başkalarıyla paylaşır ve onların değerlendirmelerin dikkate alır.
6. Yazım ve noktalama kurallarını uygulama
6.2. Noktalama işaretlerini işlevlerine uygun olarak kullanır.

Tablo 4.32: Dil Bilgisi Becerisi Hedef ve Kazanımları.

3. Fiil kiplerinde zaman ve anlam kaymasıyla ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama
3.1. Cümlede zaman kavramını belirleyen/destekleyen zarfları fark eder.

3.2. Fiil kiplerinde zaman ve anlam kaymasının nasıl gerçekleştiğini kavrar.
3.3. Fiil kiplerini farklı zaman ve anlamları ifade edecek şekilde kullanır.

Tablo 4.33: Tema Kapsamında Üzerinde Durulacak Ara Disiplin Kazanımları.

İnsan hakları ve vatandaşlık kazanımları
11. Hakları ihlâl edildiği durumlar karşısında yetkili kurumlara başvurmanın bir vatandaşlık görevi olduğunu belirtir.
Spor kültürü ve olimpiik eğitim kazanımları
6. Türk sporcularının olimpiyatlardaki başarılarının nedenlerini açıklar.

İncelenen MEB Yayınları 7. sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabındaki 26 hedef ve 127 kazanım içerisinde, millî kültürle ilgili herhangi bir hedef ve kazanıma rastlanmamıştır. Oluşturulan bütün hedef ve kazanımlar, dil becerileri ve dil bilgisine yöneliktir.

4.11. MEB Yayınları 7. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Etkinliklerine Ait Bulgular

MEB Yayınları 7. sınıf Türkçe Dersi Millî Kültür temasına ait etkinliklerin metinlere göre dağılımı şu şekildedir:

Tablo 4.34: MEB Yayınları 7. Sınıf Millî Kültür Teması Etkinliklerinin Öğrenme Alanlarına Dağılımı.

MEB Yayınları 7. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Etkinlikleri			
Metin Adı	Alt Teması	Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler	Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler

Temaya Hazırlık	-	1	-
Anadolu'nun Cirit Oyunları	Oyun–Spor	2	14
Miras Keçe	Kültürel Miras	6	15
Karada Yüzen Donanma	Türk Büyükleri	2	15
Bozkırın Tezenesi	Türk Müziği	1	15
Toplam	-	12	59

Temada toplam 71 etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinliklerden 12 tanesi millî kültür kazanımına yöneliktir. 59 tane etkinlik ise, temel dil becerilerine yönelik etkinliklerdir.

Temaya Hazırlık

MEB Yayınlarına ait 7. sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabında temaya hazırlık için verilen etkinliklerde, dil becerisi ve metin çözümlemesine yönelik herhangi bir etkinliğe rastlanmamıştır. Onun yerine millî kültür kazanımına yönelik etkinlik bulunmaktadır. Temaya hazırlık amacıyla verilmiş etkinlik şu şekildedir:

1. Öğrencilerinizi üç gruba ayırınız. Bir grup öğrencinize geleneksel sanatlarımız (çinicilik, ahşap, ebru, telkâri vb.), diğer bir grup öğrencinize millî sporlarımız (güreş, cirit, deve güreşleri vb.), son gruba ise kültürel değerlerimiz (Ayasofya, Selimiye Camii, Beypazarı evleri, Safranbolu evleri, Anadolu Medeniyetler Müzesi, Dolmabahçe Sarayı vb.) ile ilgili bilgi, belge ve görseller getirmelerini isteyiniz. Getirilen görseller üzerinde öğrencilerinizi konuşturunuz. Edindikleri bilgileri diğer arkadaşlarıyla paylaşmalarını sağlayınız. Beğenilen görselleri okul panosunda sergileyerek diğer öğrencilerinizin de bu görselleri görmelerini sağlayınız.

Anadolu'nun Cirit Oyunları

Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler

1. Metni bir kez sesli okuyunuz. Ardından işaretleyerek okuma yöntemini uygulayınız. (Okuma Kazanımı:1.5)
2. Öğrencilerinize okudukları metinde geçen kelimelere yönelik hazırlanan bulmacayı çözdürünüz. (1. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.1)
3. Metni anlama yorumlama ve yeniden yapılandırmaya yönelik aşağıdaki soruları sorunuz (Okuma Kazanımı: 2.13):
  - Ciridin Anadolu’da kaç yıllık bir geçmişi vardır?
  - Cirit oyunu nasıl ortaya çıkmıştır?
  - İki oba arasındaki anlaşmazlığı gidermek için obanın yaşlıları nasıl bir öneride bulundular? Siz bu öneriyi nasıl değerlendiriyorsunuz?
  - Cirit nasıl oynanır?
  - Cirit oyununa hangi kuralları eklemek isterdiniz? Neden?
4. Öğrencilerinizden okudukları metne yönelik hazırlanan doğru yanlış etkinliğini yapmalarını isteyiniz. (2. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.13)
5. Öğrencilerinizden metinde yer alan düşüncüyü geliştirme yollarının işlevlerini açıklamalarını ve 3. Etkinliği yapmalarını isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 2.19) Etkinlik tamamlandıktan sonra öğrencilerinize millî sporun ve ciridin tanımını deftere yazmalarını söyleyiniz.
6. Öğrencilerinizin okudukları metinde geçen millî değeri bulmalarını, bu ve bunun gibi değerlerin günlük hayatla ilişkisini sorgulamalarını sağlayınız. (4. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.27)
7. Öğrencilerinizden metni özetlemelerin, metinden hareketle cirit hakkında neler öğrendiklerini yazmalarını isteyiniz. (5. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.12)
8. Öğrencilerinizden metnin yazarı hakkında edindikleri bilgileri anlatmalarını isteyiniz (Okuma Kazanımı: 2.31)
9. Öğrencilerinizin takım sporları (basketbol, voleybol, futbol vb.) hakkındaki bilgilerini, duygularını ve düşüncelerini etkili bir şekilde anlatma becerilerini geliştirmek amacıyla güdümlü konuşma yöntemini kullanmalarını sağlayınız. Bu amaçla öğrencilerinizle beyin fırtınası yapınız. Takım sporları hakkında öğrencilerinizi bilgilendiriniz. Birkaç

öğrencinizin grup oyunları hakkında duygu, düşünce ve hayallerini iki dakika içinde ifade etmelerini sağlayınız. Öğrencilerine aşağıdaki soruları yönelterek onlara rehberlik edebilirsiniz (Konuşma Kazanımı: 1.12, 2.3, 2.4, 2.5, 3.5, 3.12) :

- Çevrenizde hangi grup oyunlarını oynuyorsunuz?
- Takım sporlarındaki kurallara uyuyor musunuz? Neden?
- Takım sporları bize neler kazandırabilir?
- En beğendiğiniz grup oyunu hangisidir? Neden?

Bu etkinliği Spor Kültürü ve Olimpik Eğitim ara disipliniyle “Türk sporcularının olimpiyatlardaki başarılarının nedenlerini açıklar.” kazanımı ile ilişkilendirmek için Hamza Yerlikaya'nın hayatını anlatan metni okuyunuz.

10. Öğrencilerinizin tanıtma yazıları yazma becerilerini geliştirmek amacıyla güdümlü yazma yöntemini kullanmalarını sağlayınız. Daha sonra öğrencilerinize “Yetkili biri olsaydınız cirit oyununu dünyaya nasıl tanıttırdınız?” konulu tanıtıcı bir yazı yazmalarını, getirdikleri A4 kâğıtlarına yazdıkları konuyla ilgili afiş ve slogan hazırlamalarını söyleyiniz. “Spor, barış ve kardeşlik duygularını geliştirir mi?” konusunu sınıfın gündemine alarak öğrencilerinizle tartışınız. (6. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 1.5, 2.10, 2.12)

11. Öğrencilerinize soru işaretinin bilinmeyen, kesin olmayan veya şüphe ile karşılanan yer, tarih vb. durumlar için kullanıldığını sezdirmek ve kavratmak amacıyla 7. Etkinliği yaptırınız. (Yazma Kazanımı: 6.2)

12. Öğrencilerinize soru işaretinin bilinmeyen, kesin olmayan veya şüphe ile karşılanan yer, tarih vb. durumlar için kullanıldığını sezdirmek ve kavratmak amacıyla 8. Etkinliği yaptırınız. (Yazma Kazanımı: 6.2)

13. Öğrencilerinize cümlede zaman kavramını belirleyen zarfları sezdirme etkinliğini yaptırınız. (9. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanım: 3.1)

14. Konuyu işledikten sonra öğrencilerinize cümlede zamanı kavrama ve kullanma ile ilgili etkinliği yaptırınız. (10. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanımı: 3.1)

Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinize spor dallarının (futbol, güreş, cirit, atletizm, voleybol vb.) isimlerini söyleyiniz. Öğrencilerinize bu spor dallarından hangilerinin millî spor olduğunu sorunuz. Bu spor dallarını millî yapan özelliklerin neler olduğunu tartışmalarını isteyiniz. Ardından millî sporlarımızı tanımanın, geliştirmenin önemi üzerinde durunuz.

2. Metni anlama yorumlama ve yeniden yapılandırmaya yönelik aşağıdaki soruları sorunuz:

- Ciritin Anadolu’da kaç yıllık bir geçmişi vardır?
- Cirit oyunu nasıl ortaya çıkmıştır?
- Cirit nasıl oynanır?
- Cirit oyununa hangi kuralları eklemek isterdiniz? Neden?

Miras Keçe

Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinize notlarını yazmaları için dinleme kartlarını hazırlamalarını isteyiniz. Kartlara sorularını(5N1K – kim, ne, nerede, ne zaman, nasıl) ve cevaplarını yazmalarını söyleyiniz. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 1.1, 1.2)

2. Öğrencilerinizden dinledikleri metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarmalarını isteyiniz. (1. Etkinlik – Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.1)

3. Öğrencilerinizden metinde geçen kelime gruplarının anlamlarını deyimler sözlüğünden bularak cümle içinde kullanmalarını isteyiniz. (2. Etkinlik – Dinleme/İzleme Kazanımı: 4.5)

4. Öğrencilerinize metni anlama, yorumlama ve yeniden yapılandırmaya yönelik soruları yöneltiniz (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.12):

- Aileye neler miras kalmıştır?
- Ev halkının mirasla ilgili düşünceleri nelerdir?
- Ev halkı keçeyi nerelerde kullanıyor?
- Eskici keçeyi neden almak istemiştir(Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.7)?

- Aile en sonunda keçeyi ne yaptı? Siz olsaydınız ne yapardınız? Neden(Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.15)?

5. Öğrencilerinizden hikâyedeki şahısları belirleyerek bu şahısların keçe satılmadan önceki ve keçe satıldıktan sonraki duygu ve düşüncelerini yazmalarını isteyiniz. (3. Etkinlik – Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.6)

6. Öğrencilerinizden dinlediklerinden hareketle, etkinlikte verilen resimlerin hangi olaya yönelik olduğunu belirtmelerini isteyiniz. (4. Etkinlik – Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.21)

7. Öğrencilerinizden dinledikleri metinde öne çıkan anlatım özelliklerini belirleyerek metni dil ve anlatım yönünden değerlendirmelerini isteyiniz. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 3.1)

8. Öğrencilerinizden dinlediklerini içerik yönünden değerlendirmeleri için aşağıdaki soruları tahtaya yazınız. Cevapları sınıfta tartışınız (Dinleme/İzleme Kazanımı: 3.2):

- Dinlediğiniz metinde öne çıkan millî değer nedir?

- Kültürel miraslarımız konusunda nasıl bir sonuca vardınız?

- Dinlediğiniz metinde anlatılan olay ile günlük hayatta karşılaşmanız mümkün mü?

Bu konudaki düşünceniz nedir?

9. Öğrencilerinizin öğrendikleri kelime, kavram, atasözü ve deyimleri anlatımlarında kullanmalarını sağlamak amacıyla kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma yöntemini kullanmalarını sağlayınız. Öğrencilerinize, “miras, müzik, antika, işleme, kültür, kulak vermek...” gibi kelime, kavram ve deyimleri veriniz. “Kültürel mirasların korunması ve yaşatılması” ya da “Kültürel mirasların tanıtılması” konularından birisini seçip konuşmalarını sağlayınız. (Konuşma Kazanımı: 2.2, 2.9, 3.10, 3.12)

Bu etkinliği İnsan Hakları ve Vatandaşlık ara disiplini “Hakların ihlâl edildiği durumlar karşısında yetkili kurumlara başvurmanın bir vatandaşlık görevi olduğunu belirtir.” kazanımıyla ilişkilendirmek için örnek bir durum üzerinden konuşmalarını sağlayınız.

10. Öğrencilerinizin hangi türde yazmaya yatkın olduklarını belirleyerek yaratıcılıklarını o yönde geliştirmek amacıyla bir metinden hareketle yeni bir metin oluşturma yöntemini kullanmalarını sağlayınız. Öğrencilerinizden, insanların ellerindeki değerlerin kıymetini bilemediklerini, bu nedenle zaman zaman sıkıntılarla karşılaşabileceklerini belirterek kitaplarında verilen “Horozla İnci” metnini okumalarını, metnin görsellerini incelemelerini

isteyiniz. Daha sonra bu metinden hareketle istedikleri türde yazmalarınız söyleyiniz. (5. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 2.9, 2.12, 5.8)

11. Öğrencilerinize alay, kinaye veya küçümseme anlamı taşıyan sözden sonra yay araç içinde ünlem işareti kullanıldığını sezdirme ve kavratmaya yönelik etkinliği yaptırınız. (6. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 6.2)

12. Öğrencilerinize alay, kinaye veya küçümseme anlamı taşıyan sözden sonra yay araç içinde ünlem işareti kullanıldığını sezdirme ve kavratmaya yönelik etkinliği yaptırınız. (7. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 6.2)

13. Öğrencilerinize fiillerde zaman – anlam kaması ile ilgili sezdirme etkinliğini yaptırınız. (8. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanımı: 3.2)

14. Etkinlikten sonra gerekli açıklamaları yaparak ilgili kavrama etkinliğini yaptırınız. (9. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanımı: 3.2)

15. Öğrencilerinize fiillerde zaman – anlam kayması ile ilgili uygulama etkinliğini yaptırınız. (10. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanımı: 3.2)

Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler

1. Derse hazırlık amaçlı kültürel mirasla ilgili resim ve fotoğraflar getiriniz. Kültürel miras eserleriyle ilgili hikâyeler getiriniz. (Taç Mahal, Çin Seddi, Piramitler, Selimiye Camisi vb.) Daha sora öğrencilerinizin resim ve fotoğraflardaki eserlerin kendilerine neler çağrıştırdıklarını, yaşadıkları çevrede bu tür eserlerin olup olmadığı, o eserler ile ilgili neleri merak ettiklerini sorunuz. Eserlerle ilgili hikâye bilen öğrencilerinizden hikâyelerini anlatmalarını isteyiniz.

2. Yukarıdaki etkinliği yaptıktan sonra öğrencilerinize kültürel miras konusunda görüşlerini söylemeleri için aşağıdaki soruları da yöneltebilirsiniz:

- Kültürel miras denilince aklınıza neler geliyor?
- Toplumsal hayatımızda kültürel mirasları korumamız bize neler kazandırır?
- Miras kalan eşyaları satmayı doğru buluyor musunuz? Neden?

3. Öğrencilerinizden UNESCO Dünya Kültür Mirasları Listesi'ne alınan tarihî eserlerimizi ve bu listeye aday gösterilen eserlerimizi araştırmalarını isteyiniz. Bu konuyla ilgili elde ettikleri bilgileri arkadaşlarıyla paylaşmalarını sağlayınız.

4. Öğrencilerinize “Bir müze müdürü olsaydınız çevrenizdeki kültür mirasını korumak için neler yapardınız?” sorusunu yöneliniz. Öğrencilerinizin cevapları doğrultusunda kültürel mirasa sahip çıkmanın önemi ve gereği üzerinde durunuz.

5. “Atalarımızın miraslarına sahip çıkmak, gelecek nesillere onları aktarmak için neler yapabiliriz? Çevremizdeki mirasların farkında mıyız, yeterince duyarlı davranıyor muyuz? vb.” sorularla öğrencilerinizin duygu ve düşüncelerini paylaşmalarını sağlayınız.

6. Öğrencilerinizden dinlediklerini içerik yönünden değerlendirmeleri için aşağıdaki soruları tahtaya yazınız. Cevapları sınıfta tartışınız:

- Dinlediğiniz metinde öne çıkan millî değer nedir?
- Kültürel miraslarımız konusunda nasıl bir sonuca vardınız?

Karada Yüzen Donanma

Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinizin okuma öncesinde ve sürecinde metin üzerinde düşünmelerini ve metni anlamalarını sağlamak amacıyla soru sorarak okuma yöntemini kullanmalarını sağlayınız. (Okuma Kazanımı: 1.5)

2. Metni okurken öğrencilerinizden anlamını bilmedikleri kelimeleri belirlemelerini ve bu kelimelerin anlamlarını sözlükten bularak cümlede kullanmalarını isteyiniz. (1. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.1)

3. Öğrencilerinizden karışık olarak verilen deyimleri düzenleyip boşluklara yazmalarını, bu deyimleri cümle içinde kullanmalarını ve anahtar kelimeyi bulmalarını isteyiniz. (2. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 4.3)

4. Metni anlama, yorumlama ve yeniden yapılandırmaya yönelik aşağıdaki soruları öğrencilerinize yöneltiniz (Okuma Kazanımı: 2.13):

- Osmanlı donanması nereye demirlemiştir?
- Çarpışmalar sırasında Bizanslılar şehri korumak için neler yapıyor?
- Fatih Sultan Mehmet, İstanbul’u nasıl kuşatmayı düşünüyor?
- İstanbul’un fethi neye bağlıydı?
- İstanbul’u fethetmek için Fatih Sultan Mehmet’in aklına nasıl bir çare gelmişti?

- Kuşatmaya başlamadan önce Fatih Sultan Mehmet kurmaylarıyla birlikte neler yapmıştır?

- Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u başka hangi yöntemlerle fethedebilirdi?

- İstanbul'u fethetmek için sizin aklınıza nasıl bir çare gelirdi?

- İstanbul hakkında neler biliyorsunuz?

5. Öğrencilerinizden İstanbul'un kuşatılma hikâyesinin öncesine kurgular isteyiniz. Öğrencilerinizden kurguladıkları hikâyeleri anlatmalarını isteyiniz. Kuşatma hikâyesini kurgularken nelerden yararlandıklarını ve esinlendiklerini belirtmelerini sağlayınız. (Okuma Kazanımı: 2.24)

6. Öğrencilerinizden metindeki olay, yer, zaman ve şahıs kadrosunu belirlemeleri için ilgili etkinliği yaptırınız. (3. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.7) [Bu etkinliği yaptırdıktan sonra Sosyal Bilgiler dersi (“Kültür ve Miras” ünitesi) ile ilişkilendirme yaparak İstanbul'un fethedilmesinin Osmanlı Devleti'ne deniz ticareti açısından ne gibi katkılar sağladığının tartışılmasını sağlayınız.]

7. Öğrencilerinize “Siz olsaydınız bu hikâyeye nasıl bir başlık verirdiniz?” sorusunu yönelterek metnin başlığının içeriğine uygun olup olmadığı hakkında düşüncelerini defterlerine yazmalarını söyleyiniz. (Okuma Kazanımı: 2.29)

8. Öğrencilerinizden okudukları metnin planını çıkarmalarını isteyiniz. (5. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.6)

9. Öğrencilerinizin konuşma yeteneklerini ve yaratıcılıklarını geliştirmek amacıyla yaratıcı konuşma yöntemini kullanmalarını sağlayınız. Öğrencilerinize “Fatih Sultan Mehmet” hakkında konuşacaklarını söyleyiniz. Her öğrenci bir önceki arkadaşının konuyla ilgili söylediklerinden hareketle konuşarak konuya farklı bir bakış açısı getirmelidir. (Konuşma Kazanımı: 1.1, 1.12, 2.3, 3.5, 3.8, 3.12)

10. Öğrencilerinizin bir konu hakkındaki bilgilerini, duygularını ve düşüncelerini etkili bir şekilde anlatma becerilerini geliştirmek amacıyla güdümlü yazma yöntemini kullanmalarını sağlayınız. Fatih Sultan Mehmet ve Akşemsettin arasında geçen bir olayı anlatan metni okuyunuz. Bu olaydan Fatih Sultan Mehmet'in kişilik özellikleri hakkında yazı yazmalarını isteyiniz. (Yazma Kazanımı: 2.12)

11. Öğrencilerinize yabancı bir ülkede yaşayan bir mektup arkadaşları olduğunu düşünerek ona Fatih Sultan Mehmet'i tanıttak bir mektup yazmalarını isteyiniz. (6. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 1.4, 2.5, 3.3)
12. Öğrencilerinize kısa çizginin kullanımı ile ilgili 7. Etkinliği yaptırınız. (Yazma Kazanımı: 6.2)
13. Öğrencilerinize kısa çizginin kullanımı ile ilgili 8. Etkinliği yaptırınız. (Yazma Kazanımı: 6.2)
14. Öğrencilerinize fiil kiplerinin farklı anlamlarda kullanılması ile ilgili etkinliği yaptırınız. (9. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanımı: 3.3)
15. Öğrencilerinize fiil kiplerinin farklı zaman ve anlamda kullanılması ile ilgili etkinliği yaptırınız. (10. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanımı: 3.3)

Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinizden Fatih Sultan Mehmet'in metinde yer alan kişilik özelliklerini yazmalarını isteyiniz.(4. Etkinlik)
2. Öğrencilerinize, Fatih Sultan Mehmet ve Akşemsettin arasında geçen bir olayı anlatan metni okuyunuz. Fatih Sultan Mehmet'in kişisel özellikleri hakkında öğrencilerinizi konuşturunuz.

Bozkırım Tezenesi

Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler

1. Okuma bölümünde soru sorarak okuma yöntemini uygulayınız. Metni okumadan önce öğrencilerinizden metnin başlığı ve görsel unsurları incelemelerini ve zihinlerinde oluşan soruları defterlerine yazmalarını isteyiniz. Öğrencilerinizin sorularını tahtaya yazınız. Öğrencilerinize metin okunurken tahtadaki soruların cevaplarını bulmaları gerektiğini söyleyiniz. (Okuma Kazanımı: 1.1, 1.2, 1.3, 1.5)
2. Öğrencilerinizden metnin bağlamından harekele kelimelerin anlamlarını bulup yazmalarını isteyiniz. (1. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.1)
3. Bu etkinlikten sonra metinde geçen deyimlerin anlamlarını sözlükten bulup yazmalarını ve birer cümlede kullanmalarını söyleyiniz. (2. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 4.3)

4. Öğrencilerinize metni anlama, yorumlama ve yeniden yapılandırmaya yönelik aşağıdaki soruları yöneltiniz(Okuma Kazanımı: 2.13):

- Yazar Türklerin yeni yurtlarını ne ile selamladıklarını söylüyor?

- Yazar “Veysel onunla geçti iki kapılı handan ağır ağır.” sözleriyle ne anlatmak istiyor?

- Onun sazı ve sesi insanları nasıl etkiliyor?

- Neşet Ertaş hangi yönleriyle gündemde kalabilmiştir?

- Neşet Ertaş şiirlerinde hangi mahlası kullanmıştır?

- Neşet Ertaş’la karşılaşırdınız ona neler sorardınız?

5. Öğrencilerinizden metni çağrıştıracak anahtar kelimeleri belirlemelerini isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 2.2)

6. Öğrencilerinizden verilen paragraftan hareketle altı çizili cümledeki örtülü anlamı bulmalarını isteyiniz. (3. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.10)

7. Öğrencilerinizden metnin başlığı ile içeriği arasında bir ilgi kurmalarını isteyiniz. “Bu metne siz nasıl bir başlık verirdiniz?” sorusunu yönelterek farklı bir başlık bulmalarını sağlayınız.(Okuma Kazanımı: 2.29, 2.30)

8. Okudukları metni çözümlmeye yönelik 4. Etkinliği yaptırınız. (Okuma Kazanımı: 2.15)

9. Aşağıdaki soruları öğrencilerinize yönelterek metnin türünü öğrenmelerini sağlayınız (Okuma Kazanımı: 2.15):

- Metinde bir kişinin hayatı anlatılıyor mu?

- Anlatılan kişi ünlü müdür?

- Metin başkası tarafından mı anlatılıyor?

- Bu kişinin başarılarından söz ediliyor mu?

- Anlatılan kişinin eserleri ve çalışmaları tanıtılıyor mu?

10. Öğrencilerinizin yeni öğrendikleri kelime ve deyimleri anlatımlarında kullanmalarını sağlamak amacıyla kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma yöntemini kullanmalarını sağlayınız. Bunun için “ozan, türkü, üslûp, şöhret, saz, âşık, bozlak, rafine, medyatik, bağlama, yarasını sarmak, medet ummak, köşe bucak kaçmak, gönül telini

titretmek” kelime ve deyimlerini tahtaya yazıp yuvarlak içine alınız. Öğrencilerinize bu kelimelerden birkaçını kullanarak kendilerine bir konuşma konusu belirlemelerini söyleyiniz. Konularını belirledikten sonra tahtaya yazılı kelimelerden kullanmaları gerektiğini söyleyiniz. (Konuşma Kazanımı: 1.4, 1.5, 1.6, 1.12, 3.12)

11. Öğrencilerinizin kendilerine özgü ifade şekilleri ve üslûplarını geliştirmeleri amacıyla bir metni kendi kelimeleriyle yeniden oluşturma yöntemini kullanmalarını sağlayınız. Bunun için 5. Etkinliği yaptırınız. (Yazma Kazanımı: 1.4, 1.5, 1.7, 1.10, 1.11, 2.12, 4.3)

12. Bundan sonra eğik çizginin kullanıldığı yerleri belirlemelerine yönelik etkinliği yaptırınız. (6. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 6.2)

13. Bu etkinlikten sonra eğik çizginin kullanımıyla ilgili diğer etkinliği yaptırınız. (7. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 6.2)

14. Öğrencilerinizden verilen zaman zarflarını cümlede kullanmalarını isteyiniz. (8. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanımı: 3.1)

15. Öğrencilerinize zaman ve anlam kayması olan fiilleri bulmalarını ve bu fiillerin hangi zaman ve anlam anlamını ifade ettiklerini yazmalarını söyleyiniz. (9. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanımı: 3.2)

Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinize metni anlama, yorumlama ve yeniden yapılandırmaya yönelik aşağıdaki soruları yöneltiniz:

- Saz ve söz kültürümüzün farklı bir üslûpla yoğuran kimdir?
- Onu diğer saz çalan insanlardan ayıran nedir?
- Neşet Ertaş kimdir?
- Siz de duygularınızı saz çalarak söylemek ister miydiniz?
- Metinde Türk müziğinin hangi aletlerinden söz ediliyor?
- Geçmişte Türk müziği ile uğraşanlara hangi adlar veriliyor?
- Günümüzde müzikle uğraşan insanlara ne adlar veriliyor?
- Sazın Türk müziğindeki yeri ve önemi nedir?
- Duygularını saz eşliğinde dile getiren Türk müziği ustaları kimlerdir?

4.12. MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Kazanımlarına Ait Bulgular

İncelenen altıncı kitap, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınlarına ait 8. sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabıdır. Bu kitapta, Millî Kültür temasında toplam 19 hedef ve 80 kazanım belirlenmiştir. Kazanımların temel dil becerilerine ve dil bilgisine dağılımı şu şekildedir:

Tablo 4.35: MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Hedef ve Kazanımlarının Dağılımı.

8. Sınıf Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Hedef Ve Kazanımları				
Öğrenme Alanları	Millî Kimlik İfadesine Yer Veren Hedefler	Dil Becerilerini İfade Eden Hedefler	Millî Kimlik İfadesine Yer Veren Kazanımlar	Dil Becerilerini İfade Eden Kazanımlar
Dinleme/İzleme	-	4	-	16
Konuşma	-	4	-	18
Okuma	-	4	-	23
Yazma	-	5	-	18
Dil bilgisi	-	2	-	5
Toplam	-	19	-	80

Tablo 4.36: MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Metinlerinin Türleri.

Metnin ve Yazarın Adı	Metnin Türü
İhtiyar Çilingir (Memduh Şevket Esendal)	Hikâye

Gönül Mimarlarımız (Talat Sait Halman – Şükrü Enis Regü)	Biyografi
Türküler Dolusu (Bedri Rahmi Eyuboğlu)	Şiir
Nevruz ve Birlik (Sevinç Çokum)	Fıkra

Tablo 4.37: Dinleme/İzleme Becerisi Hedef ve Kazanımları.

1. Dinleme/izleme kurallarını uygulama
1.3. Dinlenenle ilgili soru sormak, görüş bildirmek için uygun zamanda söz alır.
1.4. Dinleme/izleme yöntem ve tekniklerini kullanır.
2. Dinlenen/izlenen anlam ve çözümleme
2.1. Dinlenenin/izlenenin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.
2.2. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki anahtar kelimeleri fark eder.
2.3. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.
2.4. Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu belirler.
2.5. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki yardımcı fikirleri/duyguları belirler.
2.7. Dinlediklerinde/izlediklerinde sebep – sonuç ilişkilerini belirler.
2.9. Dinlediklerindeki/izlediklerindeki örtülü anlamları bulur.
2.12. Dinlediklerine/izlediklerine ilişkin sorulara cevap verir.
2.22. Şiir dilinin farklılığını ayırt eder.
2.23. Şiirin kendisinde uyandırdığı duyguları ifade eder.
2.25. Dinlediği/izlediği kişi, konu ya da metnin yazarı/şairi hakkında bilgi edinir.
3. Dinlediklerini/izlediklerini değerlendirme

3.3. Dinlediği/izlediği kişiye sesini ve beden dilini etkili kullanma yönünden değerlendirir.
5. Etkili dinleme/izleme alışkanlığı kazanma
5.2. şiir, hikâye, masal dinletilerine katılır.
5.3. Çok yönlü iletişim araçlarındaki yayınlardan ilgi, istek ve ihtiyaçlarına uygun olanlarını takip eder.

Tablo 4.38: Konuşma Becerisi Hedef ve Kazanımları.

1. Konuşma kurallarını uygulama
1.4. Standart Türkçe ile konuşur.
1.5. Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar.
1.7. Karşındakinin algılamakta zorluk çekmeyeceği bir hızda ve akıcı biçimde konuşur.
1.9. Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır.
2. Sesini ve beden dilini etkili kullanma
2.1. Konuşurken nefesini ayarlar.
2.3. Kelimeleri doğru telaffuz eder.
2.4. Konuşurken gereksiz sesler çıkarmaktan kaçınır.
2.7. Sözleriyle jest ve mimiklerinin uyumuna dikkat eder.
2.8. Canlandırmalarda, sesini varlık ve kahramanları çağrıştıracak şekilde kullanır.
3. Hazırlıklı konuşmalar yapma
3.1. Konuşma konusu hakkında araştırma yapar.
3.3. Konuşmasını bir ana fikir etrafında planlar.

3.4. Ana fikri yardımcı fikirlerle destekler.
3.7. Konuşmasını sunarken görsel, işitsel materyalleri ve farklı iletişim araçlarını kullanır.
3.8. Konuşma öncesinde konuyla ilgili açıklamalar yapar.
3.9. Konuşma sırasında sorulan sorulara açık, yerli ve doğru cevaplar verir.
3.10. Konuşmasında dikkati dağıtacak ayrıntılara girmekten kaçınır.
3.12. Konuşma yöntem ve tekniklerini kullanır.
5. Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma
5.2. Anlamadıklarını ve merak ettiklerini sorar.

Tablo 4.39: Okuma Becerisi Hedef ve Kazanımları.

1. Okuma kurallarını uygulama
1.1. Sesini ve beden dilini etkili kullanır.
1.2. Akıcı biçimde okur.
1.3. Kelimeleri doğru telaffuz eder.
1.5. Okuma yöntem ve tekniklerini kullanır.
2. Okuduğu metni anlama ve çözümleme
2.1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.
2.2. Metindeki anahtar kelimeleri belirler.
2.4. Metnin ana fikrini/ana duygusunu belirler.
2.6. Anlatımın kimin ağzından yapıldığını belirler.
2.10. Kalıplaşmış cümle yapılarının kuruluş ve kullanım özelliklerini kavrar.

2.13. Okuduklarını kendi cümleleriyle, kronolojik sıra ve mantık akışı içinde özetler.
2.14. Metne ilişkin sorulara cevap verir.
2.15. Metne ilişkin sorular oluşturur.
2.16. Metnin türüyle ilgili özellikleri kavrar.
2.20. Metinde yararlanılan düşünceyi geliştirme yollarının işlevlerini açıklar.
2.21. Metne ilişkin karşılaştırmalar yapar.
2.22. Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri yorumlar.
2.24. Metindeki ipuçlarından hareketle metne yönelik tahminlerde bulunur.
2.28. Okuduklarını kendi hayatı ve günlük hayatla karşılaştırır.
2.29. Metinle ilgili görsel öğeleri yorumlar.
2.30. Metnin başlığı ile içeriği arasındaki ilişkiyi ortaya koyar.
4. Söz varlığını zenginleştirme
4.2. Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.
4.3. Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.
5. Okuma alışkanlığı kazanma
5.9. Beğendiği kısa yazıları ezberler.

Tablo 4.40: Yazma Becerisi Hedef ve Kazanımları.

1. Yazma kurallarını uygulama
1.1. Kâğıt ve sayfa düzenine dikkat eder.
1.2. Düzgün, okunaklı ve işlek “bitişik eğik yazı”yla yazar.

1.4. Standart Türkçe ile yazar.
1.11. Yazım ve noktama kurallarına uyar.
2. Planlı yazma
2.2. Yazacaklarının taslağını oluşturur.
2.5. Konunun özelliğine uygun düşünceyi geliştirme yollarını kullanır.
2.9. Yazıyı etkileyici ifadelerle sonuca bağlar.
2.10. Yazıya, konuyla ilgili kısa ve dikkat çekici bir başlık bulur.
2.12. Yazma yöntem ve tekniklerini kullanır.
3. Farklı türlerde metinler yazma
3.1. Olay yazıları yazar.
3.3. Bildirme yazıları yazar.
3.4. Şiir yazar.
5. Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma
5.1. Duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimlerini yazarak ifade eder.
5.4. Şiir defteri tutar.
5.6. Beğendiği sözleri, metinleri ve şiirleri derler.
5.8. Yazdıklarını başkalarıyla paylaşır ve onların değerlendirmelerini dikkate alır.
5.10. Yazma yarışmalarına katılır.
6. Yazım ve noktalama kurallarını uygulama
6.2. Noktalama işaretlerini işlevlerine uygun olarak kullanır.

Tablo 4.41: Dil Bilgisi Becerisi Hedef ve Kazanımları.

1. Fiilimsiler ile ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama
1.3. Fiilimsileri özelliklerine uygun biçimde kullanır.
1.4. Cümlede, fiilimsiye bağlı kelime veya kelime gruplarını bulur.
2. Cümleyle ilgili bilgi ve kuralları kavrama ve uygulama
2.1. Cümlenin temel öğelerini ve özelliklerini kavrar.
2.2. Cümlenin yardımcı öğelerini ve özelliklerini kavrar.
2.3. Cümlede vurgulanmak isteyen ifadeyi belirler.

İncelenen MEB Yayınları 8. sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabındaki 19 hedef ve 80 kazanım içerisinde, millî kültürle ilgili herhangi bir hedef ve kazanıma rastlanmamıştır. Oluşturulan bütün hedef ve kazanımlar, dil becerileri ve dil bilgisine yöneliktir.

4.13. MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı Etkinliklerine Ait Bulgular

MEB Yayınları 8. sınıf Türkçe Dersi Millî Kültür temasına ait etkinliklerin metinlere göre dağılımı şu şekildedir:

Tablo 4.42: MEB Yayınları 8. Sınıf Millî Kültür Teması Etkinliklerinin Öğrenme Alanlarına Dağılımı.

MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı Millî Kültür Teması Etkinlikleri			
Metin Adı	Alt Teması	Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler	Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler
Temaya Hazırlık	-	1	-

İhtiyar Çilingir	Zanaatlar	4	16
Gönül Mimarlarımız	Türk Büyüklerimiz	2	14
Türküler Dolusu	Türk Müziği	-	18
Nevruz ve Birlik	Bayramlar	1	13
Toplam	-	8	61

Temada toplam 69 etkinlik bulunmaktadır. Bu etkinliklerden 8 tanesi millî kültür kazanımına yöneliktir. 61 tane etkinlik ise, temel dil becerilerine yönelik etkinliklerdir.

Temaya Hazırlık

Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler

1. MEB Yayınlarının 8. sınıf Millî Kültür teması hazırlık çalışması kapsamında öğrencilere bir proje ödevi verilmiştir. Bu ödevde göre;

Öğrencilerinizden bir türkünün hikâyesini özetleyerek sınıf arkadaşlarına sunmalarını isteyiniz. Ödevlerini hazırlarken şu basamaklara uymalarını isteyiniz:

- Çeşitli türkülere ait türkülerden hikâyesi olan bir türkü seçtiniz.
- Seçtikleri türkünün hikâyesini yazdırınız.
- Seçtikleri türkünün hikâyesinin haritasını çıkarttırınız.
- Çalışmalarını sizin belirlediğiniz tarihte sınıf arkadaşlarına sundurunuz.
- Ödevin değerlendirilmesi için dereceli puanlama anahtarını kullanınız.

İhtiyar Çilingir

Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinizin okunan metinde geçen kelimelerin nasıl telaffuz edildiğini ve hangi bağlamda kullanıldığını anlamalarını sağlamak amacıyla sesli okuma yöntemini kullanınız.

(Okuma Kazanımı: 1.5) Metnin örnek okumasını yaptıktan sonra birkaç öğrencinize daha metni okutunuz. (Okuma Kazanımı: 1.1, 1.2, 1.3)

2. Öğrencilerinize metinde anlamını bilmedikleri kelimeleri öğrenmelerine yönelik etkinliği yaptırınız. (1. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.1)

3. Metni çözümlmeye yönelik aşağıdaki soruları öğrencilerinize sorunuz (Okuma Kazanımı: 2.13):

- Yazarın Koyunpazarı'nda neler dikkatini çekiyor?

- Yazar dükkânda neler gözlemliyor?

- Yazar, ihtiyar çilingirin çalışmasını gözlemledikten sonra neler düşünüyor?

- Yazar, dükkânda nasıl bir olaya tanık oluyor?

- İhtiyar çilingir, müşterisinin isteğini yapıyor mu? Neden?

- Yazar, “Bu adam para âşıklısı değildi.” derken ne demek istiyor (Okuma Kazanımı: 2.10) ?

- Metinden ihtiyar çilingirin para âşıklısı olmadığını gösteren cümleler bulunuz.

4. Hikâyeyi anlama ve çözümlmeye yönelik etkinliği yaptırınız. (2. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.20)

5. Öğrencilerinizden metinde ortaya konan soruna farklı çözümler üretmelerini isteyiniz. (3. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.23)

6. Öğrencilerinizden metnin bitmediğini düşünerek hikâyenin sonuna farklı bir kurgu yapmalarını isteyiniz. (4. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.24)

7. Öğrencilerinize, “Ünlü bir ressam veya yazar olsaydınız ve sizden sanat anlayışınıza uymayan bir eser yapmanız istenseydi, para karşılığında bunu yapar mıydınız?” diye sorup onların duygu ve düşüncelerini alınız. (Okuma Kazanımı: 2.21)

8. Öğrencilerinize anlatımın kimin ağzından yapıldığını kavratmak için ilgili etkinliği yaptırınız. (5. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.6)

9. Öğrencilerinize metnin türünü kavratmaya yönelik etkinliği yaptırınız. (6. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.15)

10. Dinleyicileri konuşma sürecine katarak konunun anlaşılmasını kolaylaştırmak ve konuya farklı bakış açıları getirmek amacı ile katılımlı konuşma yöntemini uygulayınız. Sınıfa getireceğiniz geleneksel el sanatları ile gazete kupürlerinden birini öğrencilerinizle birlikte inceleyerek içeriği hakkında tartışmalarını sağlayınız. (Konuşma Kazanımı: 1.5, 3.12)

11. Öğrencilerinizden kendi yörelerinde yaşatılan el sanatları ile ilgili yazı ve resim getirmelerini isteyiniz. Getirdikleri bu resim ve yazıları kullanarak konuşacaklarını söyleyiniz. (Konuma Kazanımı: 2.1, 2.4, 2.7, 3.1, 3.7, 5.2)

12. Öğrencilerinizden konuşmalarını yaptıktan sonra, “Öz Değerlendirme Formu”nu doldurmalarını isteyiniz. (7. Etkinlik – Konuşma Kazanımı: 1.4, 1.5, 2.3, 2.4, 3.8, 3.9)

13. Öğrencilerinizden hikâyenin kahramanları arasında geçen konuşmayı canlandırmalarını isteyiniz. Canlandırma yaparken seslerini hikâyenin kahramanlarını çağrıştıracak şekilde kullanmalarını söyleyiniz. Canlandırmayı sınıf mevcuduna göre birkaç kez yaptırınız. Okulunuzda tiyatro salonu varsa canlandırmayı tiyatro salonunda yaptırabilirsiniz. (Konuşma Kazanımı: 2.8)

14. Öğrencilerinizden yazma yeteneklerin ve yaratıcılıklarını geliştirmek için yaratıcı yazma yöntemini kullanınız. Sınıfa zanaatlar ile ilgili hikâyeler getiriniz. Bunlardan birkaçını öğrencilerinize okuyunuz. Daha sonra onlardan zanaat, el sanatları, sanat konularından birini seçmelerini isteyiniz. Seçtikleri konunun onlara çağrıştırdıkları kavramları yazmalarını söyleyiniz. Bu kavramlardan hareketle bir hikâyeye yazmalarını, yazarken kurgulanmış olanla gerçeği ayırt etmelerini isteyiniz. (8. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 1.4, 1.11, 2.12, 3.1, 5.8)

15. Öğrencilerinize fiilimsilerle ilgili uygulama etkinliğini yaptırınız. (9. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanımı: 1.3)

16. Öğrencilerinize fiilimsilerle ilgili uygulama etkinliğini yaptırınız. (10. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanımı: 1.4)

Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinize, “Ünlü bir ressam veya yazar olsaydınız ve sizden sanat anlayışınıza uymayan bir eser yapmanız istenseydi, para karşılığında bunu yapar mıydınız?” diye sorup onların duygu ve düşüncelerini alınız.

2. Sınıfa getireceğiniz geleneksel el sanatları ile gazete kupürlerinden birini öğrencilerinizle birlikte inceleyerek içeriği hakkında tartışmalarını sağlayınız.
3. Öğrencilerinizden kendi yörelerinde yaşatılan el sanatları ile ilgili yazı ve resim getirmelerini isteyiniz. Getirdikleri bu resim ve yazıları kullanarak konuşacaklarını söyleyiniz.
4. Sınıfa zanaatlar ile ilgili hikâyeler getiriniz. Bunlardan birkaçını öğrencilerinize okuyunuz. Daha sonra onlardan zanaat, el sanatları, sanat konularından birini seçmelerini isteyiniz. Seçtikleri konunun onlara çağrıştırdıkları kavramları yazmalarını söyleyiniz.

Gönül Mimarlarımız

Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinizin akıcı ve hızlı okumalarını sağlamak amacı ile sessiz okuma yöntemini kullanınız. (Okuma Kazanımı: 1.5)
2. Öğrencilerinize harflerinin yerleri değiştirilmiş kelimeleri bulmaya ve cümle içinde kullanmaya yönelik etkinliği yaptırınız. (1. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 4.3)
3. Aşağıdaki soruları tahtaya yazıp öğrencilerinizden de defterlerine yazmalarını isteyiniz. Sonra bu soruları cevaplamaları gerektiğini söyleyerek metni anlama, çözümleme ve yorumlamaya ilişkin aşağıda yer alan doğru –yanlış, boşluk doldurma ve açık uçlu türlerinde hazırlanan soruları öğrencilerinize yöneltiniz(Okuma Kazanımı: 2.14):
  - Yunus Emre'nin gerek şiirleri gerek ilahileri, önce Selçuklulara, sonra Modern Türkiye'ye ilham verdi. Doğru mu, yanlış mı?
  - Yavuz Sultan Selim, Sinan'ı en büyük mimar olarak atadı. Doğru mu, yanlış mı?
  - Küçük Sinan'ın ..... özelliği bütün köyde dillere destan olmuştu.
  - Yunus Emre, Anadolu'nun dört bucağına giderek halkı ..... ile büyülemişti.
  - Yunus Emre ve Mimar Sinan dönemleri arasında kaç asır vardır?
  - Yunus Emre ve Mimar Sinan'ın icra ettikleri sanatlar arasında nasıl bir benzerlik vardır?

- Sizce, kitap yazarları niçin metnin başlığını “Gönül Mimarlarımız” olarak seçmiş olabilir? Siz olsaydınız hangi başlığı seçerdiniz(Okuma Kazanımı: 2.31)?

- Sizce kitap yazarlarının hem Yunus Emre hem Mimar Sinan metnini bir başlık altında almasının bir sebebi var mı? Ne olabilir?

- Siz, yazarların yerinde olsaydınız hangi kültürel değerlerimizi aynı metinde toplardınız? Niçin?

4. Öğrencilerinize Yunus Emre ve Mimar Sinan’ı karşılaştırmaya yönelik etkinliği yaptırınız. (2. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.21)

5. Öğrencilerinize aynı kavram alanına giren kelimelerin ortak ve birbirinden farklı yönlerini belirlemeye ve bu kelimelerin anlamlarını bulmaya yönelik etkinliği yaptırınız. (3. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 4.2)

6. Öğrencilerinize metnin türü hakkında bilgi veriniz. (Okuma Kazanımı: 2.16)

7. Bir konu hakkındaki fikirlerin dinleyiciler tarafından kabul edilmesini ve benimsenmesini sağlamak amacı ile ikna etme yöntemini kullanınız. Öğrencilerinizden Yunus Emre ve Allah konulu bir çalışma hazırlamalarını ve bunu sınıfta sunmalarını isteyiniz. (Konuşma Kazanımı: 3.1, 3.3, 3.4, 3.10, 3.12)

8. Öğrencilerinizin okuduklarından hareketle duygu, düşünce ve hayal dünyalarını zenginleştirmek, onları etkin duruma getirmek yorum yapma ve fikir yürütme becerilerini geliştirmek amacı ile metin tamamlama yöntemini kullanınız. Öğrencilerinize Mevlana biyografisi oluşturma ile ilgili etkinliği yaptırınız. (4. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 2.12, 3.3)

9. Öğrencilerinizden otobiyografilerini yazmalarını isteyiniz. (Yazma Kazanımı: 1.1, 1.2, 2.9)

10. Öğrencilerinize yazıyı etkileyici ifadelerle sonuca bağlamaları ile ilgili etkinliği yaptırınız. (5. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 2.9)

11. Öğrencilerinize kısa çizginin ara sözcükler ve ara cümlelerde kullanılmasını sezdirmeye ve kısa çizginin farklı işlevlerini kavratmaya yönelik etkinliği yaptırınız. (6. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 6.2)

12. Öğrencilerinize kısa çizginin ara sözler ve ara cümlelerde kullanılmasını kavratma ve kısa çizginin farklı işlevlerini pekiştirmeye yönelik etkinliği yaptırınız. (7. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 6.2)

13. Öğrencilerinize cümlenin temel öğeleri ve özelliklerini sezdirme ile ilgili etkinliği yaptırınız. (8. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanımı: 2.1)

14. Öğrencilerinize cümlenin temel öğelerini ve özelliklerini kavratmaya yönelik etkinliği yaptırınız. (9. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanımı: 2.1)

Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler

1. Metne hazırlık amacıyla Yunus Emre ve Mimar Sinan'ı tanıtıcı yazılar getirip sınıfta okuyunuz. Daha sonra öğrencilerinizin birikimlerini harekete geçirmek için şu soruları yöneltiniz:

- Kültürümüzün yetiştirdiği, dünya çapında bilinen isimler var mı? Kimlerdir?
- Kültürümüzün önde gelen büyüklerinden olmak için ne yapmak gerekir?

2. Aşağıdaki soruları tahtaya yazıp öğrencilerinizden de defterlerine yazmalarını isteyiniz. Sonra bu soruları cevaplamalarını isteyiniz:

- Yunus Emre'nin gerek şiirleri gerek ilahileri, önce Selçuklulara, sonra Modern Türkiye'ye ilham verdi. Doğru mu, yanlış mı?
- Yavuz Sultan Selim, Sinan'ı en büyük mimar olarak atadı. Doğru mu, yanlış mı?
- Yunus Emre ve Mimar Sinan dönemleri arasında kaç asır vardır?
- Yunus Emre ve Mimar Sinan'ın icra ettikleri sanatlar arasında nasıl bir benzerlik vardır?
- Siz, yazarların yerinde olsaydınız hangi kültürel değerlerimizi aynı metinde toplardınız? Niçin?

Türküler Dolusu

Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinizin dinlediklerinin içinden ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olanları seçerek dinlemelerini sağlamak amacıyla seçici dinleme yöntemini uygulayınız. Bunun için

aşağıdaki soruları tahtaya yazarak dinleme süresince cevaplamalarını isteyiniz (Dinleme/İzleme Kazanımı: 1.4):

- Dinlediğiniz şiirin ana duygusu nedir (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.4)?

- Dinlediğiniz şiirin duygusunu destekleyen yardımcı duygular nelerdir (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.5)?

- Şair, köy türkülerini duyduğunda neden şairliğinden utanıyor?

2. Öğrencilerinize dinledikleri metnin anahtar kelimelerini bulmalarını söyleyiniz. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 1.3, 2.2)

3. Öğrencilerinizden metni dinlerken metinde geçen deyimleri bulmalarını söyleyiniz. (1. Etkinlik – Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.1)

4. Öğrencilerinize dinledikleri metinden alınan sonuç cümlelerine uygun sebepler yazmalarını söyleyiniz. (2. Etkinlik – Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.7)

5. Öğrencilerine dinledikleri metni anlamaya ve çözümlmeye yönelik soruları yöneltiniz (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.12):

- Şairi köy türkülerine bağlayan nedir?

-Şairin memleket sevgisini hangi dizelerden anlıyorsunuz?

- Siz şairin düşüncelerine katılıyor musunuz? Niçin?

6. Öğrencilerinize dinledikleri metinde geçen örtülü anlamları buldurunuz. (3. Etkinlik – Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.9)

7. Öğrencilerinize farklı ana duyguyu işleyen türkülerin konularını bulmaya yönelik etkinliği yaptırınız. (4. Etkinlik – Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.3)

8. Öğrencilerinize şiir dilinin farklılığını ayırt etme ve şiirin kendilerinde uyandırdığı duyguları ifade etmeye yönelik etkinliği yaptırınız. Bu etkinlikte şiirden alınan bölümü bir öğrencinize okutunuz ve arkadaşlarından onu değerlendirmelerini isteyiniz. (5. Etkinlik – Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.22, 2.23, 3.3)

9. Öğrencilerinize sınıfa şiir getirmelerini söyleyerek bir şiir dinletisi düzenlemelerini sağlayınız. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 5.2)

10. Öğrencilerinize, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun programları sürekli izlemenin yararları hakkında duygu ve düşüncelerini sınıfla paylaşmalarını söyleyiniz. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 5.3)
11. Öğrencilerinizden Bedri Rahmi Eyuboğlu hakkında bir araştırma yapmalarını ve bunu sınıf arkadaşlarıyla paylaşmaları isteyiniz. (Dinleme/İzleme Kazanımı: 2.25)
12. Öğrencilerinize bir konu hakkında sunulan bilgi, duygu ve düşüncelerden yola çıkarak yeni fikirler üretmeleri amacıyla yaratıcı konuşma yöntemini uygulayınız. Sınıfa bir türkü getirmeleri isteyiniz. Daha sonra öğrencilerinize hikâyesi olan bir türkünün önce sözlerini, daha sonra hikâyesini okuyunuz. Onlardan da getirdikleri türkü hakkında bir hikâye kurgulamalarını isteyiniz. Daha sonra bu hikâyeyi arkadaşlarıyla paylaşmalarını sağlayınız.(Konuşma Kazanımı: 1.4, 1.7, 1.9, 3.12)
13. Kelime ve kavram havuzunda seçerek yazma yöntemini uygulayınız. Dinledikleri metinden öğrendikleri kelime, deyim ve atasözleriyle kelime havuzu oluşturmaları ve kelime havuzundan hareketle bir şiir yazmalarını isteyiniz. (6. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 2.12, 3.4, 5.4, 5.6, 5.10)
14. Öğrencilerinize virgülün kullanım alanlarını sezdirmeye ve virgülün farklı işlevlerini kavratmaya yönelik etkinliği yaptırınız. (7. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 6.2)
15. Öğrencilerinize virgülün farklı yerlerde kullanımıyla ilgili uygulama etkinliğini yaptırınız. (8. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 6.2)
16. Cümledeki yardımcı öğeleri ve özelliklerini sezdirmeye yönelik etkinliği yaptırınız. (9. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanımı: 2.2)
17. Cümledeki yardımcı öğelerin özelliklerini kavratmaya yönelik etkinliği yaptırınız. (10. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanımı: 2.2)
18. Cümlenin yardımcı öğeleriyle ilgili uygulama etkinliğini yaptırınız. (11. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanımı: 2.2)

Nevruz ve Birlik

Dil Becerisi ve Metin Çözümlemesine Dönük Etkinlikler

1. Konunun ayrıntılarına girilmeden ana hatlarıyla kavranması amacıyla göz atarak okuma yöntemini uygulayınız. (Okuma Kazanımı: 1.5, 2.4)

2. Öğrencilerinizden metinde geçen ve beğendikleri başka şiirleri veya kısa yazıları ezberlemelerini isteyiniz. (Okuma Kazanımı: 5.9)
3. Öğrencilerinize metnin anahtar kelimelerini bulmaya ve anahtar kelimelerle cümle kurmaya yönelik etkinliği yaptırınız. (1. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.2)
4. Öğrencilerinize metne ilişkin sorular oluşturmaları ve cevaplamalarına yönelik etkinliği yaptırınız. (2. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.15)
5. Öğrencilerinize metnin planını kavratmaya yönelik etkinliği yaptırınız. (3. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.17)
6. Öğrencilerinize metnin başlığının içeriğe uygun olup olmadığını sorunuz. Öğrencilerinizin düşüncelerini aldıktan sonra onlara “Siz olsaydınız metne hangi başlığı bulurdunuz?” sorusunu yöneltiniz. (Okuma Kazanımı: 2.30, 2.31)
7. Öğrencilerinize metinle ilgili görselleri buldurmaya yönelik etkinliği yaptırınız. (4. Etkinlik – Okuma Kazanımı: 2.29)
8. Öğrencilerinizin öğrendikleri kelime, kavram, atasözü ve deyimleri anlatımlarında kullanmalarını sağlamak, söz varlıklarını ve ifade güçlüklerini zenginleştirmek amacıyla kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma yöntemini uygulayınız. Öğrendikleri yeni kelime ve kavramlardan bir havuz oluşturunuz. Aşağıdaki konuları veriniz. Bunlardan birisini seçerek bir konuşma yapmalarını sağlayınız.(Konuşma Kazanımı: 1.4, 3.12):
  - Bayramların birlik ve beraberliğimiz için önemi,
  - Baharın gelişi ve doğadaki gelişmeler,
  - Çevremizde yapılan şenlikler.
9. Öğrencilerinizin algılama güçlerini ve dikkatlerini geliştirmek amacıyla duyulardan hareketle yazma yöntemini uygulayınız. Öğrencilerinize getirdiğiniz sözsüz müzik CD’sini dinletiniz. Bunu yaparken “Nevruz Güzellemesi” şiirini okuyunuz. Aynı zamanda kitaplarındaki görsellere dikkatlerini çekiniz. Ardından bu bileşenleri kendilerinde uyandırdığı duygu, düşünce ve hayalleri yazmalarını isteyiniz. (5. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 1.4, 2.2, 2.10, 2.12, 5.1)
10. Öğrencilerinize düşünceyi geliştirme yollarıyla ilgili etkinliği yaptırınız. (6. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 2.5)

11. Öğrencilerinizden Nevruz Bayramı'nda bir arkadaşını davet etmelerini isteyiniz. (7. Etkinlik – Yazma Kazanımı: 3.3)
12. Öğrencilerinize cümlede vurgulanmak istenen ifadeyi belirlemeye yönelik ezdirme etkinliğini yaptırınız. (8. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanımı: 2.3)
13. Öğrencilerinize cümlede vurgulanan ögeyi kavratma etkinliğini yaptırınız. (9. Etkinlik – Dil bilgisi Kazanımı: 2.3)

Millî Kültür Kazanımına Dönük Etkinlikler

1. Öğrencilerinize aşağıdaki konuları veriniz. Bunlardan birisini seçerek bir konuşma yapmalarını sağlayınız:

- Bayramların birlik ve beraberliğimiz için önemi,
- Baharın gelişi ve doğadaki gelişmeler,
- Çevremizde yapılan şenlikler.

4.14. Yorumlar

Yapılan araştırmanın temelinde “millî kültür” ve “hedef – kazanım – etkinlik” kavramları yer almaktadır.

Araştırma boyunca ifade edildiği üzere, millî kültür, bir toplumu ayakta tutan en önemli unsurlardan birisidir. Geçmişten gelen birikimler doğrultusunda, üstüne yenileri eklenerek gelecek kuşaklara yapılacak aktarım, o toplum içerisindeki birliği, bütünlüğü ve etkileşimi artırmaktadır. Bu işlemin en bilinçli şekli ise okullarda yapılmaktadır.

İlköğretim okulları, bireyin eğitim – öğretim hayatının temelidir. Aynı zamanda bireyin karakterini oluşturmada başlıca etkenlerden biridir. İlköğretim okullarında verilen bu eğitim ve öğretim, ders kitapları aracılığıyla yapılmaktadır. Bu noktada da kazandırılmak istenenlerin, ders kitaplarında uygun ve işlevsel bir şekilde bulunma zorunluluğu ortaya çıkmaktadır.

2005 yılında yeni eğitim anlayışları doğrultusunda yenilenen, 2006 yılında da tüm bu yenilikleriyle basımı yapılmış olan İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programında, Türkçe dersinin okuma – anlama – konuşma – yazma – dil bilgisi gibi temel becerilerin yanında, kültür aktarımı işlevi gördüğü de yer almaktadır. İçerik ve yöntemler bakımından,

ilköğretim okullarında okutulan dersler arasında, kültür aktarımı görevini üstlenebilecek en işlevsel ders, Türkçe dersidir. Bu konuda, Türkçe ders kitaplarının daha kapsamlı, daha özenli, daha zengin hazırlanması gerekmektedir.

Araştırmada, belirlenen altı adet öğretmen kılavuz kitabı incelenmiştir. Pasifik Yayınları ve MEB Yayınlarına ait 6, 7 ve 8. sınıflara yönelik hazırlanan Türkçe kitaplarının “Millî Kültür” teması, araştırmanın temelidir. Bu temada belirtilen hedef, kazanım ve etkinliklerin durumu ise, araştırmanın konusunu oluşturmuştur. Bu amaçla incelenen altı kitapta da öncelikle hedef, kazanım ve etkinliklerin sayılarına ve bunların içeriklerine bakılmıştır. Her iki yayınevinin kitaplarında bulunan hedef ve kazanım sayılarının karşılaştırması şu şekildedir:

Tablo 4.43: İncelenen Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitaplarının Hedef ve Kazanım Sayıları Açısından Karşılaştırması.

	Pasifik Yayınları			MEB Yayınları		
	Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı			Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı		
	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
Hedef Sayısı	20	26	19	-	26	19
Kazanım Sayısı	113	127	94	-	127	80

Araştırmanın “**Millî kültür ile ilgili hedeflerin genel hedefler içindeki yeri nedir?**” ve “**Millî kültür ile ilgili kazanımların genel kazanımlar içindeki yeri nedir?**” alt problemlerine dair bulgulara dayanarak aşağıdaki bilgiye ulaşılmıştır:

Yapılan incelemelerde Pasifik Yayınlarına ait Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabında mevcut hedef sayılarının toplamı 65, mevcut kazanım sayılarının toplamı ise 334’tür. MEB Yayınlarına ait Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabında mevcut hedef sayılarının toplamı 45, mevcut kazanım sayılarının toplamı ise 207’dir. Bu hedef ve kazanımların hepsi dil becerilerine yöneliktir. İçlerinde millî kültür kavramına yönelik hedef ve kazanım ifadesi yer almamaktadır.

Mevcut hedef ve kazanımlar, ders esnasında, kitaplarda yer alan etkinlikler aracılığıyla öğrencilere kazandırılmaktadır. Her iki yayınevinin Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitaplarında bulunan etkinliklerin hedef ve kazanım sayıları da incelenmiştir. Bu hedef ve kazanımlar, aynı zamanda dil becerileri ve metin çözümlmeye yönelik ve millî kültür kazanımına yönelik olmaları yönünden değerlendirilmiştir.

Yapılan incelemeler sonucunda her iki yayınevinin etkinliklerinin karşılaştırması şu şekildedir:

Tablo 4.44: İncelenen Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitaplarındaki Etkinliklerinin Karşılaştırması.

	Pasifik Yayınları			MEB Yayınları		
	Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı			Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı		
	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf
Millî Kültüre Yönelik	14	17	10	-	12	8
Dil Becerilerine Yönelik	79	79	53	-	59	61

Araştırmanın “**Millî kültür kazandırmaya yönelik etkinlikleri içeren yönergelerin (etkinliklerin) özellikleri nelerdir?**” alt problemine dair bulgulara dayanarak aşağıdaki bilgiye ulaşılmıştır:

Yapılan incelemeler sonucunda altı kitapta toplam 61 tane millî kültüre yönelik, 331 tane de dil becerilerine ve metin çözümlemesine yönelik etkinlik bulunmaktadır.

Türkçe dersinin sadece dil becerilerine ve metin çözümlemesine yönelik bir ders olduğu düşünülürse, bu sayıların normal olduğu görülecektir. Ancak Türkçe dersi, öğretim programında da belirtildiği gibi, millî kültürü de aktaran konumundaki bir derstir. Bu nedenle mevcut hedef – kazanımlar ile onları öğrenciye ulaştıracak etkinliklerin sayısı oldukça azdır.

Araştırmanın “**Millî kültür temalarında millî kültür ile ilgili hedeflerin özellikleri nelerdir?**” ve “**Millî kültür temalarında millî kültür ile ilgili kazanımların özellikleri nelerdir?**” alt problemine dair bulgulara dayanarak aşağıdaki bilgiye ulaşılmıştır:

Bazı etkinlikler, hem bir dil becerisine yönelik, hem de millî kültüre yönelik hazırlanmıştır. Dil becerisine ve metin çözümlemesine ait hedef ve kazanım ifadesi içeren bu etkinlikler, millî kültüre yönelik herhangi bir hedef ve kazanım ifadesi içermemektedir. Bu nedenle etkinliklerin bu ayrımı, etkinliğin içeriğine göre yapılmıştır.

Kitaplarda bulunan metinler incelendiğindeyse, öğretim programında belirtilen türlerin işlendiği görülmüştür. Ancak, “Miras Keçe” başlıklı metin, Pasifik Yayınlarında 8. sınıfta işlenirken, MEB Yayınevinde 7. sınıfta işlenmiştir. Hatta Pasifik Yayınlarında, verilen bir etkinlikte, öğrencilerden metnin resimlerine bakmaları istenmektedir. Ancak metin bir dinleme metnidir ve metne ait bir resim bulunmamaktadır.

Millî kültür aktarımının ne kadar önemli olduğu ve bunun için de Türkçe dersinin ne kadar işlevsel olduğu göz önünde bulundurulduğunda, hazırlanan kitaplardaki hedef – kazanım – etkinliklerin yetersiz ve dikkatsizce hazırlanmış olduğu görülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Millî kültür kavramı tüm araştırma boyunca ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Bir toplumu ayakta tutan, şu anki nesille, geçmiş ve gelecek nesli birbirine bağlayan tek unsur kültürdür. Günümüzde bu bağ, eğitim sistemi sayesinde kurulmaktadır.

Eğitim, hiç kuşkusuz bir toplum için son derece önemlidir. Cehaletten kurtulmak, bir toplumun alabileceği en önemli kararlardan birisidir. Hele ki çağın gereklerini, yeniliklerini takip ederek bu yenilikleri kendi sisteminde uygulamaya çalışmak oldukça zor fakat çok önemli bir meseledir.

“Yeni dünya” tanımında, birey her şeyden daha önemli hâle gelmiştir. Bu anlayışın eğitime yansması ise, öğretmeni dikte ettiren, anlatan, aktaran konumundan uzaklaştırmıştır. “Her şeyi birey yapar ve birey hak eder” anlayışıyla, öğretmen rehber konumunda, öğrenci ise yapılandıran, öğrenen, keşfeden konumundadır.

Bu yeni anlayışı birçok ülke, kendi sisteminde uygulamaya çalışmış ve olumlu sonuçlar almıştır. Türkiye’de de bu olumlu sonuçları alma umuduyla, yeni sistem uygulanmaya çalışılmıştır. Ancak yeni sistemin oldukça ters düştüğü birtakım unsurlar ortadan kaldırılmadan, herhangi bir bilgilendirme yapılmadan bu uygulama hayata geçirilmeye çalışılmıştır. Eskiden beri var olan, süreç yerine sonuç odaklı eğitim sistemimizden kalma bir takım hayatî sınavlar hâlâ varlığını sürdürmektedir. Eğitim kadrosunun içerisinde ise yeniliklere kapalı, yenilikleri takip etmeyen görevliler bulunmaktadır. Sistemdeki bu sınavların, okullardaki bu görevlilerin varlığı devam ettikçe, yeni öğretim programlarının mantığı, eğitim sistemimize yerleşmeyecektir.

Bu mantığın yerleştiğini düşünerek, araştırma sonuçlarına bakmak yerinde olacaktır. Tematik anlayışla hazırlanmış yeni Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitaplarında, bir tema kapsamında dört metin işlenmektedir. Yaş seviyesine uygun olarak seçilen bu türler ve metinler sayesinde, hedeflenen değerler öğrencilere kazandırılmaya çalışılmaktadır.

Araştırmanın konusunu oluşturan “Millî Kültür” teması için, iki farklı yayınevine ait olan toplam altı adet Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı incelenmiştir. Elde edilen verilere bakıldığında, Türkçe dersinde temel becerilere ve metin çözümlemesine önem verildiği görülmektedir. Bu iki alan için belirlenmiş hedef – kazanım – etkinlik sayıları oldukça yüksektir. Buna karşın, millî kültür kazandırmak için belirlenmiş hiçbir hedef ve kazanım ifadesine rastlanmamıştır. Türkçe ders kitaplarındaki temalardan “Atatürkçülük” teması, 6, 7 ve 8. sınıflarda zorunlu olan bir temadır. Bu temada, “Atatürkçülük” kavramıyla ilgili hedef ve kazanımlar bulunmaktadır. Atatürkçülük değerinin kazandırılması için, doğrudan kavramın içerisinde yer aldığı hedef ve kazanım ifadeleri, öğretmen kılavuz kitaplarında ve öğretim programında görülmektedir. Ancak Millî Kültür temasında, buna benzer herhangi bir ifade bulunmamaktadır. Millî kültür kavramı sadece örtük bir şekilde öğrencilere kazandırılmaktadır. Millî kültür kazandırmaya yönelik etkinlikler olsa da, bunların da sayısı oldukça azdır ve bunlarla ilgili herhangi bir kazanım ifadesi de yer almamaktadır. Aynı durum Hak ve Özgürlükler temasında da mevcuttur. Bu durum tez çalışması ve “Türkçe Ders Kitaplarındaki Hak ve Özgürlükler Temasının Demokrasi Eğitimi Açısından İncelenmesi” adlı makalelerinde Kılınç ve Tunçbilek (2012) tarafından belirtilmiştir. Adı geçen temada da yalnızca bir tane ara disiplin kazanımı olduğu belirtilmiştir.

Araştırma sonucunda bir takım yeniliklerin eğitim sistemimize yerleşebilmesi için, ufak düzenlemelerin yapılması gerektiği görülmüştür. Bu sebeple aşağıdaki önerilerin dikkate alınması hâlinde, amaçlanan olumlu sonuçların elde edilebileceği düşünülmektedir:

Eğitim sisteminin en önemli yardımcıları öğretmenlerdir. Bu nedenle öğretmenlerin yetiştirildiği Eğitim Fakültelerinde millî kültür ve yeni öğretim programı hakkında bilgilendirici çalışmalar yapılmalıdır.

Görevde olan öğretmenler için de, çalıştıkları okullarda hizmet içi eğitimler düzenlenmelidir. Ancak düzenlenecek bu eğitimler, ciddiyet içerisinde, yurt genelinde tek tip uygulamalarla işlevsel bir şekilde yapılmalıdır.

Öğretmenlerin, kendilerini öğrencilerin yerine koyup, sistemden nasıl etkilendiklerini görmeleri açısından, uygulamalı eğitim kampları düzenlenmelidir. Bu kamplarda, mevcut sistem hakkında akademik bilgisi olan kişiler tarafından uygulama yöntemiyle, yeni öğretim programı, öğretmenlere öğretilmelidir.

Programın öğrenilmesi konusunda yapılacakların yanında, millî kültür kazanımı için öncelikle aileler bilinçlendirilmelidir. Bir toplumun, kültürünü korumadığında neler yaşayabileceği konusunda seminerler, toplantılar, eğitim şölenleri yapılmalıdır.

Okullarda, haftada en az bir ders saatinde kültürümüzü tanıtıcı etkinlikler düzenlenmelidir. Okullarda işlenen Halk Kültürü, Sosyal Bilgiler, T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük derslerinde de konuya özel çalışmalar yapılmalıdır.

Öğrencilerin, öğretmenlerin, velilerin katılımıyla “Kültür Müzeleri” oluşturulmalıdır.

Başka kültürlerden, kültürümüze aşılarmaya çalışılan değerleri tanıtan afişler hazırlanmalıdır.

Türkçe Dersinin, kültürel aktarım işlevini, hangi yöntemlerle yapacağı konusunda, sistemdeki görevliler bilgilendirilmelidir. Öğretim programında bulunan yöntem ve teknikler, öğretmen kılavuz kitaplarında, daha açık bir şekilde anlatılmalıdır.

Öğrencilerin, yaparak – yaşayarak öğrenme tekniğini kavramaları için, eğitimde daha fazla uygulamaya yer verilmelidir. Etkinliklerin en azından bir bölümü, sadece yazılı olarak değil, drama yöntemiyle de uygulanabilecek şekilde düzenlenmelidir.

Ders kitapları içerik, hedef – kazanım, etkinlik açısından daha zengin hazırlanmalıdır. Her yıl öğretmenlerin görüşleri alınmalı, bu görüşler dikkate alınarak kitaplarda yeni düzenlemelere gidilmelidir. Özellikle bu görüşler alınarak kitaplar incelenmeli ve kitaplar tekrar güncellenmelidir. Örneğin, Pasifik Yayınları 8. sınıfta ve MEB Yayınları 7. sınıfta aynı metin işlenmiştir. “Miras Keçe” isimli bu metnin hangi yaş seviyesine uygun olduğu belirlenmelidir. Daha sonra uygun ve aynı yaş seviyesine yönelik kitaplarda yer almalıdır.

Mevcut eksiklikler konusunda daha fazla akademik araştırma yapılmalıdır. Bu araştırmalardan Millî Eğitim Bakanlığı özellikle yararlanmalıdır.

Türkçe dersi üzerindeki yanlış algılamalar kaldırılmalıdır. Türkçe dersinin sadece okuma – yazma dersi olmadığı anlatılmalıdır. Önemli değerler kazandırma işlevi tanıtılmalıdır.

Araştırma sonucunda, Pasifik Yayınlarına ve MEB Yayınlarına ait 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitaplarının, “millî kültür” kazandırma konusunda yetersiz olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin kullanabileceği yöntemler konusunda da bir takım

eksikler mevcuttur. Öğrencilerin, eğitim sürecine daha çok katılabilecekleri eğitim yöntemlerinin kullanılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

KAYNAKÇA

- Akal, Aytül. “ Sevgili Masallara Ciddi Bir Bakış”, *1. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve TÖMER Yayınları*, Sayı:1, 2000.
- Akalın, Sami. *Çocuk Oyunları ve Oyun Tekerlemeleri – Çocuk Edebiyatı Yıllığı*, Gökyüzü Yayınları, İstanbul, 1987.
- Akdemir, A. Müslüm. “Küreselleşme ve Kültürel Kimlik Sorunu”, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 1, 2004.
- Altunışık, Remzi. *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri – SPSS Uygulamalı*, 4. Baskı, Sakarya Kitabevi, Sakarya, 2005.
- Arslan, Mehmet. “Eğitimde Yapılandırmacı Yaklaşımlar”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt: 40, Sayı: 1, 2007.
- Artun, Erman. “Tekirdağ’da Ninni Söyleme Geleneği”, *Türk Halk Kültürü Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 275, Sayı: 1997, 2000.
- Aytaş G(?). *Çocuk Edebiyatı*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2002.
- Balcı, Ahmet; Fahri Temizyürek. *Cumhuriyet Dönemi İlköğretim Okulları Türkçe Programları*, 1. Basım, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2006.
- Baraz, Turhan. *Türk Dili 2*, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir, 1987.
- Başaran, M. *Aç Kapıyı Bezirgan Başta*, Koza Yayınları, İstanbul, 1974.
- Başgöz, İlhan. *Çıt Etti Çiçek Açtı*, Cem Yayınevi, İstanbul, 1979.
- Bilen, Mürüvvet. *Plandan Uygulamaya Öğretim*, Aydan Web Tesisleri, Ankara, 1996.
- Bilgin, Aydın. *Çocuk Ruh Sağlığı*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2004.
- Boratav, Pertev Naili. *Tekerleme*, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 2000.
- Boratav, Pertev Naili. *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*, 5. Basım, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1988.
- Boratav, Pertev Naili. *Çocuk Edebiyatı Yıllığı – Masal*, Gökyüzü Yayınları, İstanbul, 1987.

- Boratav, Pertev Naili. *Türk Halk Edebiyatı*, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1969.
- Büyüköztürk, Şener. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 1. Baskı, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 2008.
- Calp, Mehrali. *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, 1. Baskı, Lisans Yayınları, İstanbul, 2005.
- Cemiloğlu, Mustafa. “Çocuk Kitabı Olarak Dede Korkut Hikâyeleri”, *1. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve TÖMER Yayınları*, Sayı:1, Ankara, 2000.
- Çelebioğlu, Amil. *Türk Ninniler Hazinesi*, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 1995.
- Demir, Necati; Gülçin Oflaz. “ Okul Öncesi Dönemde Ninniler İle Matematik Öğretimi”, *Zeitschrift für Die Welt Türken Journal of World of Turks*, Cilt:2, Sayı:1, 2010.
- Demir, Necati. *Türk Ninnilerinin Dili*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2008.
- Demirel, Melek; Gürcü Koç. “Davranışçılıktan Yapılandırmacılığa: Eğitimde Yeni Bir Paradigma”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 27, 2004.
- Dilidüzgün, Selahattin. *Çağdaş Çocuk Yazını*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1996.
- Dönmez N. B. *Okul Öncesi Dönemde Dil Gelişimi Etkinlikleri*, Ya-Pa Yayınları, İstanbul, 2000.
- Enginün, İnci. *Çocuk Edebiyatına Toplu Bir Bakış – Çocuk Edebiyatı Yıllığı*, Gökyüzü Yayınları, İstanbul, 1987.
- Erdoğan, Fatih. *Çocuk Kitabı Yazarlığı*, Ya-Pa Yayınları, İstanbul, 1989.
- Ergin, Muharrem. *Orhun Abideleri – İnceleme*, 37. Baskı, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 2006.
- Ergin, Muharrem. *Dede Korkut Kitabı – İnceleme*, 26. Baskı, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 2003.
- Erkunt, Nimet. *Okulöncesi Eğitimi*, MEB Yayınları, İstanbul, 1966.
- Göğüş, Beşir. *Sözlü ve Yazılı Anlatım*, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, 1991.
- Göğüş, Beşir. *Anadili Olarak Türkçenin Öğretimine Tarihsel Bir Bakış*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1989.

- Gökşen, Enver Naci. *Örnekleriyle Çocuk Edebiyatımız*, Okat Yayınevi, İstanbul, 1966.
- Gömleksiz, M. Nuri; Ayşe Ülkü Kan. “Yeni İlköğretim Programının Dayandığı Temel İlke ve Yaklaşımlar”, *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 2007.
- Güler, Oral; Şükran Oğuzkan. *Okulöncesi Eğitimi*, MEB Yayınları, İstanbul, 1983.
- Güngör, Erol. “Kültür Değişmesi ve Milliyetçilik”, *Hisar Kültür Gönüllüleri Dergisi*, 2003.
- Helimoğlu Yavuz, Muhsine. “Çocuklar İçin Hazırlanacak Masal Kitaplarının İçerik, Dil – Anlatım ve Eğitsel Özelliklerine Genel Bir Bakış”, *1. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve TÖMER Yayınları:1*.
- Helimoğlu Yavuz, Muhsine. *Masallar ve Eğitimsel İşlevleri*, Ürün Yayınları, Ankara, 1997.
- Ilgaz, Selçuk; Ufuk Şimşek. “Küreselleşme ve Ulusal Kimlik”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 1, 2007.
- İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı Kılavuzu 6, 7, 8. Sınıflar, Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara 2006.
- İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı, Pasifik Yayınları, Ankara, 2008.
- İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı, MEB Yayınları, İstanbul, 2008.
- İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı, Pasifik Yayınları, Ankara, 2007.
- İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı, MEB Yayınları, İstanbul, 2007.
- İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı, Pasifik Yayınları, Ankara, 2007.
- İlköğretim 7. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı, MEB Yayınları, İstanbul, 2007.
- Kabadayı, Abdülkadir. “Ninnilerin Çocuğun Gelişim Alanlarına Katkılarının İçerik Açısından İncelenmesi: Konya Örneği”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 1, 2009.
- Kaplan, Mehmet. *Kültür ve Dil*, 22. Baskı, Dergâh Yayınları, İstanbul 2006.
- Kaplan, Mehmet. *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar – 3*, 6. Baskı, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2005.

- Karakaya, Zeki. “Göstergebilimsel İşlevler Açısından Ninniler”, *Millî Folklor Dergisi*, Cilt:16, Sayı:61, 2004.
- Karasar, Niyazi. *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, 15. Baskı, Nobel Yayınları, Ankara, 2005.
- Kaşgarlı Mahmut. *Divanü Lügât-it-Türk*, 5. Baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2006.
- Kavcar, Cahit. *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, 5. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara 2004.
- Kaya, Doğan. *Anonim Halk Şiiri*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2004.
- Kılınç, Aziz; Gamze Tunçbilek. “Türkçe Ders Kitaplarındaki Hak ve Özgürlükler Temasının Demokrasi Eğitimi Açısından İncelenmesi”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 17, 2012.
- Kudret, Cevdet. *Örneklerle Edebiyat Bilgileri 2*, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, İstanbul, 1980.
- Nas, Recep. *Örneklerle Çocuk Edebiyatı*, 1. Basım, Ezgi Kitabevi Yayınları, Bursa, 2002.
- Oğuzkan, A. Ferhan. *Çocuk Edebiyatı*, 3. Basım, Kendi Yayını, Ankara, 1983.
- Öcal, M. Oğuz. *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*, 4. Basım, Grafiker Yayınları, Ankara, 2006.
- Öcal, M. Oğuz. *Türk Halk Şiirinde Tür, Şekil ve Makam*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2001.
- Ögel, Bahaeddin. *Türk Mitolojisi*, 1. Basım, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1971.
- Önal, M. Naci. “Türkçenin Eğitimi ve Öğretiminde Oyun Tekerlemelerinin Önemi ve Yeri”, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:9, 2002.
- Öncül, Remzi. *Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü*, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 2000.
- Özbay, Murat. *İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Becerileri*, Alan Araştırması, Ankara, 2000.
- Sakaoğlu, Saim. *Efsane – Çocuk Edebiyatı Yıllığı*, Gökyüzü Yayınları, İstanbul, 1987.
- Sever, Sedat. “Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Yapısal ve Eğitsel Özellikler”, *Abece Dergisi*, Sayı: 107, 1995.
- Seyidoğlu, Bilge. *Masalların Kaynakları – Çocuk Edebiyatı Yıllığı*, Gökyüzü Yayınları, İstanbul, 1987.

Şirin, M. Ruhi. *Ninni Bebeğim Ninni*, Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1990.

Tezel, Naki. “Türk Edebiyatında Masal”, *Türk Dili Dergisi*, Sayı: 207,1968.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, 1998.

Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2005.

Yayınlanmış Tez:

Akyol Şebnem, İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Sevgi Temasının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), 2010, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Genel Ağ Erişimi:

<<http://www.wikipedia.com.tr>>